

DOKA

DOĞU KARADENİZ KALKINMA AJANSI

www.doka.org.tr

Ocak / Şubat / Mart

29
Sayı

*Doruklara Sevdalı Kent
Gümüşhane*

DOKA

DOĞRU - OBJEKTİF - KARARLI ADIMLAR

www.doka.org.tr

Adına İmtiyaz Sahibi

Çetin Oktay KALDIRIM
Genel Sekreter

Genel Koordinatör

Fikri AKKAYA

Genel Yayın Yönetmeni

Hakan BAHÇEKAPILI

Yazı İşleri Sorumlusu

Ahmet YEŞİLÇİÇEK

Görsel Tasarım

Emine GÜLERYÜZ
Gönül YILMAZ

Redaktör

Arş. Gör.Dr. Gül YILMAZ ÇAL

Recep Tayyip Erdoğan Üniv.
Fen Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Kapak Fotoğrafi : Mustafa Zengin

İçerikteki Fotograf Katkılarından Dolayı : Mustafa Zengin / Engin Doğru / Recep Ergin'e teşekkür ederiz.

Gazipaşa Mah. Nemlioğlu Sk. Taksim Yokuşu Vakıf İşhanı No:3 TRABZON

Tel : 444 82 90 Fax: 0462 455 40 88

Baskı

Sakarya Matbaacılık / Trabzon

her yönüyle gümüşhane

www.burasigumushane.com

DOKA Dergisi

29.Gümüşhane Özel Sayısı

Genel Sekreterin Kaleminden...

SUNUM 6-13

Hanesi Gümüş,
Kalbi Altın,
Sözü Elmas İnsanların Şehri *Gümüşhane*

GÜMÜŞHANE İLİ SAYISAL VERİLER

29 Gümüşhane

Telefon Kodu	+90 456
İnternet Ülke Alan Kodu	.tr
Plaka Kodu	29
Önemli illere Uzaklığı	İstanbul 1092 Km. – Ankara 752 Km. – İzmir 1331 Km.
İllerde yaşam endeksi il sırası – Güvenlik (TÜİK 2015)	3

16-21

Gümüşhane Valisi
Sayın Yücel Yavuz,

RÖPORTAJ

24-29

Gümüşhane Vali Yrd.
Sayın Şenol Turan,

32-33

Gümüşhane Belediye Başkanı
Sayın Ercan Çimen,

36-41

Gümüşhane Ticaret ve Sanayi
Odası Başkanı
Sayın İsmail Akçay,

44-47

Gümüşhane İl Genel Meclisi Başkanı
Sayın Şerif Bayraktar,

50-51

İLÇELERİMİZİ TANIYALIM

54-61

62-69

70-81

82-91

92-101

RÖPORTAJ

104-105

Avrupa Trabzon Dernekler Federasyonu
Genel Başkanı
Sayın Salih Altınışık

108-113

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Avrupa
Birliği ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanı
Sayın Ömer Ayçiçek

UZMAN GÖRÜŞÜ

116-119

Yerel Kalkınmadaki
Lokomotifiniz
DOKA

Hacı Salih ŞAHİN

BAŞARI HİKAYESİ

122-123

Avrupa Trabzon Dernekler
Federasyonu Genel Başkanı
Sayın Ali BEYAZ

PROJELER

128-129

Eski Hopa Evleri

Kültür Turizmini Canlandırıyor Projesi

İRAN 132-143

ve Ambargolar Sonrası

Ekonomik İşbirliği Değerlendirmesi

Serkan Atabaş
Gümüşhane Yatırım Destek Ofisi
Koordinatörü

HABERLER

146-155

- Doğu Karadeniz Berlin'de Tanıtıldı
- Doğu Karadeniz Turizmde Parlamaya Devam Edecek
- Japonlar Yatırım İçin Bölgemizde İncelemelerde Bulunuyor
- Maden Müzesi Kurulacak
- Proje Döngüsü Yönetimi Eğitimleri Yapıldı
- Gate for Women Projesi'nin İlk Yönetim Toplantısı Yapıldı
- Yönetim Kurulu Toplantısı Yapıldı
- DOKA Dortmund Trabzon Günlerine Katıldı

BİL BAKALIM

156

Hanesi Gümüş, Kalbi Altın, Sözü Elmas İnsanların Şehri *Gümüşhane*

DOKA olarak yayınladığımız dergimizin 29. sayısına ulaşmış bulunmaktayız. Bu sayının büyük bir bölümünde, Ajansımız faaliyet alanı olan TR90 Bölgesi illerinden Gümüşhane'yi ağırlıklı tema olarak işlemeyi arzuladık. Doğu Karadeniz Bölgesi iç kesiminde yer alan, etrafı dağlarla çevrili Gümüşhane, çok sayıda yaylaya, akarsu ve vadilere, zengin bitki örtüsüne, bereketli ovalara ve geniş tarım alanlarına sahiptir

Harşit Çayı Vadisi'nde kurulan il merkezi, coğrafi yapının bir sonucu olarak vadi boyunca bir hat üzerinde bir inci gerdanlık gibi dizilmiştir. Karadeniz'e 100 km. mesafede, tarihi İpek Yolu üzerinde yer alan Gümüşhane, önemini kurulduğu ilk günden günümüze kadar kaybetmeden sürdürmüştür. Gümüşhane coğrafi konumu, muhteşem doğal yapısı zengin yeraltı kaynakları, benzersiz tabii güzellikleri, zengin tarihi, eşsiz kültürel dokusu, birçok medeniyete ait değerleri bünyesinde barındırması açılarından dünyada eşine az rastlanır bir şehir olarak ön plana çıkmaktadır. Hızlı gelişen altyapısı, giderek zenginleşen ve çeşitlenen ekonomisiyle çok önemli bir potansiyeli bünyesinde barındırmakta, hem mukimlerine hem de yatırımcılara ve ziyaretçilerine birçok fırsatlar sunmaktadır.

Her şehrin, her mekânın bir kimliği, ruhu ve yılların, asırların birikimleriyle oluşan kadim bir kültürü ve medeniyet tasavvuru vardır. İsmiyle müsemma, hanesi gümüş, kalbi altın, sözü elmas olan insanların asırlardan beri şereflelendirdiği Gümüşhane, kendine has özellikleri ile yüzyıllardır müstesna bir konumu ihraz etmiş kadim şehirlerden biridir.

Gümüşhane coğrafyası ve doğası, güzel olmanın ötesinde adeta bir yeryüzü cenneti niteliğindedir. Bu şehir, eşsiz havasıyla ve birbirinden güzel dört mevsimiyle ziyaretçilerine farklı dünyalardan esintiler sunmaktadır. Baharı, yazı, saflardan saf kışı, altın sarısı sonbaharı ve zümrüt yeşili yaylaları, enfes ormanları, sıra sıra yüceliklere taç giydiren dağları, berrak dereleri, coşkun ve taşkın şelaleleriyle muhte-

şem güzellikler sunmaktadır. Her mevsimde, bir resmi geçit töreninde arz-ı endam edercesine bin bir rengeyle adeta bir renk cümbüşüne dönüşmektedir. Toprağı cömert ve münbit, mekânı geniş, buudu derin, mahsulü bol ve bereketlidir. Bu güzide mekân geniş ovaları, cennet gibi coğrafyası, hoş iklimi, bereket fışkıran toprağı, sinesinde sakladığı çeşit çeşit hazineleri ile bir zenginlikler diyarıdır. Muhteşem doğasıyla heybetli Zigana ve Artabel, saflardan saf, temiz ve billurlaşan çağlayışıyla Tomara, zümrüt yeşiliyle asırlara meydan okuyan Örümcek ormanları, büyüleyici gizemiyle Karaca Mağarası ve benzeri birçok değeriyle Abdal Musa gibi zirvelerde otağ kurmuştur Gümüşhane.

Gümüşhane esas zenginliğini sahip olduğu insanların almaktadır. Bir mekânın değeri, oraya değer katan, orayı kıymetli kılan üzerinde mukim bulunan ve o beldenin izzetine şeref katan insanlarıyla ölçülür. İşte Gümüşhane de yüce kametleri, aziz şahsiyetleri, binlerce mefahire mazhar olmuş abide insanları, bilge, halim, selim ve mütevazı insanlarıyla tarihten beri hep müstesna bir şehir olagelmıştır. İnsanları ahlaklı, erdemli, seciyesi yüksek, zeki, yetenekli, çalışkan, mert, yardımsever, vatanına ve milletine özünden bağlı, vefakar ve cefakar kimselerdir. Hamuru iman ve Anadolu kültürüyle yoğrulmuş Gümüşhane insanı, güven veren sesi, soluğu, engin varidatı, hizmet aşkı ve heyecanı yanı sıra basiret ufkuyla sinesinde kendinizi güvende hissedeceğiniz ve sırtınızı huzurla yaslayabileceğiniz bir dağ gibi vakurdur.

Süleymaniye Mahallesi

Gümüşhane, sanatı, kültürü, kendine has yaşam biçimi, tarihi ve mimari dokusu, misafirperverlik ve kadim değerleriyle olgunlaşan medeniyet tasavvuru ile ayrı bir öneme haizdir. Özellikle sahip olduğu bu değerler manzumesini, sanatını, kültürünü, yaşam biçimini, gelenek ve göreneklerini var olduğu mekânlara, kent merkezlerinden en ücra kırsal köşelerine kadar nakış nakış işlemiştir. Söz konusu değerleri evlerine, camilerine, ibadethanelerine, çeşmelerine, taş köprülerine, kale ve surlarına, kamu binalarına, müzelerine, ortak yaşam alanlarına adeta birer ipekten atlas gibi dokumuş ve nakşetmiştir. Bu açıdan Gümüşhane, imanı estetik ve mimari ile ölçen bir anlayışla inşa edilmiş mabet, kümbet ve kemeriyelerin, bilgelikle olgunlaşıp gönül inceliği ile inşa edilmiş muhteşem yapılarıyla Süleymaniye'nin, mücevher döşeli akisleri ve işlemleriyle Tarihi Gümüşhane Konaklarının, başı bulutlara kadar yüce ve dumanlı Canca ve Akçakale'nin, dünyanın en önemli açık hava müzesi olmaya aday Satala, Krom Vadisi ve Santa harabelerinin ve muazzam mimarisiyle Sarıçiçek evlerinin mekânıdır.

Gümüşhane'nin diğer bir önemli özelliği de derin bir maneviyat iklimine sahip olmasıdır. Tarih boyunca değerlerine, inancına, ahlakına bağlı, bilge ve erdemli kişilerle zirveleşen bu aziz topraklar, var olduğu ilk dönemlerden itibaren maneviyat dünyamızda unutulmaz izler bırakan hak erleri, marifet ve muhabbet insanları, bülend-avaz münadileri ve çağları aşan soluklarıyla izzet sahibi zirve şahsiyetleri yetiştirmekle şereflenmiştir. Bunların en önemlisi ve mümeyyizi de sesi soluğu, engin ve aşkın aşkı, çağları aşan marifeti, lahuti ve munis beyanı ve sabrı zevke dönüştüren anlayışı ile zirveleşen âbid, zâhid ve vakur bir ârif-i kâmil Ahmed Ziyâüddîn-i Gümüşhânevi Hazretleri'dir. İnşallah bundan sonra da aynı manevi bereketten beslenerek yetiştireceği insanlar, engin duygu ve düşünceleri, basiret ufukları, ruhları olgunlaştıran dupduru ve gürül gürül eserleri ve gönülleri coşturan mesajları ile ülkemize ve insanlığa hizmet etmeye devam edeceklerdir.

Gümüşhane, tarihin her döneminde, varlığında, yokluğunda, huzurunda, esenliğinde, sancılı ve sıkıntılı günlerinde, memleketinde, sılada ve gurbette hemşerilerine ve de misafirlerine bir anne şefkatiyle kucak açan, sorunlarını çözen, problemlerine, dertlerine çare olan, ihtiyaç sahibi herkese, garibe, gurebaya, yetime, kimsesize, sinesine sığınana merhametli bir baba edasıyla sahip çıkan örnek bir kent olmuştur.

Bu kısa girizgâhtan sonra siz değerli okuyucularımıza Gümüşhane'nin yapısı ve ekonomik durumuyla ilgili biraz detay vermek isterim...

Gümüşhane ili Merkez ile birlikte 6 ilçe, 14 belediye ve 322 köyden oluşmaktadır. Topografik yapı bakımından, ilin güney yarısını oluşturan Kelkit, Köse ve Şiran ilçeleri yüksek plato özelliği gösterirken, Merkez, Torul ve Kürtün ilçelerini kapsayan kuzey kesim ise genel olarak dar ve derin vadilerle birbirinden ayrılan yüksek dağ sıraları ve engebeli arazi-den oluşur.

Gümüşhane'nin ekonomisi daha ziyade tarım ve hayvancılık ile gıda sanayiine dayalı gelişmekte olup ildeki yer altı ve yer üstü su kaynaklarının zenginliği tarımsal üretim, gıda sanayi ve su ürünleri üretimine elverişli koşullar oluşturmaktadır. Geniş mera ve yaylaları bulunan Gümüşhane, organik tarım, hayvancılık ile arıcılık ve gıda sanayi için ihtiyaç duyulan tarımsal üretim girdilerine doğal olarak sahip illerden biridir. Türkiye organik süt üretiminin %65'ini sağlayan ve Türkiye'de en az tarım ilacı ve bitkisel koruma ürünü kullanılan illerinden olan Gümüşhane, söz konusu tarımsal üretim yaklaşımı ve Kelkit Vadisi bünyesindeki geniş alanları kapsayan temiz toprağı ile doğal ve organik tarım yönünden önemli üstünlüklere sahiptir. Avrupa'nın en büyük organik çiğ süt üretim tesislerinden birinin burada bulunmasının yanı sıra, ilin meyve işleme sanayisinin (pestil, köme, meyve suyu) de gelişmiş olması ve özellikle pestil ve köme üretiminde bir marka hâline gelmiş olması, bu alanda girdi sağlayan doğal bitkilerin üretimine yönelik yatırımların değerlendirilmesini de mümkün hâle getirmektedir.

Gümüşhane'nin Yatırım Teşvik Sisteminde 5.Bölge içinde bulunması ve kalkınma açısından öncelikli iller arasında yer alması ile yatırımcılara önemli kolaylıklar sağlanmaktadır. Ayrıca, Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi, tamamen bitirilmiş altyapısı, elektriği, suyu ve doğalgazıyla yatırımcılara açılmıştır. 6. Bölge teşviklerinden yararlanılabilecek olan organize sanayi bölgesinde yeni yatırımlar için yeterli yatırım alanları mevcuttur.

Sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına göre pestil ve köme üretimi ağırlıklı gıda sanayi ile mermer ve taş ocakları işletmeciliğinin toplam %50'lik payla önde gelen sektörler olduğu ilde, genel olarak sanayi alanında gelişme aşamasında olduğu düşünülebilir. Madencilik, ilin endüstrideki

geleceği için önemli sektörlerden biri olarak görülmektedir. Yeraltı kaynakları bakımından zengin olan Gümüşhane'nin topraklarında altın, gümüş, bakır, kurşun, çinko ve linyit yatakları bulunmaktadır. Söz konusu maden varlığı, bu alandaki yatırımcıların ilgisini çekmekte ve son yıllarda işletilmeye açılarak yeni istihdam alanları meydana getirilmektedir. Bunun yanında milyar metreküpler düzeyinde doğal taş ve mermere sahip ilde üretim yapan sınırlı sayıda işletme de önemli sayılacak ölçüde istihdam sağlanmaktadır. Ayrıca, Gümüşhane, çevreyle uyumlu yenilenebilir enerji yatırımları için de yükselen değer konumundadır.

Gümüşhane ili önemli bir akarsu varlığına sahiptir. İlin iki büyük akarsuyu olan Harşit Çayı ve Kelkit Çayı'na bağlı onlarca dere mevcuttur. Barajlarla birlikte ildeki su varlığı, özellikleri itibarıyla su ürünleri ve özellikle alabalık yetiştiriciliğine uygun olup çoğunda alabalık tabii olarak yetişmekte ve pek çok alabalık işletmesinin faaliyetine temel teşkil etmektedir.

İldeki akarsular ayrıca tarım alanlarının sulanmasını sağlamakta ve üzerindeki barajlarla yalnız il için değil bölge için de çok önemli enerji kaynağı teşkil etmektedir. Bunların dışında ilde tabii göl varlığı da bulunmakta olup başlıca göller arasında turizm yönünden büyük önem taşıyan Limni, Artabel, Karagöl, Çakırgöl, Dipsizgöl, Aygır Gölü ve Deringöl gibi göller sıralanabilir.

Turizm sektörü gerek GSYİH ve istihdam yaratılması, gerekse diğer sektörlerle yönelik canlandırıcı etkisiyle önemli ve bir o kadar da hızlı gelişen bir sektördür. Nitekim özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi açısından turizm sektörü önemli bir gelişme potansiyeli olarak görülmektedir. Turizm, Gümüşhane ilinin de gelişmesinde itici ve sürükleyici rolü haiz önemli bir güç olarak öne çıkmaktadır. İstihdama doğrudan katkıda bulunan turizm sektörünün, bu sektörün tedarikçisi konumundaki diğer sektörlerle de dolaylı istihdam imkânları sağlaması ildeki toplam istihdamı da olumlu etkilemektedir.

İlde 20 adet sit alanı mevcut olup merkez ilçede üç ayrı dinin ve kültürün bir arada yaşadığı tarihi Süleymaniye

Mahallesi, Fatih Sultan Mehmet'in bölgeyi fethi sonrasında Osmanlı'nın darphanesi hâline gelen Canca, Krom Vadisi, Santa Harabeleri, İmera, Kelkit ilçesinde Satala Antik Kenti, kaleler, çeşitli cami, kilise ve manastırlar ile yöresel mimarinin ilgi çekici unsurlarından olan Gümüşhane Konakları ve diğer sivil mimari örnekleri olmak üzere 400'den fazla tescilli tarihi yapı bulunmaktadır. Söz konusu tarihi ve kültürel varlıkları ve eserleri ile Gümüşhane adeta bir açık hava müzesi hüviyetindedir.

Gümüşhane'de jeolojik yapı dolayısıyla birçok mağara yer almaktadır. Bunlardan Gümüşhane turizminin sembolü ve en büyük turizm markalarından olan Karaca Mağarası, yılda ortalama 70.000 kişiden fazla turist tarafından ziyaret edilmektedir. Ayrıca turizme açılması çalışmaları sürdürülen 24 mağara, kanyonlar ve doğa sporları için uygun yürüyüş ve tırmanma alanları yer almaktadır. İlde, Tomara Şelalesi, Örumcek Ormanları başta olmak üzere yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından sık sık ziyaret edilmekte olan şelaleler, tabiat parkları, doğa harikası göller ve yaşları yüzyılları aşan anıt ağaçlar bulunmaktadır.

İldeki plato ve yaylalar, yüzölçümü bakımından önemli yer tutar. Genel arazi yapısı içerisinde plato ve yaylaların daha düzlük bir yapıda olmaları, yaz aylarında serin bir havaya sahip olması ve geniş otlakların mevcudiyeti gibi nedenlerden dolayı yaylalar, Mayıs ayının ortasından Ekim ayının ortalarına kadar yoğun olarak kullanılan mekânlardır. Karadeniz'de en çok yaylaya sahip il olan Gümüşhane'de, 342 adet yerleşim biriminin her birine bağlı en az bir yayla olup toplamda yaklaşık 450 adet yayla bulunmaktadır. Gümüşhane'de yöresel kültürde ve geleneklerin şekillenmesinde önemli yeri olan çok sayıda yayladan 30 adedinde turistik cazibe arz eden bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde şenlikler düzenlenmektedir.

Gümüşhane, kültür ve sanatıyla, tarihi derinliği ve mirasıyla, medeniyet bakiyesiyle doğa turizmi, inanç ve kültür turizmi, ekoturizm, kış turizmi, botanik ve agro turizm gibi turizmin bir çok çeşidiyle önemli bir destinasyon olmaya adaydır.

Kov Kalesi

Yukarıda değinilen turizm değerleriyle Gümüşhane, turizm alanında çok büyük bir potansiyele sahiptir. Bu değerlerin yanı sıra bu şehir kültür ve sanatıyla, tarihi derinliği ve mirasıyla, medeniyet bakiyesiyle doğa turizmi, inanç ve kültür turizmi, ekoturizm, kış turizmi, botanik ve agro turizm gibi turizmin bir çok çeşidiyle önemli bir destinasyon olmaya adaydır. Bunun yanı sıra Gümüşhane'yi doğal ve otantik yapısı, muhafazakâr anlayışı ve sahip olduğu özgünlüklerle bir doğal yaşam alanı, kültür ve macera koridoru ve helal turizm vadisi yapma çalışmalarımız vardır. Özellikle bu hedefler doğrultusunda oluşturulacak altyapı ile Gümüşhane İslam dünyası ve Arap coğrafyasının doğal yaşam ve helal anlayışına hitap edecek bir destinasyon olabilecek ve sağlayacağı yaz kampları, eğitim olanakları ve turizme dönük doğal sağlık tesisleriyle önemli bir merkez haline gelebilecektir.

Gümüşhane'de yatırıma uygun çeşitli turizm alanları da mevcuttur. İl merkezinin kuzeyinde 2000-2300 m. rakımı bulunan Zigana Turizm Merkezi, bölgenin en önemli kayak tesislerinden birini barındırmaktadır. Yine Zigana Dağları üzerinde bulunan Çakırgöl ve Gümüşhane il merkezindeki Süleymaniye Kış Sporları Turizm Merkezlerinin bürokratik işlemleri büyük ölçüde tamamlanarak yatırıma başlanacak hâle gelmiştir. Erikbeli Turizm Merkezi de Trabzon ve Gümüşhane illerinin sınırları içerisinde kalmakta olup değerlendirme aşamasındadır. Gerek ulaşım kolaylığı, gerekse karlı gün sayısı kış turizmi yatırımları için cazip imkânlar sunmaktadır. Turizm Merkezleri ve Karadeniz'in en ünlü yaylalarına sahiplik yapması sebebiyle sadece kış değil yaz mevsiminde de yatırımcılara müthiş imkânlar sunmaktadır.

İmra Manastırı

Gümüşhane'yi ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayılarında yıllar içinde istikrarlı bir artış gözlenmekte olup 2015 yılındaki ziyaretçi sayısı 116.053'i yerli, 14.580'i yabancı olmak üzere toplam 130.633 kişidir. Ağırlıklı olarak yerli turistlerin ziyaret ettiği il, son dönem rakamlarına göre en fazla ziyaretçi yaz aylarında ağırlamaktadır. Bölge ve ilin yurt dışında tanıtımına yönelik yapılan çalışmalarla yabancı turist sayısında, özellikle Körfez ülkelerinden yoğun olarak gelmeye başlayan Arap turistlerin buraya çekilmesiyle, önemli oranda artış beklenmektedir. Ayrıca, son dönemde gerçekleşen, İran'a yönelik uluslararası ekonomik ambargonun kaldırılması ve normalleşme süreciyle birlikte İran'dan bölgemize yönelik ticaret ve turizmde hareketlilik gözlemlenebilecektir. Gümüşhane'nin turizm açısından sahip olduğu üstünlükler ilde sadece tek bir turizm çeşidini değil birçok farklı turizm türünü içerisinde barındıran çok yönlü bir sektörel oluşumun tesis edilmesine olanak sağlamaktadır. Özellikle son yıllarda sunulan alternatif turizm olanakları sayesinde il giderek daha çok yerli ve yabancı turist çekmektedir. Söz konusu hareketlilik yeni turizm yatırımlarını tetiklemekle birlikte yeni dönemde artan yatırım hibe ve desteklerin de turizmde konaklama ve hizmet kapasitesindeki artışı hızlandıracığı düşünülmektedir.

Ajansımız kurulduğu tarihten itibaren çeşitli destek programları aracılığıyla şu ana kadar Gümüşhane'de 120'nin üzerinde projeyi desteklenmiştir. Söz konusu programlarda ve ajansımızın yürüttüğü diğer projelerde, devam eden projelerle birlikte, toplam 45 milyon TL üzerinde destek sağlanmıştır. Eş finansman ile proje sahiplerinin katkıları da dikkate alındığında desteklenen projelerle toplam 55 milyon TL üzerinde yatırım gerçekleştirilmiştir.

Bunların dışında Gündümlü Proje Mali Desteği kapsamında Kelkit'te Gümüşhane Üniversitesi ile birlikte "Organik Tarım Uygulama ve Araştırma Merkezi Projesi" yürütülmekte olup ilgili proje toplam 5 milyon TL bütçeye sahiptir. Bu proje devamında uygulanacak benzeri projelerle bu havza Türkiye'de önemli bir merkez olacak ve Organik Vadi konseptiyle markalaşmış olacaktır.

Ajansımız, bölge illerine yönelik projeler üretmek harici kuruluşlardan hibe desteği sağlama amacıyla müracaat sürecini yürütme faaliyetleri de yerine getirmektedir. Buna ilişkin, Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı olarak adlandırılan mali yardımlar kapsamında "Gümüşhane Geleneksel ve Organik Ürünler İş Geliştirme Merkezi" projesi başvurusu yapılmış olup Avrupa Birliği tarafından kabul edilerek onaylanan projenin uygulanmasına başlanmıştır. Söz konusu projenin 8,1 milyon Euro üzerinde bütçesi bulunmaktadır.

Bütün bunlarla birlikte Gümüşhane sağlık, eğitim, spor, yol ve altyapı, enerji, madencilik, tarım ve hayvancılık, sulama, baraj vb. yatırımlarla altyapısını ve ulaşım ağını önemli ölçüde tamamlamıştır ve alacağı yeni yatırımlarla geleceğin yıldızı parlayan önemli bir cazibe merkezi olacaktır.

DOKA olarak stratejilerimiz, destek programlarımız, planlama faaliyetlerimiz ve diğer çalışmalarımızla Gümüşhane'nin gelişimine önemli katkılar sağlayacak projelere destek vermeyi sürdüreceğiz. Özellikle turizm, doğal ve organik ürünler, sağlık, eğitim, tarıma dayalı sanayi, katma değeri yüksek tarımsal ve hayvansal üretim, arıcılık, su ürünleri ve bunların işlenmesi, gıda sanayi ve madencilik gibi potansiyeli yüksek alanlara yönelerek Gümüşhane'nin kalkınmasına ve büyümesine katkı sağlamak hedefindeyiz.

Yazımı burada sonlandırırken, yeşilin ve güzelliğin binbir tonuyla bizi selamlayan, renklerin büyülü bir şehrayine, masala dönüştüğü, muhteşem doğası ve yaylalarıyla bizi başka dünyalara götüren ve sinelerimize huzur nakşeden, coşkun Harşit'in sert akışıyla heyecanımıza heyecan katan, yüzü de yüreği de güzel insanlarıyla bizi kucaklayan Gümüşhane'de berrak bir dönemde bulunmanın, oraya hizmet etmenin ve bereketli ekmeğini yemenin şerefini taşımaktayım. Bu güzide insanlar topluluğuna şu anda bulunduğum farklı bir görevle de olsa hizmet edebilmenin bahtıyarlığını iliklerime kadar hissettiğimi de vurgulamak isterim.

Kalın sağlıcakla...

kendini unutturmayan lezzetlerden

•
SIRON

© mustafazengin

Gümüşhane İl Merkezi

29 Gümüşhane

Telefon Kodu	+90 456
İnternet Ülke Alan Kodu	.tr
Plaka Kodu	29
Önemli İllere Uzaklığı	İstanbul 1092 km. – Ankara 752 km. – İzmir 1331 km.
İllerde yaşam endeksi il sırası – Güvenlik (TÜİK 2015)	3

İdari Yapı ve Coğrafi Durumu

İlçe Sayısı (Merkez İlçe dahil)	6 (Merkez, Kelkit, Köse, Şiran, Torul, Kürtün)
Belde Sayısı	12
Köy Sayısı	322
Kamu Görevlisi Sayısı	7045
Komşu İller	Bayburt, Giresun, Trabzon, Erzincan
Ortalama Yükseklik (Rakım)	1210 m
Ortalama, En Yüksek ve En Düşük Sıcaklık	9.4 / 20.2 / -1.9
Yıllık Ortalama Yağış	409.2 mm
Koordinatlar	38° 45' – 40° 12' Doğu 39° 45' – 40° 50' Kuzey

Nüfus ve Demografi Yapı

Nüfus (2015)	151.449
* Erkek Nüfusu (2015)	76.770 (%)
* Kadın Nüfusu (2015)	74.679 (%)
* İl ve İlçe Merkezleri Nüfusu (2015)	99.508 (%67,7)
* Belde ve Köyler Nüfusu (2015)	51.941 (%34,3)
Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²) (2015)	24
Yüzölçümü (Km ²)	6.575
Yıllık Nüfus Artış Hızı (2014-2015) (‰)	34,23

Sağlık

Hastane Sayısı (2014)	6
Yatak Sayısı (2014)	328
Aile Hekimliği Sayısı (2015)	41
Sağlık Evi Sayısı (2014)	21
112 İstasyon Sayısı (2015)	13
Doktor Sayısı (2014)	152
* Uzman Doktor Sayısı (2014)	73
* Pratisyen Doktor Sayısı (2014)	79
Diş Doktoru Sayısı (2014)	32
Eczacı Sayısı (2014)	32
Sağlık Memuru Sayısı (2014)	419
Hemşire Sayısı (2014)	312
Ebe Sayısı (2014)	119
Toplam Sağlık Personeli Sayısı (2014)	1066
Bir Doktora Düşen Kişi Sayısı	963
Bir Yatağa Düşen Kişi Sayısı	446

Ekonomi

Kayıtlı İş Gücü (2014)	10.218
Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sırası (2011)	62
Enflasyon Oranı (2015-TÜFE)	% 8,81
İşsizlik Oranı (2013)	% 7,2
İşgücüne Katılım Oranı (2013)	% 49,9
İstihdam Oranı (2013)	% 46,3
Toplam Sosyal Güvenlik Kapsamı (Aktif+Pasif+GSS Kapsamında Tescil Edilenler) (2016 / 2)	133.252
Aktif Sigortalı Çalışan Sayısı	28.282
Emekli Sayısı	19.193
Teşvik Bölgesi	Yatırım Teşvikleri Kapsamında 5. Bölge
İhracat (\$) (2015)	26.862,00
Başlıca İhracat Kaynakları	Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkileri, Fırın ürünleri
İthalat (\$) (2015)	1.304.903,00
Başlıca İthalat Kaynakları	Sığır, koyun, keçi, at, eşek, bardo, katır v.b., Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkileri, Ana kimyasal maddeler (kimyasal gübre ve azotlu bileşikler hariç)
Banka Şube Sayısı	19

Tarım, Ormancılık ve Hayvancılık

Toplam Tarım Alanı (Dekar) (2015) (TÜİK)	687.999
* Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı (Dekar) (2015)	451.134
* Nadasa Bırakılan Tarım Alanı (Dekar) (2015)	213.832
* Sebze Bahçeleri Alanı (Dekar) (2015)	6.896
* Meyve, İçecek ve Baharat Bitkileri Alanı (Dekar) (2015)	16.137
* Süs Bitkileri (Dekar) (2015)	0
Başlıca Tarım Ürünleri	Buğday, Arpa, Fasulye, Şeker Pancarı, Patates, Elma, Armut, Vişne
Traktör Sayısı (2015) (TÜİK)	2.759
Toplam Hayvan Varlığı (Adet) (2015)	3.342
* Büyükbaş (2015)	73.871
* Küçükbaş (2015)	36.560
* Kümes Hayvanları (2015)	93.283
Arıcılık (2015)	
* Kovan Sayısı (Adet) (2015)	62.428
* Bal Üretimi (Ton) (2015)	808
* Balmumu Üretimi (Ton) (2015)	18
Ormancılık	Çam, Gökmar, Ladin, Mazı, Meşe, Titrek Kavak, Özbek Kavağı, Dağ Akça Ağacı, Ak Söğüt, Sakallı Kızılağaç, Sarıçam

Ticaret, Sanayi ve Madencilik

Başlıca Sanayi Kolları	Gıda ürünleri imalatı, madencilik ve taş ocaklığı, Metal cevherleri madenciliği, Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, Ağaç ve ağaç Ürünleri (Mobilya Hariç), Mobilya İmalatı,
Başlıca Yeraltı Kaynakları	Altın, Gümüş, Bakır, Çinko, Demir, Kurşun ve Kömür Yatakları
Organize Sanayi Bölgeleri	Gümüşhane OSB
* İşyeri Sayısı	23
* Çalışan Sayısı	461
Küçük Sanayi Siteleri	Gümüşhane Merkez, Kelkit
* İşyeri Sayısı	332
* Dolu İşyeri Sayısı	226
* Doluluk Oranı (%)	68
Ticaret ve Sanayi Odaları	Gümüşhane TSO, Kelkit TSO
Esnaf Sayısı	3.294

Ulaşım, Haberleşme ve Enerji

Barajlar	Kürtün Barajı ve HES, Torul Barajı, Koruluk Barajı ve Sulaması, Köse Barajı
İl ve Devlet Yolu Uzunluğu (Km.)	606
Köy Yolu Uzunluğu (Km.)	4.124
Trafiğe Kayıtlı Araç Sayısı (2015)	20.899
* Otomobil	8.774
* Minibüs	1.113
* Kamyon	1.342
* Otobüs	194
* Kamyonet	4.764
* Traktör	3.342
* Motosiklet	1.253
* Özel Amaçlı Taşıtlar	117

Turizm

Turist Sayısı (2015)	130.633
Yerli	116.053
Yabancı	14.580
Geceleme Sayısı (2015)	79.039
Yerli	77.572
Yabancı	1.467
Tesisleşme (2015)	
Turizm İşletme Belgesi Tesis ve Yatak Sayısı	5 / 313
Yatırım İşletme Belgesi Tesis ve Yatak Sayısı	2 / 301
Belediye Belgeli Tesis ve Yatak Sayısı	12 / 486
Başlıca Turizm Merkezleri	
Tarihi ve Kültürel Değerler (Müzeler, Kaleler, Köprüler, Camiler, Türbeler, Kiliseler, Manastırlar)	Eski Gümüşhane Süleymaniye Mahallesi, Santa Harabeleri, Satala Antik Kenti (Sadak Köyü), Krom Vadisi, İmera Köyü, İkizevler Kent Müzesi, Gümüşhane Eski Konakları, Sarıççek Köy Odaları Kaleler: Canca Kalesi, Aşut Köyü, Edire, Satala, Kürtün, Kalecik, Akçakale, Esenyurt (Kov), Krom Vadisi, Torul, Övündü Köyü, Keçikale, Gümüşkaya, Gümüştuğ, Süme Türbeler: Firdevs Hatun Türbesi, Mısıroğlu Türbesi, Hacı Çağırğan Baba Türbesi, Pır Ahmed Türbesi, Çamur Köyü Kümbeti Camiler: Süleymaniye Camii, Kabaköy Kilise-Camii, Küçük Camii Köprüler: Tohumoğlu Köprüsü, Taş Köprü, Gümüşkaya, Meryem Ana, Çanakçı Köyü, Santa Köprüsü, Kanberli, Ardesa, Yıldız Köyü, Zigana Eski İpek Yolu, Söğütağı Köyü, Krom, Yağlıdere Kilise ve manastırlar: Metropolitik Kilisesi, Hagios Theodoros, Panaghia (Meryem Ana) Manastır Kilisesi, Olucak (İmera) Manastırı, Hagios Georgios Manastır Kilisesi, Hegios İoannes Manastır Kilisesi, Pavrezi Şapeli, Demirkapı Kilisesi, Santa Çınganlı, Santa İşhanlı, Santa Terzili, Santa Piştovlu, Ayvalos, Santa Çakallı, Çakırkaya (Kalur), Çevreköyü (Zimon) Köyü, Aşağıdere, Arpalı Köyü, Alpulu, Krom Kilisesi, Çayıroğlu, Ortayayla, Muhara, Soruhan, Zembelek, Alikinos...
Tabiat Parkları	Artabel Gölleri Tabiat Parkı, Limni Gölü Tabiat Parkı, Tomara Şelalesi Tabiat Parkı
Doğa Turizmi, Akarsu, Baraj, Göl, Gölet ve Şelaleler	Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı, Artabel Gölleri, Tomara Şelalesi, Karaca Mağarası, Çağlayandibi Şelalesi, Halgent Şelalesi, Tekke Şelalesi, Kürtün Barajı, Salyazı Göleti, Harşit Çayı, Kelkit Çayı
İnanç Turizmi	Santa Kiliseler grubu, Süleymaniye Mahallesi
Spor Amaçlı Turizm	Dağ ve Doğa Yürüyüşü: Artabel Gölleri, Limni Gölü ve çevresi, Kazıkbeli Yaylası, Taşköprü Yaylası ve çevreleri, Zigana etekleri Bisiklet Turizmi: Kadırga Yaylası, Taşköprü Yaylası Atlı Doğa Yürüyüşü: Artabel Gölleri Tabiat Parkı, Kazıkbeli ve Taşköprü Yaylası Yamaç Paraşütü: Zigana Kayak Sporları Turizm Merkezi, Kadırga Yaylası, Kazıkbeli Yaylası, Taşköprü Yaylası ve çevresi ile Aktutan Köyü Su Sporları: Yelken ve deniz bisikleti: Kürtün ve Torul Baraj Gölleri Rafting: Harşit Çayı ve Kelkit Çayı
Yayla Turizmi	Gümüşhane'de bulunan 430 yayla arasında tanınan ve turizm potansiyeli olan yaylalardan bazıları; Kadırga Yaylası, Zigana Yaylası, Erikbeli Yaylası, Kazıkbeli Yaylası, Taşköprü Yaylası, Güvende Yaylası, Altıntaşlar (Kalis) Yaylası, Çimen Yaylası
Kış Turizmi	Zigana Kış Sporları Turizm Merkezi, Çakırgöl Kış Sporları Turizm Merkezi, Süleymaniye Mahallesi Kış Turizm Merkezi, Erikbeli Kış Turizm Merkezi
Mağara Turizmi	Karaca Mağarası, Arılı Mağarası, İkisü Mağarası, Ardıçlı Mağarası, Üçbacalı Mağarası, Altıntaş Mağarası, Yaylık Mağarası...

GÜMÜŞHANE İLİ SAYISAL VERİLER

Eğitim, Kültür, Spor ve Basın

Okuma Yazma Oranı %	%96
Üniversite	Gümüşhane Üniversitesi
* Fakülte Sayısı	6
* Enstitü Sayısı	2
* Yüksek Okul ve Meslek Yüksekokul Sayısı	2 / 8
* Araştırma ve Uygulama Merkezi	5
* Akademik Personel Sayısı	631
* Öğrenci Sayısı	15.428
Okul/Kurum Sayısı	223
SBS Türkiye Sıralaması	
Derslik Sayısı	1.478
Öğrenci Sayısı	23.557
Öğretmen Sayısı	1.815
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları	
* İlköğretim	13
* Orta Öğretim	19
* Mesleki ve Teknik Eğitim	17
Okullaşma Oranları	
* Okul Öncesi Eğitim (%)	76
* İlköğretim (%)	99
* Orta Öğretim (%)	73
Yerel Gazete Sayısı (Günlük) (İlçeler dâhil)	10
Sit Alanları (2015)	22 adet
* Doğal ve Kentsel SİT Alanı	1
* Arkeolojik Sit Alanı	21
Taşınmazlar Kültür Varlığı (2015)	326 adet
* Sivil Mimari	63
* Kalıntılar	10
* Askeri Yapı	12
* Dinsel Yapı	129
* Kültürel Yapı	91
* İdari Yapı	5
* Endüstriyel ve Ticari Yapılar	2
* Şehitlikler	2
* Mezarlık	11
* Anıt ve Abideler	1
Tiyatro Sayısı	1
Sinema Sayısı	-
Kütüphane Sayısı	9

Artabel Gölü / Torul

DOKA Destekleri

Program Adı	Proje Tutarı (TL)	Destek Tutarı (TL)	Proje Sayısı (Adet)
Turizme Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	1.455.977,19 TL	1.038.866,61 TL	3
Turizmde Bölge Potansiyelinin Harekete Geçirilmesine Yönelik Mali Destek Programı (Kar Amacı Gütmeyen)	930.110,60 TL	465.055,30 TL	3
Turizmde Bölge Potansiyelinin Harekete Geçirilmesine Yönelik Mali Destek Programı (Kar Amacı Güden)	1.307.439,25 TL	906.399,94 TL	7
Turizme Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	2.030.822,39 TL	1.173.209,27 TL	5
Tarıma Dayalı Sanayi Mali Destek Programı	2.431.646,48 TL	1.163.575,28 TL	9
İmalat Sanayi Mali Destek Programı	3.789.498,10 TL	1.833.404,30 TL	10
Kültür ve Turizm Mali Destek programı	2.481.647,10 TL	1.659.678,83 TL	6
İmalat Sanayi Mali Destek Programı	2.979.980,00 TL	1.474.916,08 TL	6
Yenilikçi Yöntemlerle Turizmin Geliştirilmesi Mali Destek Programı	2.366.928,00 TL	1.183.464,00 TL	5
Doğrudan Faaliyet Desteği	1.407.506,28 TL	1.223.367,42 TL	22
Teknik Destek Programı	710.629,30 TL	710.629,30 TL	53
TOPLAM	21.892.184,69 TL	12.832.566,32 TL	132

1. Gümüşhane Valiliği (www.gumushane.gov.tr)
2. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2015 (www.tuik.gov.tr)
3. TÜİK, Hayvancılık İstatistikleri, 2014 (www.tuik.gov.tr)
4. TÜİK, Sağlık İstatistikleri, 2014 (www.tuik.gov.tr)
5. TÜİK, Tarım İstatistikleri, 2014 (www.tuik.gov.tr)
6. TÜİK, Ulaşım İstatistikleri, 2014 (www.tuik.gov.tr)
7. Gümüşhane İl Kültür Turizm Müdürlüğü (www.gumushanekulturturizm.gov.tr)
8. Gümüşhane İl Milli Eğitim Müdürlüğü (gumushane.meb.gov.tr)
9. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (www.kulturvarliklari.gov.tr)
10. Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası (www.gumushanetso.org.tr)
11. Gümüşhane İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (gumushane.tarim.gov.tr)
12. Gümüşhane Üniversitesi (www.gumushane.edu.tr)
13. Karayolları Genel Müdürlüğü (www.kgm.gov.tr)
14. Gümüşhane İl Özel İdaresi, 2014-2018 Stratejik Planı (www.gumushaneozelidare.gov.tr)
15. Gümüşhane İl Sağlık Müdürlüğü
16. Gümüşhane Halk Sağlığı Müdürlüğü
17. Gümüşhane Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Kadırğa Yaylası / Kürtün

Gümüşhane Valisi Sayın Yücel Yavuz, Gümüşhaneyle ilgili görüşlerini siz değerli DOKA Dergisi okuyucuları ile paylaştı.

24

www.doka.org.tr

Sayın Valim, bildiğiniz üzere ülkemizde 26 adet kalkınma ajansı bulunmaktadır. Bu bağlamda, DOKA'nın da yönetim kurulu üyesi olarak, mali kaynaklarının büyük bölümünü devlet ödeneklerinden karşılayan kalkınma ajanslarının gelişim sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kalkınma ajansları Kalkınma Bakanlığı'nın prensip ve talimatlarına bağlı olarak Türkiye genelinde çok güzel işlere imza attı. Kuruluş amacı adı üzerinde kalkınmayı sağlamak üzere yerel dinamikleri harekete geçirecek sivil toplum kuruluşlarının da kendilerini hissedecekleri kurumlardır. O bölgenin gelişimi ve özelde de illerin gelişimi ile ilgili olarak neler yapılabileceği, nelerin önceliklendirilmesi gerektiğini uzman kadrolarla birlikte analiz etmek suretiyle yol haritasını ortaya koyan kurumlardır. Bunun da gerçekleşmesi için de gerek genel bütçeden gerekse de fonlardan ve diğer kaynaklardan bu hedef doğrultusunda çalışan kurumlardır.

Kalkınma ajanslarının yapmış olduğu güzel ve anlamlı çalışmaların daha iyi olması için nelere dikkat edilmelidir?

Bir defa ajansların tanınma sorunu kuruluş aşamasında yaşandı. Kalkınma ajansı ne iş yapar? İl ve bölge ölçeğinde hangi konularda işler yürütecektir şeklinde sorular ortaya çıktı. Kanaatime göre de bir tanınma süreci yaşandı. Fiiliyata bakıldığında ise tabii ki kamu kurumu niteliği taşıdığından bütçe sorunu başta olmak üzere klasik devlet kurumlarında yaşanan sorunlar maalesef kalkınma ajanslarında da belli ölçekte de olsa yaşandığını biliyorum. Süreç içerisinde başta uygulanan dinamik ve başarılı kadro istihdam politikası sayesinde bu sorunlar çözüldü. Şu ana kadar yapılan çalışmalarda başarı var, bundan sonra da daha da iyi olacağını düşünüyorum.

Kalkınma ajanslarının, ülkemizde çok güzel işlere imza atmış en kıymetli kurumların başında geldiğini rahatlıkla söyleyebilirim.

Gümüşhane Valisi olarak Gümüşhane'nin kalkınmada öncelikleri nelerdir? Sizce, Gümüşhane gelişimini hangi konseptte (eğitim, sanayi, turizm, sağlık, tarım vs.) sürdürmelidir?

Gümüşhane doğal açıdan baktığımız zaman belli dezavantajlara sahip bir il konumundadır. Bu dezavantajlar geçmişte göç sorunu ortaya çıkarmıştır. Daha doğrusu İl'de yaşayan insanlar kendi hayat standardını veya geçimini sağlayacak imkânlar bulamadıkları için göç etmek zorunda kalmışlardır. Son 15 yılda ilimizde yol başta olmak üzere baraj, gölet gibi altyapı yatırımlarıyla çok güzel işler yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir. İlimizde 1,5 milyar TL kamu yatırımı mevcuttur.

Dolayısıyla 2016 yılı Mart ayındaki fotoğrafı çektiğimizde, Gümüşhane ili 5 ilçesiyle birlikte yaşam standartlarının artırılması yönünde yoğun çalışma temposu içerisinde olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Buradaki halkın geçimini daha iyi şartlarda sağlayabilmesi için ekonomik gücünün artması lazımdır. İlimizde yaşayan insanların % 90'ı sosyal güvenlik şemsiyesi altındadır. Bu her türlü çalışanlar ve emeklilik, evde bakım hizmetleri, kredi, burs ve benzerleridir. Ancak Gümüşhane Üniversitesi ile birlikte de dinamik bir nüfusa sahibiz. Hâlihazırda üniversitede oku-

yan 17.500 gencimiz mevcuttur. Emekli şehri gibi görünen şehrimizde yetişen bir gençlik vardır. İlimizde bunlara iş olanakları oluşturma gayreti içerisindeyiz.

Zamanında dezavantajlı gibi görünen hususların avantaja çevirmenin yollarını arıyoruz. Burada temel önceliğimiz turizmdir. İkinci önceliğimiz ise tarım olmakla birlikte organik tarımdır. Dünya sağlık örgütü ve dünya tarım teşkilatı gibi uluslararası kurumlar organik tarımı önermektedirler. Organik tarım için de Kelkit havzası her yönüyle biçilmiş kaftandır. Batıda zamanında kimyasal gübre kullanılıp, kirli su ile sulanan araziler de şimdilerde organik tarım için çalışma yapılmaktadır. Ancak mevcut arazilerin bu anlamda temizlenebilmesi için en az 20 sene gerekir. Bizim coğrafyamızdaki arazilerde kimyasal gübre kullanılmadığı, kirlilik olmadığı ve araziler her yönüyle doğal olduğu için baştan organik özelliğe haiz topraklardır. Bu amaca hizmet edecek ve DOKA'nın güdümlü proje desteğiyle kurulacak Kelkit Organik Tarım Uygulama ve Araştırma Merkezi ile bu faaliyetleri yürüteceğiz.

Süleymaniye Mahallesi

Tarihi Süleymaniye Mahallesi'nde yürütülen çalışmalar hakkında bilgi verir misiniz? Süleymaniye Mahallesi'nin Gümüşhane için önemi nedir?

Süleymaniye'yi iki başlık altında tanımlıyoruz. Birincisi 1925'e kadar üç cemaatin (Türkler, Rumlar ve Ermeniler) birlikte yaşadığı eski şehir dediğimiz yerdir. Burası geçmişte çok hareketli olan bir yerdir. 1925 yılında mübadele ile birlikte şu anki il merkezinin olduğu yere gelinmeye başlanıyor. Zamanla buradaki hareketlilik azalıyor ve günümüze gelindiği zaman ise koruma altında olduğu için (hem doğal SİT hem de kültürel SİT) şu hâliyle muhafaza edilmiştir. Eski Gümüşhane'de bulunan darphanede, Osmanlı Devlet hazinesinin 1/6'sını temin eden gümüş sikke basılması da Süleymaniye Mahallesi'nin bir başka ayrıcalığıdır. Karaca Mağarası'nın yanında Süleymaniye Mahallesi'ni de destinasyon noktası yapma noktasında faaliyetler yürütüyoruz. Her yönüyle gezilebilir ve ziyaret edilebilir bir mekân olan Süleymaniye Mahallesi Gümüşhane'nin turizm anlamında ikinci önemli duraklarından birisi ve belki de en önemlisi olacaktır. Şu anda buraya ulaşmak amacıyla koruma bandına da dikkat edecek şekilde modern bir turizm yolu yap-

maktayız. Gümüşhane il merkezine 3 km uzaklıkta bulunan bu mekan gün gelecek Bursa Cumalıkızık gibi, Ankara Beypazarı gibi, Karabük Safranbolu gibi kültür turizminin başta gelen yerlerinden birisi olacaktır.

Burayla ilgili olarak ikinci başlığımız ise Süleymaniye Kış Sporları Turizm Merkezi'dir. Hemen bu mahallenin üzerinde bulunan ve kış sporları açısından son derece elverişli (Kar kalış süresi ve kar kalitesi) 800 dekarlık bir alanımız mevcuttur. Burada hukuki prosedür anlamında belli bir mesafe kaydettik. Burayla ilgili master plan çalışmalarımız devam etmektedir. Bölgemizde Zigana'da, Artvin'de ve Rize'de kayak merkezleri vardır. Ancak bunlar genelde yerel insanlarımızın gidip geldiği, amatör ruhla spor yaptıkları mekânlardır. Ona rağmen çok güzel işler oluyor. Burası bittiğinde ise ulusal veya uluslararası organizasyonların olabileceği bir mekân haline gelecektir.

Balyemez Konağı

Gümüşhane’de hangi alanlarda yatırım yapılabilir? Yatırım yapmak isteyen girişimcilere neler önerirsiniz? Bir fikirleri var, nereden başlamaları gerekir?

İran’da ekonomik ambargonun kalkmasıyla birlikte ve özellikle de Zigana ve Kop tünellerinin yapılacağı olması, çevre yolların ve duble yollarla birlikte Gümüşhane-Bayburt-Aşkale-Erzurum-Ağrı üzerinden İran’a ve doğu ülkelerine ulaşacak olması çok önemlidir. Burası aynı zamanda tarihi İpek Yolu’dur. Bunu artık görmek lazımdır. İşadamlarının ve yatırımcıların bunu gördüğünü umuyorum. Sayın Başbakanımız yakın zamanda İran’ı ziyaret etmiştir. İran ile 30 milyar dolara varan ticari ilişkimizin olacağı tahmin edilmektedir. Körfez ülkelerinden bölgemizi

ziyaret edenlerin yanında İran’dan gelen ziyaretçilerimiz de bu yolu adeta ring haline getirmişlerdir. İran’dan gelen bu kişiler bu tarihi yolu takip ederek Trabzon’a oradan da ülkemizin başka yerlerine gitmektedirler.

Bunu gördükten sonra ne tür yatırım yapılması gerektiğini göreve geldiğimden beri anlatmaya çalışıyorum. Kaliteli, nitelikli, kalifiye personel çalıştıran konaklama tesisi yaparsanız bu gelen insanları buralarda kalırlar. Yeme-içme tesislerini yaparsanız yine buralarda dinlenme amacıyla dururlar.

İlimizde turizm ve ikinci olarak da organik tarım alanında yatırım yapılabilir. Yatırımcılar ilimize gelmekte ve analiz çalışmalarını yapmaya başlamışlardır. Trabzon Hava Liman’ından şu anda il merkezine 1 saat 10 dakikada ulaşılabilir. Zigana Tüneli’nin bitmesiyle birlikte bu süre 40 dakikaya düşecektir. Çift tüp şeklinde yapılacak olan 14 bin 100 m uzunluğundaki Zigana Tüneli bittiği zaman Trabzon’da 3-4 ay gibi rutubetli, boğucu ve sıcak havadan bunalan insanlar 40 dakikada Gümüşhane’ye varacak ve yayla havasında bir hafta geçirebileceklerdir. Bunu gören işadamları şimdiden otellerini yapmaktadırlar. Şimdiden yeme-içme tesislerini kurmaya başladılar. Ben de bölgedeki ve Gümüşhane’deki işadamlarını uyarmaya devam edeceğim.

Kov Kalesi

Tadı ile dünyanın her tarafından beğeni toplayan yöresel lezzet "Pestil-Köme"

Gümüşhane pestil ve köme üretiminde önemli bir yere sahip olmakla birlikte patentini de almış durumdadır. Pestil ve kömenin hammaddesi olan ceviz ve dut yetiştiriciliği ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?

Pestil ve köme denildiğinde Gümüşhane akla gelir. Coğrafi işaretleme anlamında da patentini almış durumdayız. Şu anda 30'a yakın işyerinde çok muazzam ve yok satacak şekilde pestil-köme ve türevleri üretilmektedir. Tesisler modernize ediliyor. Güzel bir istihdam imkânı sağlıyor. Dolayısıyla şu an itibarıyla bu sektörde çok güzel bir ortam mevcuttur. Girdi maliyetleri yüksektir. Cevizden hariç fındıkta da pestil ve köme üretilmeye başlanmıştır. Pestil ve kömenin hammaddesi olan ceviz, fındık ve dutun neredeyse tamamı dışarıdan temin edilmektedir. Bu kapsamda Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın ilimizde de uygulamaya koyduğu bal ve ceviz ormanları projesi vardır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın teşvikleri vardır. Fındık anlamında da Kürtün belli yerlerinde ekime müsaade edildi. Biz daha çok Valilikten ziyade Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın ilimizde de yapmış olduğu çalışmaları ilimiz genelinde birebir uygulatma gayreti içerisindeyiz.

deyiz. İl Özel İdaresi aracılığıyla özellikle ceviz ve dut fidanı temini noktasında çalışmalar yürütmekteyiz. Son zamanlarda vatandaşlarımız da bunu anladı ve kıymetli olan bu ürünleri yetiştirme noktasında gayret içerisinde oldukları görülmektedir.

Körfez ülkelerinden son yıllarda bölgemize (Doğu Karadeniz) oldukça yoğun ilgi var. Bunların bölgemizi tercih etmelerinin nedenleri sizce nelerdir?

Körfez ülkelerinde sıcaklık bir hayli fazladır. Bu ülkelerden gelen ziyaretçiler denizden ziyade doğayla iç içe olmayı ve serin, rutubetli yerleri tercih etmektedirler. Bir de Türkiye gibi din birliği olan ve inançlarına uygun ve yukarıda saydığım özellikler de Karadeniz Bölgesi'nde olduğu için tercihlerini bu yönde kullanmaktadırlar. Geldikleri ülkelerde klima altında yaşayan bu insanlar burada ise doğal klima ile serinlenmektedirler.

Gümüşhane'den bakıldığında ise kıyı bandındaki Trabzon, Rize, Artvin, Giresun, Ordu'nun denizle bağlantıları vardır. Bizim ise yoktur. Gümüşhane olarak biz de özellikle de yayla turizmi başta olmak üzere faaliyetler yürütmekteyiz.

Sayın Valim, DOKA'nın yönetim kurulu üyesi olarak Ajansın faaliyetlerini ve yapılan çalışmaları değerlendirir misiniz?

Yaklaşık 1,5 yıldır Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın yönetim kurulu üyesiyim. Bir defa genel sekreterlik ve bünyesindeki ekip en önemli unsurdur. Ülkemizdeki ajansların hepsi başarılı sayılabilir. Ancak DOKA'nın yaptığı ve ürettiği orijinal çalışmalar örnek teşkil ettiğini de biliyorum. Bu yönüyle yönetimde yer alan valilerimiz, belediye başkanlarımız, ticaret odası başkanlarımız ve il genel meclis başkanlarımız çok özverili ve anlayışlı bir yönetim tarzıyla olaya bakıyorlar. Talepler, yapılacak çalışmalar ve verilecek kararlarda hep adalet mekanizması işletilmektedir. Öncelikli olarak hangi proje bölgeye daha yararlı ise tereddütsüz bunu onaylama anlayışı zaten başarıyı da getirmektedir. Tabii ki burada yapılan alan çalışmaları ve takdimlerin başarılı olmasında hem genel sekreterimizin hem de çalışanların işi çok iyi bilmeleri gelmektedir. Adı üzerinde kalkınma ajansı. Açık ve net bir şekilde ifade etmeliyim ki bunun için gerekli olan her türlü güzel çalışmayı yapan bir ajansa sahibiz. O manada da size teşekkür ediyorum.

Dergimiz hakkındaki görüşleriniz ve eleştirileriniz nelerdir?

Marifet iltifata tabidir. Yapılan çalışmaların hem duyurulması hem de örnek alınabilmesine imkan tanınması açısından önemlidir. Günümüzde sosyal medyanın, tanıtımın, rekabet ortamının daha da arttığı günümüzde Ajansımızın yaptığı birçok güzel çalışmanın tanıtılması son derece önemlidir. Bir de güzel bir sistem kurmuşsunuz. Her ilin plakası geldiğinde derginin o ile özgü, o ilin ağırlıkla yer aldığı bir yayın olarak yayınlanmasını da önemsiyorum. O ilin tanıtımı anlamında da bir iklim oluşturmuşsunuz. Gördüğüm kadarıyla dergi birçok konuyu kapsamakta olup aynı zamanda görsellerle de desteklenmektedir. Birçok konuyu kapsaması farklı kişiler tarafından okunması anlamında da kayda değerdir. Sıkmadan, bunaltmadan, duru bir dille ve özellikle de fotoğraflarla zenginleştirilmiş olmasını önemsiyorum. 29.sayı anlamlı olmuş. Dergide katkıları olan tüm arkadaşları kutluyorum.

Sarıçek Köy Evleri

Altınpınar Limni Gölü / Torul

Gümüşhane Vali Yardımcısı Şenol Turan

Doruklara Sevdalı Kent Gümüşhane

Kadim şehirlerin kaderidir.

Tatlı bir alinyazısı. Herkes sözünü söylemiş,
eteğindeki taşları dökmüş ve adeta bilge Wizard
edasıyla kenara çekilmiştir.

Oysa en güzel söz, henüz söylenmemiş olandır.
Belki biraz feraset ister. Bir miktar sabır gerektirir.
Öyle bir sabır ki, nesilleri usandıran, asırları utandıran!

Ve an gelir.

Nicedir beklenen an. "Haydi evlat," der omzuna
dokunan bir el, "şimdi senin sıran!"

Sahne alma vakti gelmiştir.

Kimbilir ne hissedersin o zaman! Heyecan doruktadır,
adrenalin doruktadır, coşku doruktadır. Bütün gözler
üzerinde. Görünen o ki elin ayağına dolaşacak.

Lâkin doruklara sevdalı isen, endişeye mahal yoktur.

Zamana esir düşmüş bir şehirden bahsediyoruz. Tarihi İpek Yolu üzerinde kelebek ömrü kabilinden kısa bir saltanat sürmüş, akabinde, kendi tercihi midir bilinmez, bir tuhaf yalnızlığa sürgün edilmiş. Ne garip, bu esarete yine zaman son verecek. Topyekun bütün bir şehri esir almış kent psikolojisi, benzer cümlelerin etrafında dögümleniyor: "Gümüşhane'ye bu ilk gelişim!", "Daha önce buraya yolum hiç düşmedi!" Orta yaş ve üzeri olduğu halde, zorunlu nedenler hariç, neden insanların yolu bu kadim topraklarla hiç kesişmez? Eğer bir iddianız yok ise, neticeyi rakipleriniz tayin eder. Bu hep böyle olageldi. Ya da şairin dediği gibi, saatiniz işlemiş ama siz durmuşsunuz. Her ne olursa olsun, şehir yeni bir iklime hazırlanıyor. Eski hesapların, eski defterlerin hiçbir hükmü kalmadı. Altın sarısı, gümüş grisi veya Tomara'nın ak köpüğü gibi beyaz bir sayfa açıldı. Savaş baltaları toprağa gömüldü. Ölü toprağından eser yok. Diyeceğim, yaşadığı şehirle ilgili olumsuz kanaatlere teşne nesil, son demlerini yaşıyor.

Şehirde bilhassa turizm konusunda yapılan yoğun tartışmaların, yeni dönemin doğum sancıları olarak görüyoruz. Ortak akıl tek bir noktaya kilitlenmiş vaziyette. Önümüzdeki beş yıl çok şeylere gebe. Kentin kılcallarına kadar sirayet eden potansiyel enerjinin kinetik enerjiye dönüşmesine ramak kaldı. Gün sayıyoruz. Süleymaniye hazır. Müslüman, Ermeni ve Rum cemaatine asırlarca ev sahipliği yapmış olan bu hoşgörü mahallesi, sabırsızlıkla oyuna dâhil olmayı bekliyor. Günyüzüne çıkmayı bekleyen kardeşlik, dostluk ve barış hikayeleriyle birlikte, bir dönem Osmanlı sikkelerinin basıldığı darphane. Tıpkı bir ahraz gibi susacağız. Zira bizim yerimize çok şey anlatacak Süleymaniye.

Karaca'yı daha önce hiç böyle görmediniz. Telli duvağını kaldırdı kaldıracak. Lakin, “**az daha sabır!**” diyor. Vuslat vakti eriştiğinde, ziyaretçilerine daha kaliteli hizmet sunmayı vaad ediyor. Tomara sesleniyor Şiran'dan. Taşları döve döve çıkardığı musiki, birlikte icra edilecek yeni bestelerin habercisi gibi. Zigana üzülecek belki ama, Hane'ye yeni bir evlat geliyor. Süleymaniye Kış Turizm Merkezi, sadece yatırımcıların değil, bu spora gönül vermiş milyonlarca ziyaretçimizin bir numaralı adresi olacak. Biz söylemiyoruz bunu. İşin ehli Avrupalı uzmanlar söylüyor. Dünyanın sayılı tabiat varlıkları arasında yer alan Kürtün Örümcek Ormanları, adrenalin tutkunları için muhteşem bir sürpriz hazırlıyor. Kelimeler kifayetsiz. Küçük bir ipucu belki. İlk ve tek örneği Güney Afrika Kirstenbosch Ulusal Botanik Bahçesi'nde.

Yaylaları küstürmeyelim. İrili ufaklı dört yüzü aşkın tescilli tabiat varlıkları. Öne çıkanlar malum. Kadırga, Kazıkbeli, Taşköprü, Güvende ve Erikbeli... Yedek klübesinde ısınıyorlar. Ve Satala... Roma'nın kayıp hazinesi. Asırlardır günışığına hasret, yeraltında uyuyan şehir. Anadolu coğrafyasında konuşlanmış dört büyük lejyondan sadece biri. Kelkit Ovası'nın Sadak Köyü'nde, sarı buğday başakları arasında yükselecek. Görünen o ki, bir şehrin kaderini, başka bir antik şehir değiştirecek. Orta ve uzun vadeli turizm stratejimizin ana unsurlarından olan Satala Antik Kenti için kamulaştırma ve kazı çalışmalarına ağırlık verilmeye başlandı.

Turizm uzun soluklu bir iş. Heyecan, zaman ve enerji üçgeninin ağırlık merkezinde. Sayın Valimizin himayesinde ve riyasetinde, heyecanımızı ve enerjimizi katladık. Buna mukabil, zamanı dakikalara ve saniyelere böldük. “Şu an tam olarak neredesiniz?” sualine verilecek cevabımız gayet açık. Gümüşhane için hazırladığımız tanıtım videosunda, 3300 metre rakımlı Abdal Musa Tepesi'nde bir dağcı, film başlamadan hemen önce kibriti çakıyor. İki üç saniyelik siyah bir perde düşüyor ekrana. Akabinde müzikle beraber asıl film başlıyor.

Biz, siyah perdenin düştüğü o iki üç saniyelik aradayız.

Film daha yeni başlıyor...

Eski Hükümet Konağı

Karaca Mağarası

'Altın yürekli insanların' şehri "gümüşhane"

Gümüşhane Belediye Başkanı Sayın
Ercan Çimen,
Gümüşhane'de yaptıkları projeleri
anlattı.

Gümüşhane'nin gelişimi hangi konsepte olmalıdır (Turizm, sağlık, eğitim vb.)?

Gümüşhane'nin gelişimi 2004 yılında **2 T 1 E** konsepti olarak belirlenmişti. **2 T** tarım ve turizmi, **1 E** ise eğitimi sembol etmektedir. Hükümetimizin her ile bir üniversite projesiyle eğitimin yaygın olduğu ilimiz taçlandırıldı ve eğitimde üst seviyelere geldik. Tarım ve turizmde hükümetimizin son yıllardaki aktif politikalarıyla her geçen gün üst seviyelere çıkmaktayız. Bunların dışında ilimizin sahip olduğu zengin maden rezervleri özel sektörün bu alandaki yatırımlarını arttırdı. Bunlar ilimiz ekonomisine itici güç olmuştur.

Gümüşhane Belediyesi'nin yaptığı çalışmalar nelerdir?

* **Pazar yeri projesi:** Gümüşhane Karaer mahallesinde bulunan mevcut pazar yeri alanının artan nüfus ve yaşam koşullarına yetersiz kalması nedeniyle aynı alanda düşünülmüş olan "Pazar Yeri Projesi" şehrin ihtiyacını karşılayacak büyüklükte birbiri üzerine terasların yapılacağı yaklaşık 13.500 m²'lik bir yaşam merkezi olarak projelendirilmiştir.

Yaklaşık 3.760 m²'lik bir alana 115 araçlık otopark, belirli günlerde pazarcıların tezgahlarını açabileceği 2970 m² kapalı, 700 m²'lik açık Pazar alanı, her gün açık bulunacak olan toplam 846 m²'lik 14 adet dükkanın yerleştirileceği alan 4.Katta yer alacak olan 790 m²'lik çok amaçlı salon ile her türlü ihtiyaca karşılık verebilecek bir yapı tasarlanması düşünülmüştür. Yapı formu şehrin kademeli bir şekilde oturmuş olan yerleşik alan düzeninden yola çıkılarak tasarlanmış ve kademe kademe yükselen her bir katın teras alanları ile şehrin yaşam alanları ihtiyacına karşılık verilmesi amacı ile projelendirilmiştir. İhalesi yapılan projemiz devam etmektedir.

* **Belediye hizmet binası, kültür ve ticaret merkezi projesi:** Mevcutta Gümüşhane şehirler arası otobüs terminali olarak işlev gören alanda, şehrin artan nüfus yoğunluğuna karşılık verebilecek kapasitede kültür ve ticaret merkezi yapılması ayrıca merkezde bulunan belediye hizmet binasının da ulaşım kolaylığı sağlamak ve daha karakteristik bir yapı ile öne çıkarılması amaçlanmış olup aynı alanda değerlendirilmesi planlanmaktadır.

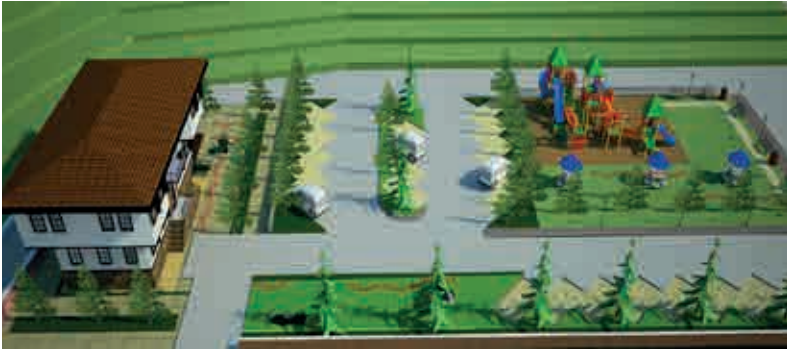

* **Gençlik merkezi ve parkı projesi:** Gümüşhane merkezde bulunan eski şehir stadyumunun şehir dışına taşınması ile bu alanda yaklaşık 7.500 m²'lik şehir merkezinde sosyal alanların ve gençlik merkezi binasının yapılmasına uygun görülen bir alan ortaya çıkmıştır. Bu yılın Mayıs ayında başladığımız projemizin 300 araçlık kapalı otoparkı bitme aşamasındadır.

* **5 adet su deposu ve otomasyon projesi:** Şehrimizde yeni oluşan konutların su ihtiyacını karşılamak ve şehrimizdeki su kayıplarının önüne geçmek için yaklaşık 3,5 milyon tutarında beş adet su deposu ve otomasyon projesini hayata geçiriyoruz.

* **Örnek Mahalle Projesi (Hasanbey Mah. - Yeni Mah.):** Yenimahalle sosyal tesis alanında çok amaçlı salon (düğün salonu),imam evi muhtar ofisi ve taziye evi bulunacaktır.

İhalesi yapılmış olup yapımı devam etmektedir. Bu projemizin bir benzerini de Hasanbey Mahallesi'ne yapıyoruz. İnşaatları devam etmektedir. Karşıyaka, Karaer, Eskibağlar, İnönü ve Bağlarbaşı Mahalleleri muhtar ve taziye evi yapıyoruz.

* **Şehirlerarası otobüs terminali:** Gümüşhane Oltanbey Mahallesi'nde 10 bin m²'lik bir alana yeni terminal binasını yapıyoruz. İlimizde yapımı devam eden çevre yolu güzergahı dikkate alınarak, 2 katlı yapacağımız yeni terminal binasında 20 otobüs peronu,10 bilet satış ofisi, restoran, sosyal alanlar ve otopark yer alacak .

* **Cadde ve sokak yenileme çalışmaları:** Yıllardır sorunları çözülmediği için kangren haline gelen cadde ve sokaklarımızı yeniden ele alarak modernize ediyoruz. Bu çalışmalarımız park ve bahçeler için de devam etmektedir.

* **Mezarlıklar müdürlüğü projesi:** Yenimahalle'de bulunan Emirler Mezarlığını büyüterek yeni alan içerisinde Mezarlıklar Müdürlüğünü yapıyoruz. Bina içerisinde 4 adet ofis, teras, mutfak, mescit ve bay-bayan tuvaletleri yer almaktadır. İhalesi yapılmış olup yapımı devam etmektedir.

* **Kent park ve hayvan barınağı projesi:** Trabzon Orman Bölge Müdürlüğünden tahsisi alınan 144 bin m²'lik alanda hayvanların her mevsim barınabilecekleri ve gerekli önlemlerin alınacağı tesis alanı ve ağaç tahribi yapılmamak koşulu ile yürüyüş parkurları, piknik alanları, seyir kulesi ve teraslardan oluşan kent parkı kapsamında bir proje gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Kedi, köpek gibi sokak hayvanlarının ve doğada bulunmuş, vatandaşlar tarafından getirilmiş bakıma muhtaç yabani hayvanların gerekli bakımlarının yapılacağı ve yaşamlarını sürdürebileceği doğal bir tesis alanı projelendirilmiştir. Projenin toplam inşaat alanı 1500 m²'lik bir alana yerleştirilirken geri kalan yürüyüş alanlarında kullanılacak malzemeler doğaya en yakın malzeme olan ahşap ve doğal taşlarla yapılması tasarlanmıştır, arazinin eğimine kademeli olarak yerleştirilmesi uygun görülmüştür. Projemiz yapım aşaması devam ediyor.

***Atık su arıtma tesisi kapasite artırma projesi:** Mevcut atık su arıtma tesisimiz artan şehir nüfusuyla ihtiyaca cevap vermekte yetersiz kaldığından yeni ek üniteyle kapasitesini artırıyoruz. Mart ayı sonuyla ek ünitenin ihalesini yapıyoruz.

* **Klimalı Durak Projemiz:** Dolmuş ve otobüs bekleyen vatandaşlarımızı sıcak ve soğuktan korumak için klimalı durakları yaptık. İlk aşamada yolcu trafiğinin yoğun olduğu 6 durağımızı çevirdik.

2016 yılı içerisinde klimalı durak sayımızı daha da artıracakız.

* **Katı atık aktarma istasyonu projesi:** Yıllardır vahşi depolanan çöplerimizi katı atık aktarma istasyonunda TIR'lara yükleyerek Bayburt'a gönderiyoruz.

* **Bisiklet ve yürüyüş yolu projesi:** Gümüşhane Bağlarbaşı mahallesi sarı köprüden başlayıp Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi camisine kadar olan çevre yolu hattı boyunca düzenlenecek yürüyüş ve bisiklet yolu projesi içeriğinde bir adet kafeterya ve kamelyalar bulunmaktadır.

Limni Gölü /Torul

* **Harşit Çayı ıslahı ve Kanalizasyon projesi:** Harşit Çayının her iki yakasına 13 bin 650 metre uzunluğunda ve 3 milyon 500 bin lira tutarında yerleştirilecek olan borular ile kanalizasyon atıklarından temizleniyor. Projemizin yapımı devam ediyor.

Bu yıl başlayacağımız diğer projelerimizin bazıları ise şunlardır;

- * Yeni itfaiye binası projesi
- * Mezbahane ve hayvan pazarı projesi
- * Turizm yolu projesi
- * Kamyon- TIR garajı projesi
- * Ahmet Ziyaüddin Külliyesi Projesi
- * Süleymaniye mahallesi Tahir Efendi Külliyesi projesi
- * Ambalaj atığı toplama ve ayrıştırma tesisi projesi
- * Canca seyir terası projesi
- * Topal Yolu Sosyal Konut projesi

Gümüşhane'ye yatırım yapmak isteyen girişimcilere önerileriniz nelerdir?

Altın Yürekli İnsanların Şehridir Gümüşhane. Buraya yapacakları yatırımlarda belediye olarak bizler her türlü yardımı ve fedakarlığı yapmaya hazırız. Şehrimize yapacakları yatırım ile hem kendileri hem de şehrimiz kazanacak.

Vatandaşlar size en çok hangi konulardan talepte bulunmaktadır? Bu talepleri karşılama konusunda neler yapıyorsunuz?

Vatandaşlarımızdan bizlere en çok iş konusunda müracaatları bulunmaktadır. İstihdamı artırabilmek için belediye olarak projelerimizi hayata geçirmeye ağırlık veriyoruz. İlimize yatırım yapmak isteyenlere yerel yönetim olarak elimizdeki imkanlar doğrultusunda yardımcı olmaya çalışıyoruz.

DOKA'nın yönetim kurulu üyesi olarak Ajansın faaliyetlerini değerlendirir misiniz?

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı bağlı olduğu iller için açıkça bir fırsattır. Yaptığımız projelere gerekli desteği her zaman vermektedir. Yerel yönetim olarak bizlere her zaman proje bazlı destek vererek vatandaşlarımıza daha yaşanılabilir bir şehir oluşturmamıza yardımcı olmaktadır.

DFD kapsamında sözleşme imzaladığınız Gümüşhane Belediyesi E-beyaz masa projesi ile ne amaçladınız. bu proje fikri nasıl ortaya çıktı.

E- Beyaz Masa Projemizle otomasyon ve sanallaştırma programı ile birlikte vatandaşlarımızın hizmet alımı daha kolay ve daha hızlı bir şekilde olacak. Diğer kurum ve kuruluşlarla yaşanan bu anlamdaki sorunların önüne geçilerek, belediyedeki tüm belgeler elektronik ortamda taranmış kopyaları mevcut ve bilgiye tek tuşla ulaşılması sağlanıyor. Böylelikle belediye hizmet kalitesi artırmış oluyoruz. Bu proje belediye hizmet kalitesini artırmak, kağıt israfının önüne geçmek ve hızlı etkin yönetimi oluşturmadan yola çıkarak projemizi oluşturduk.

Yine yaşanabilir bir çevre için yenilenebilir enerji ile ne amaçladınız? Neler yaptınız? Nasıl bir fikir oluştu?

Günümüzde enerji ihtiyacımızın büyük bir kısmı petrol, gaz ve kömür gibi fosil yakıtlarından karşılanmaktadır. Bunların rezervleri gün geçtikçe azalmaktadır. Kullanılması sırasında ve atıkları çevreye kirlilik vermektedir. Ancak teknoloji ile birlikte çevreye zarar vermeyen ve maliyeti daha ucuz olan yenilenebilir enerjiyi daha cazip hale getirmiştir. Bunun da ötesinde söz konusu kaynaklar, karbon içeriğinden yakıldıklarında sera etkisine neden olan atmosferdeki karbondioksit CO2 oranının artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle bu maddeler çevremiz ve sağlığımız için tehlike teşkil etmektedir. Ayrıca nüfusa paralel olarak da bu enerji kaynakları giderek azalmaktadır. Bu konuda 2030 senaryoları oldukça düşündürücüdür.

Bu kapsamda Avrupa da bu konuda öncü ülkelerin çalışmaları yerinde incelenmek üzere geziler düzenlendi. Oradaki teknolojileri ilimize uyarlamak için çalışmalar başlattık .

Belediyenin kentsel dönüşüm projeleri var mı ? Varsa hangi aşamadadır?

Belediyemiz kentsel dönüşüm kapsamında Hasan Bey ve Bağlarbaşı mahallelerinde kentsel dönüşüm projelerine başladı. Şu anda TOKİ ile görüşmelerimiz devam etmektedir.

Gümüşhane'nin tanıtımı adına neler yapıyorsunuz ?

Şehrin tarihi ve doğal güzelliklerinin içerisinde yer aldığı 150 sayfadaki oluşan Türkçe ve İngilizce dillerinde "Fotoğraftaki Kent" isimli kitabı bastırdık. Diğer taraftan şehrimizi tanıtan video ve logo çalışmalarımız devam etmektedir. Şehrimizi tanıtmak amacıyla ulusal yayın yapan kanallarda canlı yayınlar yapılmıştır.

Dergimiz hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Yaptığımız çalışmaları ve ilimizi tanıtmak fırsatını DOKA Dergisi sayesinde kamuoyuna duyurma şansını bulduğumuz için mutluluk duymaktayız. Dergi, DOKA'nın bölgemiz için önemini, yaptıklarını gösteren ve hepsinden önemlisi bizlerinde örnek alacağı iyi bir kaynak. Bu anlamda çalışmalarınızın ve başarılarınızın devamını dilerim.

Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı
Sayın İsmail AKÇAY,
Gümüşhane ekonomisini değerlendirdi.

Sayın Başkanım, Gümüşhane'nin kalkınmada öncelikleri nelerdir? Sizce, Gümüşhane gelişimini hangi konseptte (eğitim, sanayi, turizm, sağlık, tarım vs.) sürdürmelidir?

Gümüşhane'nin hangi sektörlerde kalkınması gerektiği konusunu ele aldığımızda ilimizdeki bütün şartları bir araya toplayıp ona göre karar vermeliyiz. Gümüşhane için birinci sırada tarım ve hayvancılık gelir. İkinci sırada ise turizm gelir. Bunlar Gümüşhane'nin coğrafi ve iklim şartlarıyla da ilgilidir. Üçüncü sırada eğitim, dördüncü sırada ise madencilik gelir.

Gümüşhane'nin tarım ve hayvancılık ile ilgili görüşleriniz nelerdir? Sorunları ve çözüm önerileri hakkında düşünceleriniz nelerdir?

Gümüşhane'de tarım ve hayvancılık olası gereken bir sektördür. Tarım ve hayvancılık için mevcut altyapımız da hazırdır. Bu sektörde hem işgücümüz hem de altyapı ekipmanlarımız vardır. Türkiye'nin en güzel yaylaları Kürtün ilçemizedir. Hakeza Torul ilçemizde de Zigana eteklerinde çok güzel yaylaklar mevcuttur. Böyle olmasına karşın bu iki ilçemizde de tarım ve hayvancılık yeterince gelişmemiştir.

Üreticilerimizin sorunları vardır. Özellikle yem ve yem ürünlerinin maliyetlerinin yüksek olması hayvancılığı karlılıktan çıkarmaktadır. Dolayısıyla yem ve yem ürünlerini ucuza mal etmenin yollarını aramak lazımdır.

Kürtün ve Torul barajına yakın yerlerde fındık yetiştiriciliği yapılabilir. Bu yörelerde sıcaklık nispeten diğer fındık yetiştirilen yerlere göre daha fazladır. Tarım adına buralarda fındıktan yararlanılabilir. Kürtün ve Torul ilçemizde tarım adına alternatif başka ürünümüz yoktur.

Köse, Kelkit ve Şiran ilçelerimizde de arazinin yapısı taban arazisi olmasından ötürü tarım ve hayvancılığa elverişlidir. Halen bu ilçelerimizde önemli ölçüde besicilik ve süt inekçiliği yapılmaktadır. Bu ilçelerimizde de yem ve yem ürünlerinin pahalı olması hem maliyeti yükseltmekte hem de istenilen verimin alınamamasına sebep olmaktadır.

Gümüşhane'nin turizm potansiyeli hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

İlimizin turizm potansiyeli vardır. Destinasyonu alanlarımız yeterlidir. Turizmden hak ettiğimiz payı alamadığımızı, bu alanda çok başarılı olmadığımızı düşünüyorum. Son yıllarda hem siyasi idarenin hem de yereldeki yöneticilerimizin bu alanda ciddi gayretleri söz konusudur.

İlçelerimizdeki turizm destinasyon noktalarından bahsetmek isterim. Avrupa'nın en uzunluğundaki (62,5 metre) ladın ve köknar ağaçları Örümcek Ormanı dediğimiz Kürtün ilçesinde bulunmaktadır. Bu doğa harikası Örümcek Ormanları turizme kazandırılmalıdır. Yine hem Kürtün hem de Torul Barajı civarında yapılacak mesire yerleri de turizme katkı sağlayabilir. Bu baraj göllerimizde yetişen kırmızı pullu alabalıklar için amatör şekilde olta balıkçılığı yapılabilir.

Torul ilçesinde sarkıt ve dikitleriyle dünyaca ünlü Karaca Mağarası Gümüşhane'nin en önemli destinasyon noktasıdır. Karaca Mağarası ile aynı güzergahta bulunan Krom Vadisi'ni de destinasyon noktasına katmalıyız.

Merkezde bulunan Süleymaniye Mahallesi, Cumhuriyet'ten önce üç medeniyete ve üç inancın yaşadığı hoşgörü merkezidir. Türk, Ermeni ve Rum ahalisinin

birlikte huzur içinde yaşadığı bir mekandır. O zamanki belediye meclisine bakıldığında bu üç millet tarafından temsil edildiğini görürüz. Süleymaniye Mahallesi'nde tarihsel kimliği olan ve koruma altında bulunan çok sayıda kilise, Osmanlı döneminden kalma hamamlar, medreseler ve camiler mevcuttur. Bu konakları da kendi dokularına uygun bir şekilde restore ederek turizme kazandırmalıyız.

Kelkit ilçesindeki 4 bin yıllık Satala Antik Kenti Roma kültürünün izlerini taşımaktadır. Burada yakın zamanda başlayacak arkeolojik kazı çalışmaları ile birlikte bu zengin kültür ortaya çıkarılacaktır.

Şiran ilçesinde kayanın içi oyularak yapılmış Çakırkaya Manastırı ile dağın içinde köpük şeklinde çıkan Tomara Şelalesi de ziyaretçilerini beklemektedir.

Bu saydığım önemli turizm destinasyon noktalarından hariç başka sayamadığım diğer turizm yerlerinin yapılacak altyapı çalışmaları ile birlikte turizme kazandırılması hem Gümüşhane hem de ülke ekonomisi için çok önemlidir. En güzel yaylaların olduğu, bulutlara komşu Gümüşhane'nin turizmden hak ettiği payı alacağına inancım tamdır.

Örümcek Ormanları / Kürtün

Gümüşhane TSO olarak Gümüşhane ekonomisi adına neler yapıyorsunuz?

1998 yılında Ankara'da Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nda yapmış olduğumuz protokol ile Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması için ilk adımı attık. Protokolünü imzaladığımız Gümüşhane OSB, bugün 55 hektar alanda 58 adet parseli ile altyapısı bitmiş vaziyette sanayicilere bedelsiz arsa sunduğumuz bir yatırımcı bölge haline gelmiştir. Şu anda OSB'de bulunan 17 adet fabrikada yaklaşık 450 kişi istihdam edilmektedir. OSB'de 35 adet boş parselimiz yatırım yapmak isteyen girişimcilerimize bedelsiz şekilde tahsis edilme-yi beklemektedir.

Gümüşhane'nin tanıtımı ile alakalı 2008 yılında İstanbul'da Feshane'de Gümüşhane Tanıtım Günleri'ni yapmaya başladık. Gümüşhane Valiliği, Gümüşhane Belediyesi ile ortak yürüttüğümüz bu etkinliklerde hem Gümüşhane'yi tanıtıyoruz hem de yöresel ürünlerin satışına imkan veriyoruz. 2000 yılından beri de Ankara'da Gümüşhane Tanıtım Günleri'ne katılmaktayız. Böylelikle yöresel ürünlerimize yeni pazarlar buluyoruz.

Üyelerimizin sosyal, kültürel ve ekonomik yönden katkılarını sağlamak, farkındalıklarını artırmak amacıyla 22 adet proje yaptık. Bu projelerle birlikte pazarlama teknikleri eğitimleri verdik. Pestil-köme sektöründe çalışacak uzman insanlar yetiştirdik. Kişisel gelişim ve kariyer planlama ile ilgili eğitimler verdirerek iş dünyamızın ihtiyaç duyduğu personelleri yetiştirmeye gayret gösterdik.

Üyelerimizi ilgilendiren ve il dışından aldıkları K belgelerini Gümüşhane TSO'dan vermeye başladık. Kısa sürede aldıkları K belgeleri sayesinde zaman kaybı da yaşamamaktadırlar.

Sürücülerimizi ilgilendiren takograf cihazlarında kullanılan sürücü belgeleri de il dışından veriliyordu. Yaptığımız çalışmalarla birlikte bu cihazları ve belgeleri de odamız aracılığı ile vermekteyiz.

2001 yılında ilimizde KOSGEB olmadığından odamız bünyesinde KOSGEB sinerji odalarını kurmuştuk. 10 yıl süreyle KOSGEB hizmetlerini KOSGEB sinerji odalarını aracılığı ile yürüttük. 2010 yılında ilimizi ziyaret eden Bakanımız Sayın Hayati YAZICI'dan KOSGEB İl Müdürlüğü kurulması sözünü aldık. 2011 yılında da KOSGEB İl Müdürlüğü kuruldu.

Karadeniz'i Ortadoğu'ya ve Çin'e bağlayan tarihi İpekyolu ilimizden sınırlarından geçmektedir. Bu tarihi karayolundan yılda ortalama 1,5 milyon araç geçiş yapmaktadır. Bu geçişlerden ekonomik olarak bir fayda sağlayamıyorduk. Bununla alakalı olarak yol güzergâhında yöresel ürünlerin satış, pazarlama ve tanıtımının yapılması için Turizm Ticaret İş Merkezi Projesi odamızca hazırlanmıştır. Bu projemiz Ankara'da TOKİ'de beklemektedir. Bazı sorunlar yaşıyoruz. Tarihi İpekyolu'nun üzerine bu projemizi hayata geçirirsek yoldan geçen araçlardan ekonomik olarak istifade etmeyi düşünüyoruz.

TSO'nun kaç üyesi vardır?

Aktif olarak 645 adet üyemiz mevcuttur.

Yaşadığınız sorunları anlatır mısınız?

TSO olarak çok fazla sorunumuz bulunmamaktadır. Çatı kuruluşumuz olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne (TOBB) ilettiğimiz her sorun anında çözülmektedir. TSO'lar olarak kolay kolay sorun yaşamıyoruz. Az da olsa yaşadığımız sorunların başında sivil toplum ile kamu diyalogunun yetersiz oluşudur.

Gümüşhane pestil ve köme üretiminde önemli bir yer sahip olmakla birlikte patentini de almış durumdadır. Pestil ve kömenin hammaddesi olan ceviz ve dut yetiştiriciliği ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?

“Gümüşhane Dedin mi Pestil-Köme Yedin mi” şeklinde sloganlarımız vardır. Antalya'da her yıl düzenlenen Yöresel Fuarı'nda Fuarı (Yörex) TSO olarak pestil ve kömeye yeni pazarlar bulmak gayretiyle tanıtım yapıyoruz. “Pestil Köme Efsane Ana Yurdu Gümüşhane” ve “Yenilebilir Enerji Pestil-Köme” sloganlarımızla tanıtımlarımızı gerçekleştiriyoruz. Bu iki ürün Gümüşhane'nin yüz akı olup, her kesimden beğeni toplayan ürünlerdir. Gümüşhane, pestil ve köme üretiminde coğrafi işaret belgesine sahiptir. Önceleri sadece ev halkı için yapılan pestil ve köme sonrasında tüketicilere sunuldu ve çok beğenildi. Bu iki ürünün hammaddesi olan ceviz ve dut üretim noktasında yetmez oldu.

İlimizde üç adet girişimcimiz 10 bin adet ceviz fidanı dikmiştir. 2016'da kısmen ürün alacağız. Sonraki senelerde pestil ve köme için ceviz ihtiyacını karşılayacak ağaçlarımız yetiştirecektir.

Bildiğiniz üzere Gümüşhane 5.teşvik bölgesinde yer almaktadır. Bu uygulamanın artıları ve eksileri nelerdir?

Sektörel ve bölgesel teşvikler olarak adlandırılan bu uygulamadan Gümüşhane TSO olarak memnun değiliz. Sektörel ve bölgesel teşviklerden dolayı ilimize yeni yatırım olmadı, yeni yatırımcı da gelmedi. Dolayısıyla maksat hasıl olmadı. Onun için bu teşviklerin Gümüşhane adına yetersiz olduğunu düşünüyoruz. Teşviklerin gruplar halinde illere uygulanmasının doğru olmadığını, il bazında uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Her il teşvik farklı olmalıdır. Her il hak ettiği ölçüde teşviklerden yararlanabilmelidir.

Diğer teşviklerden yararlanabiliyor musunuz?

Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından uygulanan % 50 hibe destekli kırsal kalkınma teşvikleri mevcuttur. Bir de DOKA'nın % 50 hibe teşvikleri vardır. Bu iki teşvikten de il olarak 40'ın üzerinde proje yaptık. Nüfus olarak Türkiye'nin en küçük 5.ili olan Gümüşhane'de 40'ın üzerinde firmamız proje yaparak iş kurdu. Bir kısmı fabrika kurdu bir kısmı da fabrikasını yenileyerek kapasitesini artırdı. Dolayısıyla bu teşviklerin daha da artarak devamını bekliyoruz.

Yeni bir kırsal kalkınmayı destekleme projesinde 42 il dahildir. Gümüşhane olarak dahil olmayan 39 il içinde yer almaktayız. Bununla ilgili olarak Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun Gümüşhane'de kurulmasını istiyoruz.

Dergimiz hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

DOKA adıyla çıkarmış olduğunuz dergiyi sayısını takip ediyorum, keyifle de okuyorum. Eksik bilgilerimizi tamamlarken bize yeni ufuklar açtığını da çok rahatlıkla söyleyebilirim. DOKA dergimizin bu kaliteyi ve standardı bozmadan devam etmesini de canı gönülden diliyorum.

Tomara Şelalesi / Şiran

Gümüşhane İl Genel Meclisi Başkanı Sayın Şerif Bayraktar ile Gümüşhane'yi konuştuk.

Sayın Başkanım, Gümüşhane’de turizm adına yapılan çalışmalar nelerdir?

Doğu Karadeniz’in ve özellikle de Gümüşhane’nin gelişme ekseninde turizm olmalıdır. İlde turizm adına bütün planlamalar yapılmış durumdadır. DOKA ile birlikte Yeşil Yol Projesi ile Doğu Karadeniz Kalkınma İdaresi Başkanlığı (DOKAP), Doğa Koruma ve Milli Parklar eliyle yürütülen projeler hayata geçmek üzeredir. Kimisi ihale aşamasında kimisinin ise ihalesi yapılmıştır. Turizm anlamında müthiş bir çalışma sürdürülmektedir. 2016 yılı Gümüşhane’nin turizm açısından atılım yılı olacaktır.

DOKA’nın Gümüşhane özelindeki çalışmalarını nasıl buluyorsunuz?

DOKA kurulduğundan beri bölgemizde ve ilimizde çok önemli bir misyon üstlenmiştir. Önemli projelere imza atmıştır. Bunu Her geçen gün daha iyi hissediyoruz. İlimizin marka ürünü olan pestil-köme sektöründe hemen hemen bütün işletmelere destek olarak daha modern daha güzel tesislerin ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Bu yönüyle DOKA’yı çok başarılı buluyorum. Diğer kalkınma ajanslarıyla mukayese ettiğimiz zaman da DOKA’yı fevkalade iyi bir noktada görüyoruz.

Gümüşhane İl Özel İdaresi olarak yapılan çalışmalar anlatır mısınız?

Bugüne kadar yapılanlar şöyle bir özetlersek; köylerin yolları, altyapıları, içme suları gibiydi. Ancak son birkaç yıldır rutin dışına çıkarak turizm ve tarım gibi farklı alanlarda çalışmalar yürütmeye karar verdik. Turizm ve tarım noktasında ciddi çalışmalarımız vardır. Diğer kurumları ile (DOKA, Milli Parklar, DOKAB) organize şekilde hareket ediyoruz. Altyapı çalışmalarının yanında üst yapı çalışmalarını yürüten Türkiye'deki ender özel idarelerden birisiyiz. Özel idare olarak geçen yıl tarım alanında 1,5 milyon TL'lik destek sağladık. Bu kapsamda çilek bahçeleri, meyve bahçeleri ve seralar oluşturduk.

Vatandaşlardan size ne gibi talepler gelmektedir?

Gelen taleplerin çoğu iş bulma noktasındadır. Son yıllarda turizm için yapılan çalışmalar neticesinde sorular da değişmeye başlamıştır. Son zamanlarda Süleymaniye Mahallesi'nde ne zaman oturabileceğimi, yemek yiyeceğimiz yerler olacak mı, Yeşil Yol kapsamında yapılan yayla yolu bitti mi şeklinde sorular sıkça da sorulmaktadır. Vatandaşlarımızın da gündemi sürekli takip ettiklerinin de bir göstergesidir.

Gümüşhane'de çok fazla sayıda tarihi konak mevcuttur. Özel İdare'nin bu konakları turizme kazandırma noktasındaki faaliyetlerini değerlendirir misiniz?

DOKA'nın da desteklediği Yeşildere Köy Konağı'nı restore ettik. Geçtiğimiz dönemlerde Gümüşhane Merkez'de bulunan Balyemez Konağı, Ataç Konağı, Özdenoğlu Konağı Özel İdare'ce restore edilmiştir. 7-8 yıldır halka açık bir şekilde hizmet vermektedirler. Bunun dışında Raif Tuna Konağı restore edilmek olup bitme aşamasındadır. Bu konakları hem kendi imkânlarımızla hem de proje kapsamında restore edip turizme kazandırmayı hedefliyoruz.

En büyük çalışmada Süleymaniye Mahallesi'nde olacaktır. Burada özel sektörden yatırım yapmalarını bekliyoruz. Yap-İşler-Devret modeli ile bir patlamanın olacağını umuyoruz.

DOKA'nın yönetim kurulu üyesi olarak Ajansın faaliyetlerini ve yapılan çalışmalarını değerlendirir misiniz?

Ajans ciddi projelere destek sağlamıştır. Bakış açısını değiştirmiştir. DOKA'dan fikir bazında da faydalanabiliyor. Zaten turizm alanında yaptığı ve yürüttüğü çalışmalarla bir farkındalık oluşturmuştur.

Gümüşhane'yi geleceğini nasıl görüyorsunuz? Nerede olmalıdır?

İnsanı marka, ürünleri marka olan İlimizi bir Davos gibi görmek istiyoruz. Dağlarıyla, yaylalarıyla, şelaleleriyle, mağaralarıyla, kayak merkezleriyle (Zigana ve Süleymaniye), butik otelleriyle turizm merkezi olmasını temenni ediyoruz. Bu azimle çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Ayrıca, ülkemizde kimyasal gübrenin kullanılmadığı ender illerden bir tanesidir. Kelkit havzası ise organik tarımın merkezi olmaya adaydır. DOKA'nın desteğiyle Kelkit'te Organik Tarım Araştırma ve Uygulama Merkezi kurulacak. Ülkemizde tek olma özelliğine sahip merkezde organik tarım daha da verimli hale gelecektir. Yapılan ve yapılacak bazarlarla birlikte de organik sulu tarıma geçilmektedir. Burada yetişen meyve ve sebzelerin tadı ve rehası diğerlerinden farklıdır.

Dolayısıyla turizm ile organik tarım Gümüşhane'nin geleceğini belirleyecektir. Her iki si de birbirini tamamlayacaktır. Gümüşhane Merkez, Torul ve Kürtün ilçelerini turizm ağırlıklı, Köse, Kelkit ve Şiran ilçelerini ise organik tarım ağırlıklı olarak geleceklerini belirleyeceklerdir.

Dergimiz hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

29.sayının Gümüşhane ağırlıklı olması bizleri son derece memnun etmiştir. Dergiyi takip ediyoruz ve faydalanıyoruz. Sadece ilimizle sınırlı kalmayıp bölgeden değişik yerleri dergide yer verildiğinden ötürü bizler de hem tanımış hem de faydalanmış oluyoruz.

Organik Tarımın Merkezi

Kelkit

Kelkit Kaymakamı
Naif Yavuz'un anlatımıyla

Kelkit

Bölgeyi tanıyan biri olarak, yörenin zenginliklerini, avantajlarını ve dezavantajlarını çok iyi biliyoruz. Arazi genişliği ve nüfus büyüklüğü bakımından Gümüşhane'nin en büyük ilçesi olan Kelkit'i bölgenin cazibe merkezi yapma yolunda bütün birimlerle koordineli olarak çalışmalara hızlı bir şekilde başlattık. Kelkit'i hak ettiği yere taşımak için heyecanla ve gayretle çalışıyoruz.

İlçemiz organik tarım, organik süt üretimi ve yöreye özgü el dokumalarıyla Türkiye'de adından söz ettiren bir merkezdir. Kelkit'in, tarımsal üretiminin büyük bir bölümünü tarla bitkileri (buğday, şeker pancarı, fasulye, patates) oluşturur. Özellikle kendi adıyla anılan Kelkit fasulyesi önemli bir yere sahiptir.

Ayrıca ilçede 2003 yılında özel bir işletme tarafından kurulan ve Türkiye'deki toplam organik sütün yüzde 90'lık kısmının burada üretildiği Kelkit Organik Süt Sığırcılığı İşletmesi halen faaliyetini sürdürmekte olup, toplam 1315 büyükbaş hayvan bulunmaktadır. İşletmede günlük 16.000 litre organik süt üretimi yapılmaktadır. Ayrıca Kelkit'te 6 ve diğer ilçelerde toplam 13 sözleşmeli çiftçilerden günlük ortalama 5.000 litre organik süt alınmaktadır. Söz konusu rakamlar bölge ekonomisi için ciddi rakamlardır.

Geçmişİ Orta Asya Türklerine kadar dayanan, Kelkit ile özdeşleşmiş el sanatları olarak %100 kök boya, %100 yünden Kelkit ilçesine mahsus Zilli kilimler dokunmakta olup, ayrıca ilçe halkından yün eğirme, kendi evinde dokuma işlemleri de yapılmaktadır. Zilli Kilim dokuyan ve bu adı veren tek yer Kelkit'tir. Tamamen eğirilmiş koyun yününden, 40'a yakın desen kullanılarak yapılan Zilli Kilim, "kemk" denilen tezgahlarda dokunmaktadır. En büyük özelliği kökboyasından elde edilen renklerinin solmamasıdır. Çeşitli ebatlarda heybe, yastık, yolluk, duvar süsleri, nazarlık, isimlik ve secade olarak çeşitli tiplerde üretilen Zilli Kilim dokumacılığının seccade ve heybe tipleri çok kıymetli ve nadirdir.

Kelkit'i geleceğe en iyi şekilde hazırlamak için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. 2004 Yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına bağlı Kalender Metin Doğan Aşevi açılmıştır. Aşevinde, 3294 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında bulunan ve Mütevelli Heyetimizce tespit edilen yardıma muhtaç aileler ile köylerden ve beldelerden ilçe merkezine günlük gelip giden öğrencilerin öğle yemek ihtiyaçları karşılanmaktadır. Aşevinde halen 123 muhtaç vatandaşımız ile 28 öğrencimiz günlük yemek yemektedirler.

77 köyümüzün tamamında sağlıklı içme suyu vardır. 68 köy yolu ise asfalttır. Daimi ikameti olan tüm köylerimizde kanalizasyon ve fosseptik mevcuttur. 68 köyümüzde çocuk oyun parkı vardır. 4 köyümüzde çok amaçlı spor salonu vardır. Köy merkezlerine toplam 401.522 m2 kilitli taş yapılmıştır.

Kelkit Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nca hazırlanan "Temiz Evler Mutlu Yüzler Projesi" ile ilçemize bağlı 77 köy ve 5 beldemizde ikamet eden ve evde bakım kapsamında bulunmayan 250 yaşlı, kimsesiz vatandaşlarımızın (banyo v.s.) kişisel bakımları ile ev ve çevre temizliklerinin yapılması öngörülmüştür. Toplam bütçesi 225.080 TL olan proje Fon Kurulu'nun 04.05.2015 tarih ve 2015/3 sayılı kararı ile uygun görülmüş ve bu kapsamda ihale ve satın alım aşaması tamamlanarak 18.11.2015 tarihinde proje uygulamasına başlanmış olup, proje süresi 1 yıldır. 218.630 TL'lik kısmı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından karşılanan projenin 6.450 TL Vakıf katkısı bulunmaktadır.

"Yenilenebilir Enerji Yeşil Köy Projesi" ile ilçemizde ve bölgemizde var olan yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı yoluyla kırsal kalkınmanın oluşumuna katkı sağlamayı amaçlıyoruz. Bu kapsamda ilçemize bağlı Kaş, Sadak, Öğütlü, Babakonağı, Gerdekhisar ve Yeşilpınar köylerimize toplam 34 adetlik güneş enerjisi ile aydınlatma sağlayacak sokak aydınlatma sistemlerinin kurulumu sağlanacaktır. Diğer taraftan ön bir fizibilite çalışması yapılarak yenilenebilir enerji kaynakları açısından ilçemizde var olan değerlerin envanterinin çıkarılması sağlanacaktır.

Toplam bütçesi 15.000 TL olan ve Kelkit Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından yürütülen Sadak Barajı Ve Antik Satala Kentinin Turizme Kazandırılması Projesi Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Teknik Destek Proje Teklif çağrısına sunulmuş ve kabul edilmiştir. Projeyle turizm olayının çevreye, topluma, tarihsel, doğal ve kültürel varlıklara zarar vermeden, bölge ekonomisine ve toplumsal yaşantıya sürekli katkıda bulunacak biçimde geliştirilmesi ve aynı zamanda ilimizin sahip olduğu zengin flora ve faunanın, göller, vadiler, mağaralar, vb. doğal alanların keşfedilmesi, tarihsel ve arkeolojik geçmişin araştırılması, doğa turizmi eko turizm faaliyetlerinin belirlenmesi, geliştirilmesi ve tanıtılması amaçlanmıştır.

İlçemizde turizminin canlandırılması amacıyla her yıl Nisan ayının son haftasında Kelkit Çayı üzerinde “Geleneksel Rafting Şöleni” yapılmaktadır.

Erzincan'dan ilçeye giriş kısmına “Kelkit'imize Hoş Geldiniz” yazılı giriş kapısı yapılacaktır. Giriş kapısının görüntüsü, ihtişamı, mimarisi, özellikle Kelkit'e girişlerde şehrin değişen, güzelleşen, modernleşen ve örnek olan estetiğiyle bütünlük sağlayacak şekilde inşa edilecektir.

60.000 m² üzerine yapılan İ.B.B Kiptaş Kent Parkı, yeşil alan, çocuk oyun alanları, piknik alanı, yürüyüş parkuru, kafeterya, lokanta, halı saha, voleybol ve tenis kortuyla yediden yetmiş yediye herkesin vakit geçirebileceği bölgenin en büyük park alanı oluşturulmuştur.

Söğütlü beldesi Ernek yaylasına senenin 4 mevsimi çıkılmaktadır. Senenin 3 ayı sahip olduğu geniş mera alanından dolayı hayvancılık faaliyetleri yürütülmektedir. Yaklaşık 150 adet ev bulunan yayla belde sakinlerinden ve civar köylerden büyük ilgi görmektedir. Ernek yayla göleğinde sazan ve alabalık cinsi balıklar bulunmaktadır. Her yıl geleneksel hale getirilmiş Ernek yayla şenliği düzenlenmektedir.

1935 yılında Cumhuriyetimizin ilk Hükümet konaklarından birisi olarak inşa bina 1983 yılında Trabzon Tabiat ve Kültür Varlıkları Koruma Kurulu tarafından tescil edilmiştir. Gümüşhane'nin tek taş binası olma özelliğine sahip Konağı Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'ndan sağlanan proje desteğiyle Kelkit Belediyesi restore ederek hem yeni bir hizmet binası kazandırılmış hem de Kültür varlığımızı korumuş olduk. 34 adet odaya sahip konak simetrik bina özelliğine sahiptir. 2011 yılında Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından Kelkit Belediyemize tahsis edilmiştir.

Kelkit Belediyesi tarafından, Kelkit Merkez Aydın Doğan caddesi üzerinde yaklaşık 1100 metre uzunluğunda 120 adet bina da dış cephe mantolama yapım işi başlamış olup, ilçemizin görselliğini değiştirerek tek tip görünmesini sağlayacak fugalı yalı baskı malzemesi ile kaplama dekoratif süvelerle şekillendirildikten sonra grenli boya ile boyanmaktadır. Proje tamamlandığında ilçemiz yeni bir görselliğe kavuşacaktır.

1914 yılında yapılan ve Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait Merkez Büyük Camii 2015 yılında aslına uygun olarak tadilatı tamamlanarak yeniden ibadete açılmıştır.

Tarihçe

Tarihi geçmişi Hititlere kadar uzanan ilçe 1840 yılında ilçe statüsü kazanmıştır. Tanzimat döneminde Osmanlı idari teşkilatında eyalet sisteminden büyük vilayet sistemine geçilmesiyle birlikte 1867 yılında Gümüşhane'nin Trabzon vilayetine bağlı bir sancak merkez merkezi haline getirilmesi ve ardından 1868 yılında Erzincan sancağından alınarak buraya bağlanmıştır. 1878 yılında yapılan yeni bir düzenleme ile Erzurum Vilayetine bağlı Bayburt sancağına dahil edilmiştir. Son olarak 1888 yılında alınan bir kararla Gümüşhane'ye bağlanmıştır. Nitekim bu idari statü Cumhuriyet döneminde Gümüşhane'nin 1924 yılında il olmasından sonra da devam etmiştir.

Kelkit Adının Kaynağı

Kelkit isminin VII. Yüzyılda yöreye gelip yerleşen Peçenek Türklerinden Kilki Beyden geldiği, Kelkit'in Kilki Beyin çiftliği olarak anıldığı rivayet edilmektedir ki Kelkit ilçe merkezinin diğer bir adı da Çiftlik'tir. Bazı araştırmacılar ise, ilk çağlarda yörede "Kerkit" adında bir halkın yaşadığına dikkat çekmektedirler.

Coğrafi Yapı, Bitki Örtüsü Ve İklim

Kelkit Çayı kenarına kurulmuş olan Kelkit, arazi genişliği ve nüfus büyüklüğü bakımından Gümüşhane'nin en büyük ilçesi olup, Doğuda Köse, batıda Şiran ilçeleri, kuzeyde Gümüşhane ve güneyde Erzincan ili ile çevrilidir.

Kelkit'in denizden yüksekliği 1412 metre olup, yüzölçümü 1.610 km²'dir.

KELKİT KÜNYESİ	
İlçe Oluş Tarihi	1840
Gümüşhane İl Merkezine Uzaklığı	58 km
Rakımı	1.412 metre
Nüfusu	43.362 (Merkez-25.842, Belde/Köyler-17.520)
Yüzölçümü	1.610 km ²
Belediyeler	Kelkit (İlçe), Beldeler (Deredolu, Gümüşgöze, Ünlüpınar, Öbektaş ve Söğütlü)
Köy Sayısı	77

Toplam uzunluğu 320 km. olan Kelkit Çayı, ilçenin en önemli akarsuyu olup, üç büyük derenin (Dayısı, Balahor, Koşmasat) Kelkit yakınında birleşmesi ile oluşmuştur. Yeşilırmağı besleyen en büyük kolu olan Kelkit Çayının 27 km. kadarı ilçe içerisinde kalmaktadır.

Karadeniz Bölgesi'nin Doğu Anadolu sınırında yer alan ilçe, iklim ve doğal bitki örtüsü özellikleri bakımından daha çok Doğu Anadolu ile benzerlik göstermektedir.

Nüfus Ve İdari Yapı

Türkiye istatistik Kurumu tarafından 2015 yılında yapılan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonucuna göre ilçenin nüfusu; İlçe merkezi 25.842, Belde ve Köyler 17.520 olmak üzere toplam nüfusu 43.362 olmuştur. İlçeye bağlı; Deredolu, Gümüşgöze, Ünlüpınar, Öbektaş ve Söğütlü belde belediye başkanlıkları olmak üzere 5 belde ve 77 köyü bulunmaktadır.

Eğitim, Sağlık ve Sosyal Durum

İlçede eğitim ve öğretim hizmetleri 1 anaokulu, 27 ilkokul, 21 ortaokul ve 6 adet lise verilmektedir. Köy okullarının 5. sınıfları imam hatip ortaokulu olarak hizmet vermektedir. İlçede Gümüşhane Üniversitesine bağlı 2 adet meslek yüksekokulu (Kelkit Aydın Doğan MYO ve Kelkit Sağlık Hizmetleri MYO) ile yükseköğrenim alanında hizmet verilmektedir.

Kelkit Devlet Hastanesi 100 yatak kapasiteli olarak Kelkit ilçesinin yanı sıra, Köse, Şiran, Çamoluk, Alucra ilçelerinden gelen hastalara da hizmet verecek kapasitesiyle çalışmalarına devam etmektedir.

Tarım, Hayvancılık ve Ekonomik Durum

İlçede toplam 41.077 ha. tarım arazisinin 26.161 hektarlık kısmında kuru tarım, 14.916 hektarlık kısmında sulu tarım yapılmaktadır. 7.991 hektar çayır arazisi, 71.923 hektar mera arazisi, 19.836 hektar orman ve 10.818 hektar faydalanılmayan arazi şeklinde toplam 151.645 hektar arazisi vardır. Tarımsal üretiminin büyük bir bölümünü tarla bitkileri (buğday, şeker pancarı, fasulye, patates) oluşturur. Özellikle kendi adıyla anılan Kelkit Fasulyesi önemli bir yere sahiptir. Türkiye'deki toplam organik sütun %90'lık kısmı Kelkit'te üretilmektedir.

Ulaşım

Kelkit; Gümüşhane'ye 58 km., Erzincan'a 76 km., Bayburt'a 81 km. ve Trabzon'a 158 km. mesafededir.

Kültür ve Turizm

Doğu Anadolu Bölgesiyle, Karadeniz Bölgesi arasında tam bir geçiş özelliğine sahip bulunan Kelkit, kültürel anlamda bu iki farklı zenginliği buluşturan önemli bir köprü vazifesi görmektedir. Turizm açısından Satala Antik Kenti önemli bir yere sahiptir. İlçe merkezine 24 km mesafede Sadak köyünde bulunan antik Satala kenti, günümüzde tüm sır ve güzelliğiyle toprak altında bulunduğundan, kendisini gün ışığına çıkaracak kazıyı beklemektedir. Satala'nın eski Roma İmparatorluğu'nun doğudaki en önemli askerî ordugah şehri olduğu ispatlanmıştır. Satala her ne kadar askeri bir yer olsa da, buluntular burada medeniyetin de geliştiğini göstermektedir. Bugün Sadak'ta bulunan harabeler, amfi-tiyatro şeklinde yükselen bir dağın eteğindedir. Kalenin Pers tehlikesine karşı imparator Justinyen tarafından onarıldığını anlıyoruz.

Satala Antik Kenti

Doruklardaki Huzur Köşe

62

w w w . d o k u . g e

Köse Kaymakamı Şaban Arda Yazıcı'nın anlatımıyla

Köse

Köse, Gümüşhane'nin güneyinde yer alan 5 ilçesinden biridir. 1954 yılına kadar Kelkit ilçesine bağlı köy iken 1954 yılında nahiye, 1987 yılında Gümüşhane'ye bağlı ilçe olmuştur. Trabzon ve Gümüşhane'yi Erzincan üzerinden güney bölgelerine bağlayan transit yolun üzerinde bulunmaktadır.

Kösenin adı, Köse Ağa adındaki bir beyin oymağı ile ilçemizin bulunduğu yere yerleştiği ve Köse adının da bu beyden geldiği rivayet edilmektedir.

7.097 nüfusa sahip ilçemizde ekonomi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. İlçe genelinde tarım, hayvancılık ve sanayi alanında küçük ve orta ölçekli işletmeler istihdam sağlamaktadırlar.

KÖSE KÜNYESİ	
İlçe Oluş Tarihi	: 19.06.1987
Gümüşhane İl Merkezine Uzaklığı	: 50 km
Rakımı	: 1560 m
Nüfusu	: 7097 (İlçe Merkezi - 5434/Köyleri-1663)
Yüzölçümü	: 500 km ²
Belediyeler	: Köse Belediyesi (Merkez)
Köy Sayısı	: 14

İlçemizde 1 adet yem fabrikası, 1 adet süt ürünlerini işleme fabrikası, 3 adet tarımsal kalkınma kooperatifi, 1 adet sulama kooperatifi, 1 adet damızlık sığır yetiştiricileri birliği ve 1 adet süt üreticileri birliği bulunmaktadır.

İlçemizde her yıl Köse Dağı Kültür ve Sanat Şenlikleri düzenlenmektedir. Şenlikler yerli halk ve gurbetçilerimiz tarafından büyük ilgi görmektedir.

Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu tarafından ilçemizde koruma altına alınan Kırklar Mağarası, Yaylın Köyü Kilisesi, Salyazı Bayrampaşa Kalesi, Salyazı Kilise Tepe Höyüğü, Salyazı Köyü Haziresi, Tilki Tepe Tümülüsü, Özbeyli Köyü Camii, Akbaba Köyü Asar Tepesi ile Akbaba Köyü Hamzalı Tepesi nitelikli iki adet Höyük ile Maltepe Höyüğü ve Oylumdere Köyü Camii olarak kültür ve tabiat varlıkları mevcuttur.

Kırklar Mağarası

Yaylın Köyü Kilisesi

Tarihçe

Köse'nin kuruluşu ve tarihi konusunda kesin bilgi ve bulgular bulunmamakla beraber bölge Hitit, Asur, Makedonya, Roma ve Bizans hâkimiyetinde kalmış ise de Türk hâkimiyeti döneminde (Selçuklu, İlhanlı, Akkoyunlu ve Osmanlı) kurulmuş olması muhtemeldir. "Köse" adının Türkçe oluşu ve kültürümüzde yaygın olarak kullanılan lakap ve soyadları arasında bulunması kanıt olarak gösterilebilir. 1516 yılı Bayburt tahrir kayıtlarında Bayburt Sancağı'nın Kelkit Nahiyesi'ne bağlı bir köy yerleşmesi olarak adı geçmektedir. 1916 yılında Rus ve Ermenilerin

istilasına uğrayan Köse, 17 Şubat 1918 günü işgalden kurtulmuştur.

Köse, 19.06.1987 yılında Kelkit ilçesine bağlı nahiye iken ayrılarak ilçe statüsüne kavuşmuştur.

İlçe adının kaynağı

Köse Ağa adındaki bir beyin oymağı ile Yurtlar ve Ekinyüzü Mevkilerine (Köse Dağı) yerleştiği ve sonra Örenlere (Köse'nin 2 km doğusuna) ve nihayet şimdiki yere yerleştiği, Köse adının da bu beyden geldiği rivayet edilmektedir.

Coğrafi Yapı, Bitki Örtüsü Ve İklimi

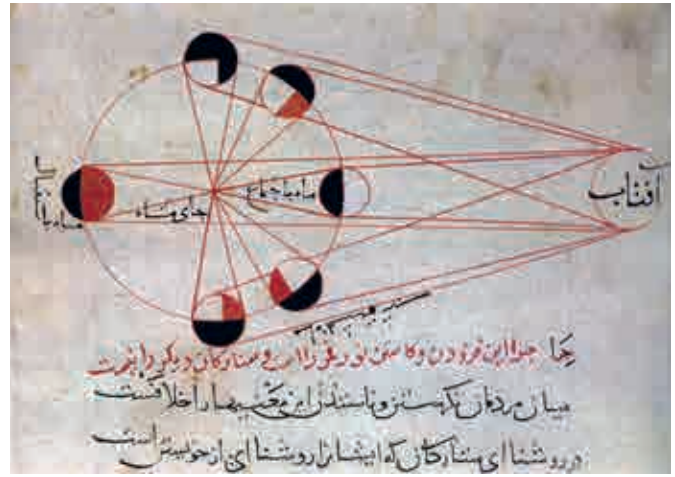
Köse ilçesi Gümüşhane'nin güneyinde Kelkit Çayı vadi-sinde kurulan güzel bir ilçedir. İl Merkezi'ne 50 km uzaklıkta bulunmaktadır. Kuzeyinde Gümüşhane, doğusunda Bayburt, batısında ve güneyinde Bayburt ili ve Kelkit ilçesi yer almaktadır. Deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1.560 metre olan İlçenin yüzölçümü 500 km²'dir.

İlçenin kuzeyinde yer alan Köse Dağı'ndan çıkarak Köse Merkez'den geçip Kelkit Çayı'na karışan Köse Çayı ilçenin en önemli akarsularından birisidir. Karaçayır ve Büyüksu diğer akarsulardır.

Köse İlçemizin bitki örtüsü bakımından yüksekliğe bağlı olarak ormanları, fundalıklar, çalılıklar ve çayırılar ile kaplıdır. Özellikle Köse Dağı mevkiinde iyi cins meşe, pelit ve çam ağaç-ları görsel güzellikleriyle bölgemizin ilgi odağıdır. Düz ve sula-nan arazilerde çeşitli tarım bitkileri yetiştirilmektedir.

İlçemiz Karadeniz bölgesinin Doğu Karadeniz bölümünde yer almasına rağmen iklim özelliği bakımından karasal iklime daha yakındır. Bunda en büyük etken kuzeyde uzanan Köse Dağı'dır. Ancak Karadeniz iklimi ile karasal iklim arasında geçiş özelliği gösterir. Köse Dağı Yeşilirmak Nehri'nin doğduğu yer olması bakımından ayrıca öneme haizdir. Sıcaklık 4-5 ay boyunca "0" derecenin altındadır. Nisan ayından itibaren sıcaklık artışı başlar ve Ağustos ayında azami yüksekliğe ulaşır. İlçede en fazla yağış ilkbahar mevsiminde en az yağış ise yaz mevsiminde görülür.

İlçemiz Karadeniz bölgesinin Doğu Karadeniz bölümünde yer almasına rağmen iklim özelliği bakımından karasal iklime daha yakındır. Bunda en büyük etken kuzeyde uzanan Köse Dağı'dır. Ancak Karadeniz iklimi ile karasal iklim arasında geçiş özelliği gösterir. Köse Dağı Yeşilirmak Nehri'nin doğduğu yer olması bakımından ayrıca öneme haizdir. Sıcaklık 4-5 ay boyunca "0" derecenin altındadır. Nisan ayından itibaren sıcaklık artışı başlar ve Ağustos ayında azami yüksekliğe ulaşır. İlçede en fazla yağış ilkbahar mevsiminde en az yağış ise yaz mevsiminde görülür.

Nüfus Ve İdari Yapısı

Köse'nin 2015 yılı genel nüfus sayımına göre nüfusu 7.097'dir. Merkez nüfusu 5.434, köy nüfusu 1.663 olmak üzere toplam nüfusu 7.097'dir.

İlçenn 14 köyü (Akbaba, Altıntaş, Bizgili, Gökçeköy, Kabaktepe, Kayadibi, Oylumdere, Örenşar, Övünce, Özbeyli, Salyazı, Subaşı, Yaylın, Yuvacık) ile birlikte 5 mahallesi (Bahçelievler, Cumhuriyet, Fatih, Yavuz Selim, Yeni Mahalle) bulunmaktadır.

Oylumdere Köyü Camii

1912 yılında inşa edilen caminin ilçe merkezine uzaklığı 18 km'dir. Taştan yapılmış camiye sonradan eklenme yapılmıştır. Tavandaki kalasların birbirine geçirilmesi suretiyle yapılan ahşap işçilik takdire şayandır.

İlçe Merkezi

Eğitim Sağlık Ve Sosyal Durum

İlçede eğitim ve öğretim faaliyetleri 1 Anaokulu, 5 ilkokul, 3 ortaokul ve 1 lise ile hizmet vermektedir. Toplam 57 dersliği bulunan bu okullarda 62 öğretmen görev yapmakta olup, 768 öğrenci eğitim görmektedir.

Gümüşhane Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı olarak, Köseli hayırsever işadamı Mustafa CAN tarafından yaptırılan ve 2010 tarihinde eğitime açılan Köse İrfan Can Meslek Yüksek Okuluyla eğitime katkı sağlanmıştır. Yüksekokulun 57.000 m² olarak planlanan yerleşkesinde 5.000 m² açık alan, 3.150 m² kapalı alan bulunmaktadır. 650 öğrenci kapasiteli eğitim binasında; 7 adet teknolojik araç gereçlerle donatılmış derslik, 1 adet bilgisayar laboratuvarı, 1 adet Posta Hizmetleri Programı Uygulama Laboratuvarı, 90 kişilik çok amaçlı toplantı salonu ile hizmet vermektedir.

İlçe merkezindeki sağlık hizmetleri birleştirilmiş ve hastane entegre ilçe hastanesine dönüştürülmüş olup, merkez sağlık ocağı hastaneye entegre olarak hizmet vermeye başlamıştır. Merkez sağlık ocağı aile hekimlikleri, gezici sağlık hizmetlerini, aşılama çalışmalarını, okul ve köylerde sağlık tarama hizmetlerini düzenli olarak vermektedir.

Ulaşım

Köse ilçesi Gümüşhane-Erzincan ve Bayburt il merkezlerine devlet yolu ile bağlıdır. İl merkezine uzaklığı 50 km'dir. Bayburt iline uzaklığı 57 km, Erzincan iline uzaklığı 101 km, Kelkit ilçesine uzaklığı 25 km'dir.

Tarım Hayvancılık Ve Ekonomik Durumu

İlçenin temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. İlçe ve köylerin toplam yüzölçümü 420.130 dekar olup; ilk sırayı 218.618 dekar ile tarım arazileri, 2. sırayı 70.482 dekarla çayır-mera alanları ve son olarak da 65.534 dekarla orman arazileri gelmektedir.

Tarım arazileri Köse'nin toplam yüzölçümünün yaklaşık % 50'sini kaplamaktadır. Bu arazinin dağılımı ise; 87.976 dekarla tarla bitkileri, 67.402 dekarla nadasa bırakılan arazilerden ve 47.037 dekar ise tarıma elverişsiz alanlardan oluşmaktadır.

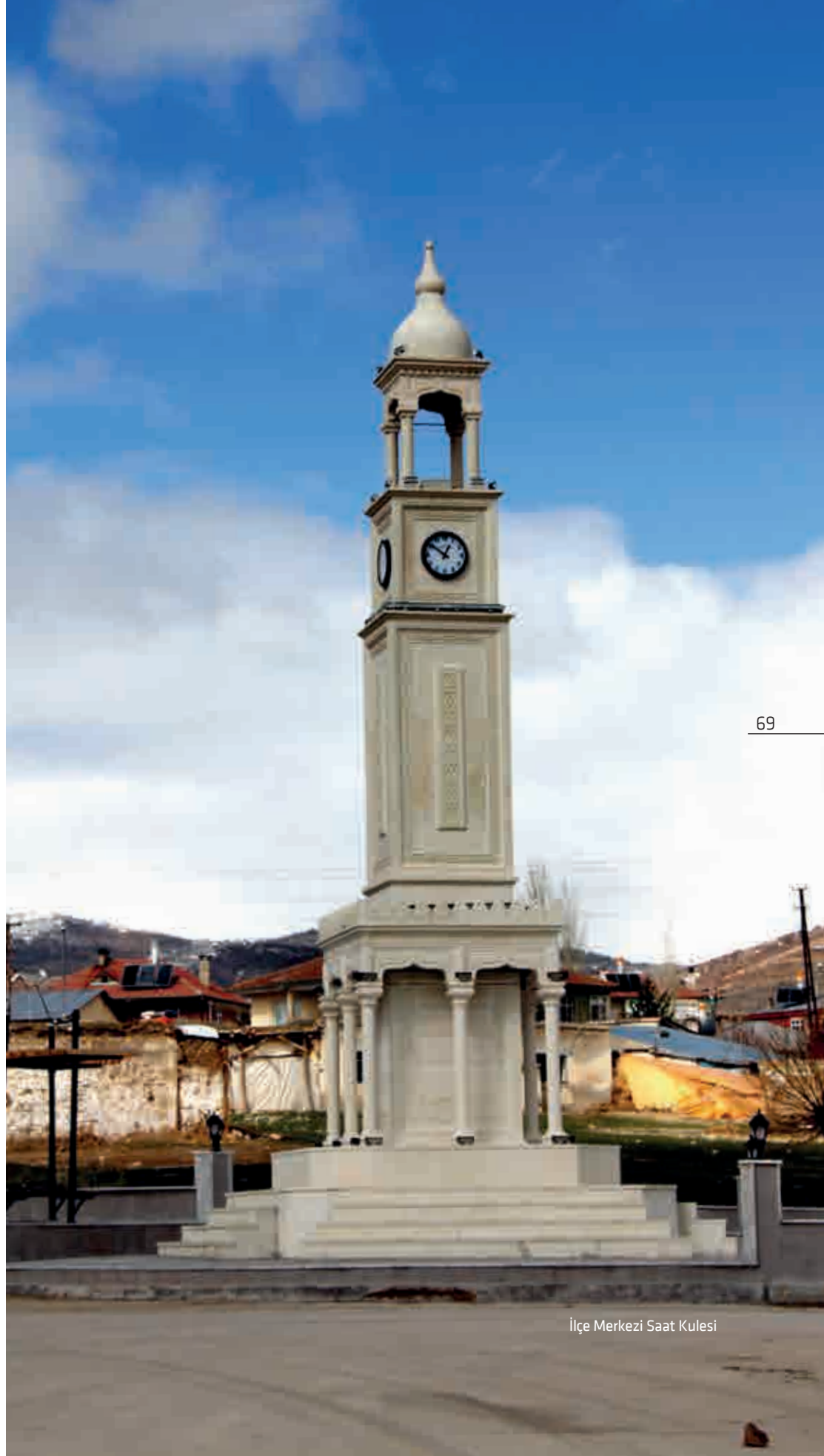
Köse'de toplam 8150 büyükbaş, 657 küçükbaş, 885 kümes hayvanı ve 2418 arı kovanı mevcuttur.

Baraj Ve G ller

 l ede tarımsal sulama amaçlı 1 adet baraj ile 7 adet gölet bulunmaktadır. Bunlar Köse Barajı, Salyazı Göleti, Yuvacık Mina Hatun Göleti, Yayl m Köyü Göleti, Akbaba Köyü Göleti, Kayadibi Köyü Göleti, Oylumdere Köyü Göleti ve Kabaktepe Köyü g letleridir.

 l ede 3 adet gölet (Yayl m Köyü, Oylumdere Köyü ve Kabaktepe Köyü Göleti) ve yapımı tamamlanan Köse Barajı'nın sulama ve içme suyu isale hatları yapımı devam etmektedir.

Köse'de yapımı tamamlanan mevcut göletler tarım arazilerinin halen %31,6'sını sulamakta olup, baraj ve göletlerin tamamlanmasından sonra tarım arazilerinin %71,6'sının sulanabilirli i sağlanmış olacaktır.

 l e Merkezi Saat Kulesi

Bir Nefes Kürtün

Kürtün Baraj Gölü

Kürtün Kaymakamı
Mehmet DURGUT'un anlatımıyla

Kürtün

Kürtün ilçesinde turizm alanı ilan edilmiş olan sadece Erikbeli Turizm Alanı mevcuttur. Bu alanda turizme yönelik olarak Orman Bölge Müdürlüğü'nce bir bina yapılmıştır. Halen iç turizme ve özellikle bölge halkına hizmet vermektedir.

2004 yılında itibaren Kürtün Baraj gölü üzerinde Kürtün Su Sporları Aktiviteleri ve Şenliği yapılmıştır. 2007, 2008 ve 2009 yıllarında da Su Sporları Şenlikleri'ne entegre olarak oryantiring-macera yarışları yapılmıştır. Bu yarışmalarda iki yılı uluslararası katılımcılarla yapılmıştır. Bu yarışma ve su spor aktiviteleri ile ilçemiz ve ilimiz ülke gündemine taşınmasına ve turizme yönelik farkındalık yaratılmasına çalışılmıştır.

Bunun dışında Geleneksel olarak yapılan Kadırğa, Kazıkbeli, Güvende, Harmancık Yayla Şenlikleri ile mevsimsel iç turizme yönelik faaliyetler sürdürülmüştür. Bu yaylalarda haftalık pazarlar olması yanında her yıl Temmuz ayı içinde şenlik havasında büyük katılımlarla pazar kurulmaktadır.

2016 yılında yapılacak yayla şenliklerini sivil toplum kuruluşları ve ilgili kurumlarla birlikte tespit ettik. Kadırğa yayla şenliği 15 Temmuz 2016, Kazıkbeli yayla şenliği 24 Temmuz 2016, Güvende yayla şenliği 22-23 Temmuz 2016 ve Harmancık yayla şenliği 14 Temmuz 2016 tarihlerinde yapılacaktır.

İlçe halkı turizme bir gelir kapısı olarak bakmadığından, yeni yetişen eğitimli neslin daha çok ilçe dışına göç etmesi nedeniyle turizm bir potansiyel olarak görülmemiş ve yeteri kadar ülke gündemine ve sektör elemanlarına tanıtilamamıştır. Bu tanıtımın yapılması için DOKA vasıtasıyla yapılan bir proje kapsamında tanıtıma yönelik doküman hazırlanmış ve sektör elemanlarına tanıtımı yapılmasına çalışılmıştır.

Bu çalışmaların devam edebilmesi için devletin ilgili birimlerinin lokomotif görevi görmesi ve yasal engellerin aşılmasında öncelik sağlanması gerekmektedir.

Genel olarak son değerlendirme yapacak olursak daha öncede bahsettiğim gibi ilçemiz iç ve dış turizm açısından birçok imkân ve fırsat barındırmaktadır. Kamu kaynakları üzerinde tasarrufta bulunan biz kamu yöneticilerine düşen

en büyük görev bölgenin çıkışı ve ekonomik döngüsü bakımından yapacağımız tüm yatırımları daha geniş bir perspektif ile ve yıllara sari olacak şekilde alt yapı yatırımlarını turizm odaklı yönetmeliyiz. Çünkü alt yapı olmadan müteşebbislerin yatırımını beklemek anlamsız ve turisti oraya çekmemiz de anlamsız olacağı aşikârdır. Bu noktada DOKA tarafından yatırımı koordine edilen Yeşil Yol Projesi ilçemiz açısından hayati önem taşımaktadır. Gümüşhane'nin en fazla yeşil yolu ilçemizde bulunmaktadır.

Bu bölgede zaten var olan yolların iyileştirilerek daha güvenli ve kolay bir şekilde yaylaların ulaşımının sağlanması hem bölgede yaşayanların ulaşımının sağlanması, hem burada yaşayanlara hem de turizm açısından artıları olduğunu görmekteyiz. Yaylalarımızda doğal yapıyı korumalı, yerleşimin yapılmaması sağlanarak ileriye dönük olarak bu yatırımların çevreci anlayışla yapılması sağlanmalıdır. Belli başlı yaylalarımızda göl veya gölet oluşturularak zenginlik artırılmalı, konaklama ve çeşitli etkinliklerde turizme hitap edecek bir perspektif oluşturmalıyız.

Şu anda Karadeniz kıyılarında oluşan turizm potansiyelinden ilk payı alacak olan yerlerin başında gelmektedir. Trabzon havaalanından çıktığında 40 dakika sonra Kürtün sınırlarındaki zenginliklerimize ulaşılabilir. Biz yakın gelecekte bu potansiyelin harekete geçeceğinin farkındayız. Tüm planlarımızı ve yatırımlarımızı bu doğrultuda yapacak bölgemiz insanının ekonomik kurtuluşunun buna bağlı olduğunu düşünüyoruz.

Bu vesile ile tekrar etmek isterim ki takvimini bekittiğimiz yayla şenliklerimize herkesi davet ediyoruz.

İlçemizde turizme kazandırılacak diğer yatırım fırsatları olarak çim kayağı, kayak ve doğasının zorlu, engebeli olması nedeniyle oryantiring, tracking vb. doğa sporları ile ilçe ekonomisine katkı sağlanabilir. Yaklaşık 15.000 Ha olan mera alanları geleneksel olarak yaşanan ve yaz aylarında çıkılan yaylaları ile sağlık turizmine, zorlu ve bakir doğası ile tracking, oryantiring vb spor organizasyonu ile 2500 rakımda sporcu eğitim ve kamp alanları ile temiz ve ormanlara yakın temiz havası değerlendirilebilecektir.

KÜRTÜN KÜNYESİ	
İlçe Oluş Tarihi	09.05.1990
Gümüşhane İl Merkezine Uzaklığı	52 km
Rakımı	600 metre
Nüfusu	13.016 (Merkez-5.553, Köyler-7.463)
Yüzölçümü	930 km ²
Belediyeler	Kürtün (İlçe), Özkürtün (Belde)
Köy Sayısı	34

Foto: Mustafa Zengin

Tarihçe

Bölgede yapılan arkeolojik çalışmalarda MÖ 3.500 tarihlerinde bölgede insan yerleşimine ve MÖ 3.000 tarihlerinde tarım yapıldığına dair izler bulunmuştur. MÖ 9. yüzyılda Urartu hâkimiyetine giren, Kimmer ve İskit saldırılarından sonra Pontus, Roma, Bizans ve Trabzon İmparatorluğu tarafından yönetilmiştir. Bu yönetimler arasında kısa süreli Arap, Ermeni, Türkmen hâkimiyetleri gören kent Trabzon İmparatorluğu'nun yıkılmasının ardından da 1514 yılında temelli Osmanlı hâkimiyetine girene dek Akkoyunlu ve Safeviler tarafından yönetilmiştir.

Fatih Sultan Mehmet devrinde Trabzon Sancağı sınırları çiziminde, Kürtün ismine rastlanılmaktadır.

Kürtün'ün Osmanlılar zamanındaki ismi Kürtün Cezere olup Cezere denilen yerin Kürtün bölgesinin idare merkezinde bir kale olduğu, Sinan Bey'in Trabzon'daki Kulaklı Çeşme kitabesinden anlaşılmaktadır.

Bölgeye yaklaşık olarak 1030'larda Türk akınlarının başladığını görmekteyiz. Bölgeye gelen ilk Türk boyunun Çepniler olduğu bilinmektedir. Hatta günümüzde Çepni ismi Karadeniz sahilinde ve iç kesimlerde yaşayan halk için kullanılmaktadır.

Osmanlılarda Müslüman ahali daha çok tarım ve hayvancılıkla uğraşmakta, ticaret ise çoğunlukla gayrimüslimler tarafından yapılmaktaydı. 1515 yılı Osmanlı ka-

yıtlarından da anlaşılacağı gibi Kürtün yöresi ekonomik potansiyeli fazla olmamasına rağmen muhtemelen nüfus yapısından kaynaklanan nedenlerden dolayı olsa gerek bölgenin önemli yerleşim yerlerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

1515 yılı Vilayet-i Çepni Der Liva-i Trabzon (Trabzon Sancağına Bağlı Çepni Yöresi) kayıtlarına göre Kürtün Livasında Kürtün'e bağlı yedi nahiye bulunmaktadır.

Kürtün'e bağlı olan ancak 1515 yılı kayıtlarına "köy" olarak geçmeyen, sürekli yerleşimin olmadığı yerlerde mevcuttur. Bu gibi yaylak (yayla) olarak kayıtlarda bulunan köyler de dirlik sistemine göre dağıtılmış ve kayıtları günümüze kadar gelebilmiştir.

Bölgenin Çepni Türkleri ile iskan edildiğinin bir diğer kanıtı da bölge halkının günümüzde de devam eden özellikle demir işlemeciliğinde gösterdiği maharettir. Zira Çepni boyu demiri en iyi işleyen Türk boyu olarak bilinir.

Kürtün ilçesi, Cumhuriyet döneminde Torul ilçesine bağlı bir belde belediyesi iken, 09.05.1990 tarih ve 3644 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ilçe olmuştur. 23.08.1991 tarihinde ilçe statüsüne geçmiştir. Kürtün Merkez Belediyesi 1970 yılında, Özkürtün Belediyesi ise 1992 yılında kurulmuştur.

Coğrafi Yapı, Bitki Örtüsü Ve İklim

Harşit Çayı kenarında, Tirebolu-Torul transit karayolu üzerinde kurulmuş son derece dağlık araziye sahip bir ilçedir. Kuzeyde Giresun ili Çanakçı ilçesi, kuzeydoğuda Trabzon ili Şalpazarı ilçesi, Tonya ve Maçka ilçeleri, doğuda Torul ilçesi, güneyde Giresun ili Alucra ilçesi ve batıda Doğankent ilçesi ile çevrilidir.

İlçenin yüz ölçümü 930 km² olup, denizden yüksekliği ise 602 metredir. İlçenin en önemli akarsuyu Kürtün'den geçerek Tirebolu yakınlarından denize dökülen Harşit Çayı'dır. İlçenin diğer akarsuları ise Süme Deresi, Kavraz Deresi ile Gelevera Deresi'dir.

İlçenin iklimi, deniz iklimi ile karasal iklim arasında geçiş alanını teşkil etmektedir. Yazın yok denecek kadar az yağmur yağmaktadır. Kış aylarında zaman zaman yoğun kar yağmasına karşın, lodos rüzgârlarının da etkisiyle uzun süre kar kalmaz.

Kürtün'ün çevresi yeşil ormanlık alanları ile adeta bir orman denizini teşkil etmektedir. Yağış, orman bitkilerinin yetişmesine sebebiyet vermektedir. Rakım olarak 800 metreye kadar yayvan yapraklılar, 800 metreden 2500 metreye kadar iğne yapraklı ağaçlar ve daha yukarılarda ise otlak, çayır ve meraların yer aldığı görülür.

Nüfus Ve İdari Yapı

İlçenin nüfusu 2015 yılı nüfus sayımına göre 13.016'dır.

1 beldesi (Özkürtün), 34 köyü (Akçal, Aktaş, Araköy, Arpacık, Aşağıkaradere, Bağlama, Beşirköy, Beytarla, Çayırçukur, Damlı, Demirciler, Eğrigüney, Ekinciler, Elciğez,

Elmalı, Göndere, Gündoğdu, Günyüzü, Gürgenli, Kırgeriş, Kızılcadam, Kızılot, Kuşluk, Konacık, Sapmaz, Sarıbaba, Şendere, Söğüteli, Taşlıca, Tilkicek, Üçtaş, Yaylalı, Yeşilköy, Yukarıkaradere) ve ilçe merkezinde 6 (Aşağı Uluköy, Camıyanı, Yukarı Uluköy, Köyiçi, Ortaköy, Melikli), Özkürtün beldesinde 3 (Cayra, Karaçukur, Süme) olmak üzere toplam 9 mahallesi mevcuttur.

Eğitim, Sağlık ve Sosyal Durum

İlçede eğitim ve öğretim hizmetleri 1 anaokulu, 9 ilköğretim, 9 ortaokul ve 3 lise ile verilmektedir. Ayrıca Kürtün Halk Eğitim Merkezi ve Kürtün Öğretmenevi ile eğitime katkı yapılmaktadır.

Gümüşhane Üniversitesi Kürtün Meslek Yüksekokulu ile de yükseköğrenim alanında hizmet verilmektedir.

İlçe merkezinde Kürtün Devlet Hastanesi ve Özkürtün Beldesindeki 112 Acil İstasyonu ile de sağlık alanında hizmet verilmektedir.

Tarım, Hayvancılık ve Ekonomik Durum

İlçenin gelir durumuna paralel olarak ticari ve ekonomik hayat bir hayli durgundur. İlçe halkının ticari ilişkileri, genel olarak Trabzon, Giresun, Ordu ve Samsun gibi biraz daha ticaret ve sanayi bakımından gelişmiş şehirlerle olmaktadır.

İlçenin ekonomisi tarıma dayanmaktadır. Hayvancılık da gelişmiştir. Ancak, hayvancılık bir sektör haline gelmemiş olup sadece hane halkının günlük ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılmaktadır.

Ulaşım

Tirebolu-Torul transit yolu üzerinde bulunan Kürtün, Gümüşhane il merkezine 52 km, Giresun'a 110 km, Trabzon'a 100 km uzaklıkta bulunmaktadır. Ordu-Giresun Havalimanı'na 156 km, Trabzon Havalimanı'na ise 110 km mesafede yer almaktadır.

Kültür ve Turizm

İlçede turizme kazandırılacak ve süreklilik arz edebilecek faaliyetler çeşitlilik sunmakla birlikte şu şekilde tasnif edebiliriz.

Araköy Ekmeği: Doğal buğday unundan taş fırınlar da ekmek üretimi yapılmakta ve civar illerde satılmaktadır. Ekşi maya kullanarak pişirilen bu ekmekler ve bu ekmeklerden meydana getirilen peksimetler uzun süre dayanan ve doyurucu özelliği yanında kepekli olması nedeniyle sağlıklı gıda olarak tüketilmektedir.

İpek Halı Dokumacılığı: İpek halıcılığı teşvik etmek ve desteklemek amacıyla, 1984 yılında Sosyal Dayanışma Vakfı aracılığı 20 haneye verilen kredi ile işe başlanmış, daha sonra 200-225 aile, ya bireysel bazda, ya da ailede çocukluğu ile birlikte ipek halı dokuyarak ailesine ve milli ekonomiye katkısı sürdürmüştür. Bu halılar çeşitli boyutlarda olabildiği gibi daha çok iki standart boyutta dokunmaktadır. Bunlardan iki-üç kişi tarafından dokunan ipek halılar 75x120cm. boyutunda olup daha çok, divan ve duvar halısı olarak tercih edilmektedir. Tek ya da, iki kişi tarafından dokunan halılar ise 40x60 cm. boyutunda olup turistik, tablo, v b. gibi teşhir amacıyla dokunan ipek halılardır.

Günümüzde Kürtün Belediyesi'nce SODES'ten projelendirilerek geleneksel değerleri yaşatan, fert ve aile hayatına katkı sağlayan bir el sanatı kolunun canlanmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Kürtün'deki ipek halı dokumacılığını sürdürenler daha çok aile bireyleridir. Bunların % 80'ini ilçe merkezinde ilk ve ortaokul mezunu genç kızlar, köylerde ise daha çok ilkokul mezunu genç kızlar ve gelinler teşkil etmektedir. Geriye kalan %20'lik kısmın da erkekler tarafından dokunduğu ifade edilmiştir. Dokuyucuların çoğunluğu, 14-30 yaş grubu arasındaki bireylerdir.

Foto: Mustafa Zengin

Özkürtün Beldesi

Yaylacılık: İlçede 150 yayla bulunmaktadır. Bu yaylalar harşit vadisinin her iki yanında 2000 rakım üzerinde Süme Deresi, Kavraz Deresi ve Gelevara Deresinin oluşturduğu vadilerde ve etrafında yerleşmiştir. Genelde Trabzon ile Giresun illerinden ilçemize gelen yaklaşık 10.000-15.000 kişi yaylacılık yapmaktadır. En önemli yaylalar Kadırğa Yaylası, Kazıkbeli Yaylası ve Güvende Yaylası yanında Alistra, Çıkrıkdüzü, Pinti, Balıklı, Barak, Apsa Kızılağaç, Oğuz, Şahmelik Çatma gibi yaylalarımızda insanlar yaz aylarında ikamet etmektedirler. Bu yaylalarda sağlıklı yaşam ve alternatif tatil imkanı olabilecek yayla evleri ile 2000 rakımlı yaylalarda bol oksijen ve sağlıklı çevre ile yaşam alanları kurulabileceği değerlendirilmektedir.

Ağaç işleri: Göçebe hayattan kalma ve ilçenin doğası- na uygun ağaç işçiliği bulunmaktadır. Bu işçilik sonucu herhangi bir metal veya sentetik yapıştırıcı kullanmadan yayık, kufa, külek, saksı gibi ağaç işlerinden üretilen tamamen doğal ahşap mutfak araçlar imalatı yapılmaktadır. Bu imalatlar artınlarak ve katma değer sağlanarak turizm sektöründe hatıra ve hediyelik eşya olarak sunumu yapılmaktadır.

Döküm işleri: Uzun yıllardan beri zil, kelek ve kantar yapımı ile ilgili olarak ilçemizde döküm işçiliği ile üretim yapılmaktadır.

Yöresel ve Doğal Yemekler: İlçe halkının daha çok günlük hayatında hazırladığı yemeklerden lahana çorbası, yar-

malı lahana, ısırgan otu yemeği, siron, tırmıt turşusu, galdirik sayılabilir. Soğutma olarak bilinen genellikle oğlak veya kuzunun taş fırınlarda pişirilmesi ve soğuk olarak satılması veya kullanılması ile yaylacılık ve turizmde yöresel yemek olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

İlçede gezilip görülebilecek yerler;

Kabaktepe Şehitliği: Birinci Dünya savaşı sonrasında 1918 yılında Rus işgaline karşı direncin son noktası olan Kabaktepe savunması sırasında şehit olan 7 askerimiz anısına mezarlarının olduğu yerde yapılmıştır. Kabaktepe Şehitliği'nin restorasyon işlemleri 2007 yılında tamamlanarak, 31.08.2007 yılında düzenlenen törenle hizmete açılmıştır. Kabristanların restorasyonunda Bayburt taşı kullanılan şehitlik Kürtün'e 28 km uzaklıktadır.

Güvenc Abdal Mezarı ve Emanetleri: Kürtün ilçesinin kuruluşunda ve Türklerin bölgeye yerleşmesinde ön ayak olan Güvenc Abdal'ın makam mezarı Güvende Yaylası'nda bulunmaktadır.

Uluköy Kalesi: İlçenin Yukarı Uluköy Mahallesi'nin doğusunda olup, mahalleye tam hakim tepededir. Tepeye bakıldığında kaleyi görmek mümkün değildir. Çünkü kale tepenin içi oyularak inşa edilmiştir. Kalenin M.S. 6. yüzyılda Roma İmparatorluğu döneminde yapıldığı tahmin edilmektedir. Giriş kısmının açığa çıkarılması ve tarihi değerlendirmeye ve turizme kazandırılması sağlanmalıdır.

Süme Gözetleme Kulesi: Süme Kürtün'e bağlı Özkürtün Beldesi'nin 4 km. kuzeybatısında Torul-Kürtün-Tirebolu yolu üzerinde yer almaktadır. Ayrıca bu yol Erikbeli Yaylası-Kadırga Yaylası-Tonya-Vakfıkebir yolu üzerinde de yer almaktadır. Süme Deresi'nden 205 m. yükseklikteki gözetleme kulesi ana kaya üzerine oturmuş bir Ortaçağ kalesidir. Günümüzde kuzeyindeki tepe ile bağlantısı kesiktir. Bu nedenle gözetleme kulesine çıkmak çok zordur. Moloz taş malzeme kullanılarak yapılan kulenin kuzey duvarı 1 m. genişlikte, 58 m. uzunluğundadır. Duvar örgüsünde yer yer ahşap hatılların kullanıldığı dikkat çekmektedir. Yıkık olan duvarların dışında, gözetleme kulesi içerisinde başka bir yapının mevcudiyetine rastlanılmamıştır.

Sarıbaba Değirmen Köprüsü: Kürtün'ün 34 km. güneyinde, Söğüteli Deresi üzerine kurulmuştur. 29,70 m uzunluğunda, 2,45 m genişliğindeki köprünün kemer açıklığı 12 metredir. Köprünün korkuluk tepe noktası, su seviyesine 7,70 m'dir. Sivri kemerli tek gözlü bir köprüdür Köprünün kemeri kesme taştan, tabliye ve tempan duvarları moloz taştan inşa edilmiştir. Tabliyenin iki yanındaki korkuluklar 30 cm genişliktedir. Köprü günümüzde harap bir vaziyettedir. Kuzeyinde ve kuzey doğusunda birer değirmenin varlığı kalan izlerden anlaşılmaktadır.

Söğüteli Yıkık Kilise (Meryam Ana Kilisesi I): Yaylalı Orta Mahallede bulunan Meryemana Kilisesi 11x7,40 m. ebatlarında tek neflidir. Kilisenin üslup özelliklerinden hareketle XIX. yüzyıl eseri olduğu anlaşılmaktadır. Apsisi içten yarım yuvarlak dıştan beş köşeli olarak düzenlenmiştir. Üzeri beşik tonozla örtülü olduğu anlaşılan kilise harap bir durumdadır.

Meryem Ana Kilisesi II: Kilise Kürtün'ün 39 km güneyinde yer alan Yaylalı köyündedir. Kilisenin plan ve mimari özellikleri dikkate alındığında XIX. yüzyıl eseri olduğu anlaşılmaktadır. Orta Mahallede bulunan kilise 12,70x7,80 m ebatlarında, üç nefli bir bazilika olup kiboryon girişlidir. Giriş düzgün kesme taş malzeme ile inşa edilmiştir. Kilisenin hemen güneyinde bir ayazma ve kuzeybatı köşesinde sonradan ilave edilmiş bir fırın bulunmaktadır. Ayazma, bölgede orijinal özelliklerini koruyarak günümüze ulaşması bakımından önemlidir. Burası son derece düzgün kaliteli bir kesme taş işçiliğine sahiptir.

Orta Mahalle Köprüsü: Meryem Ana Kilisesinin batısına yer alan yuvarlak kemerli tek gözlü küçük ölçülerdeki öprünün kemeri kesme taştan, tabliye ve tempan duvarları moloz taşrandır. Kilise yolu üzerindeki dereyi aşmak için inşa edilmiştir.

Meryem Ana Kilisesi III: Yaylı Köyü Yukarı Mahallede yer alan kilisenin etrafı bir duvar ile çevrilmiştir. Bölgedeki diğer birçok kilise gibi XIX. yüzyılda yapıldığı anlaşılmaktadır. Kilise alanına kuzey yönünde açılan bir bahçe kapısıyla girilmektedir. Bu kapının hemen yanında bir çeşme bulunmaktadır. Doğuda üçlü apsis düzenlemesi içten ve dıştan yarım yuvarlak planlı olarak düzenlenmiştir. Çatının üzeri bölgedeki diğer kiliselerde olduğu gibi sal taşlarla kapatılmıştır. Girişin üzerinde yuvarlak kemerli bir alınlık bulunmaktadır. İç mekân mazgal pencereler ile aydınlatılmıştır. Kalan izlerden içerisinde freskolarla kaplı olduğu anlaşılmaktadır. Bahçe duvarlarında, kilisenin kapı, pencere ve duvarlarının alt seviyelerinde düzgün kesme taş kullanılmıştır. Bahçesinin içerisinde mezar taşları bulunmaktadır.

Sarıbaba Köprüsü

Örümcek Ormanları

Çağlayandibi Şelalesi: İlçe merkezine 4 Km uzaklıkta Yeşilköy köyü sınırları içinde bulunan Çağlayandibi Şelalesi doğal oluşumla Örümcek Deresi üzerinde bulunmaktadır. Şelale özellikle bahar aylarında sağlanan düşeyle doğanın güzel yüzünü göstermektedir. Şelalenin turizme kazandırılması için Orman Bölge Müdürlüğü'nce proje hazırlanarak ihale edilmiştir. Proje tamamlandığında turizme kazandırılarak bölge halkının ve turistlerin hizmetine sunulacaktır.

Anıt Ağaçlar: Kürtün ilçesine bağlı Örümcek Ormanları, Avrupa, Kafkaslar ve ülkemizde bulunan en yüksek ve çaplı köknar ve ladin ağaçlarını bünyesinde barındırmaktadır. Bölge, Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 1998 yılında Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilmiştir. Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilen bu bölgede toplam sekiz adet Tabiat Anıtı bulunmaktadır. Kürtün Örümcek Ormanlarına, Kürtün ilçesinden güneye doğru 11 km mesafesindeki toprak yol kullanılarak bölgeye ulaşılmaktadır.

Örümcek Ormanları Tabiat Koruma alanı içerisinde yer alan 4 (Dört) adet Köknar Tescil edilerek koruma altına alınmıştır.

Çağlayandibi Şelalesi

Örümcek Ormanları Çifte Köprü mevkiinde Doğu Karadeniz köknarları türüne ait olan bu ağaçlardan ikisi 169 nolu bölmede, diğer ikisi de 159 nolu bölmededir. 61,5 metre boyundaki Karadeniz Köknar'ının Avrupa'nın en uzun köknarı olduğu söylenir. Yine Örümcek Ormanları sınırları içerisinde bulunan doğu ladin ağaçları ise, 57,6 metreyle en boyu ve 192 cm çapında en büyük çap ve çevreye sahip ağaçlar arasında yer almaktadır. Örümcek Ormanları Avrupa ile yarışacak kadar kıymetli ağaçları ile göz dolduruyor.

Labirenti andıran patikaları, göğe tırmanan ağaçları, hırçın yamaçları, çağiltılı dereleri, şelaleleri, bitkileri ve barındırdığı hayvanlarıyla Avrupa'nın en uzun köknar ve ladinlerinin boy verdiği bir ağaç müzesi olan Örümcek Ormanları ziyaretçileri bekliyor.

Kadırga Yaylası

Kürtün ilçe merkezine 12 kilometre mesafedeki Örümcek ormanları içinde yer alan anıt köknarların en büyüğünün 61,5 metre boyunda, 2,19 metre çapında ve çevre genişliği de 6,91 metre olup Avrupa'nın en büyük köknarı olduğu ifade edildi.

Diğer yandan Örümcek Ormanları içerisinde yer alan Avrupa'nın en uzun köknarları 54,5 metre, 53,5 metre, 52,5 metre boylarında olduğu belirtilirken, bu ölçülerdeki diğer köknarların ise 450 yaşında olduğu vurgulandı.

Kürtün ilçesine bağlı Çıkrık düzü mevkiinde 1.370 metre rakımda bulunan doğu ladin ağaçlarının Balkanlar ve Kafkasya'nın en uzun ve çaplılarının da Örümcek ormanlarında olduğu belirtildi. En büyüğünün boyu 57,6 metre çapı 2,11 metre ve çevre genişliği de 6,65 metre olduğu belirtilirken, diğer ladinlerin ise 54 metre, 49 metre boylarında ve 450 yaşlarında olduğu kaydedildi.

Alternatif Turizmin Yükselen Yıldızı

ŞİRAN

Şiran Kaymakamı
Murat ÖZDEMİR'in anlatımıyla

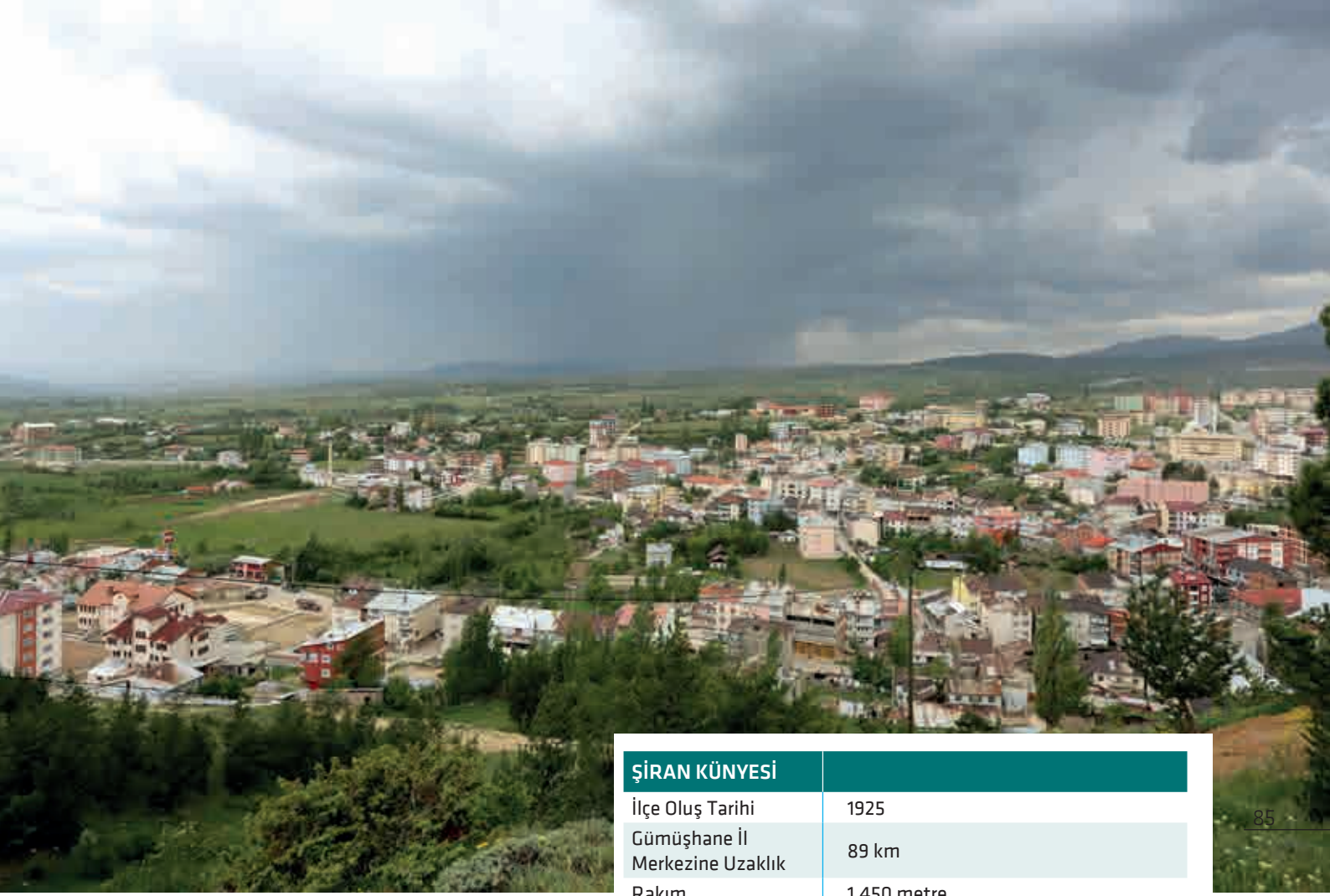
ŞİRAN

Gümüşhane'mizin en eski ilçelerinden biri olan Şiran, Karadeniz Bölgesi ile İç Anadolu ve Akdeniz bölgelerini birbirine bağlayan stratejik yolların keşiştiği bir bölgede kurulmuş, sürekli gelişme gösteren şirin bir ilçemizdir. Gümüşhane il merkezine Kelkit üzerinden 89 km mesafede bulunmaktadır. Bu güzergâh üzerinden Trabzon'a uzaklık ise 190 km'dir. Tamamlanmak üzere olan İkisu-Şiran yolu üzerinden Trabzon'a olan mesafe 140 km'ye düşmektedir. Ayrıca, Gölöva-Çamoluk-Şiran yolunun tamamlanması ile ilçemiz, Doğu Karadeniz'i, İç Anadolu ve Akdeniz'e bağlayan transit yol üzerinde merkezi bir konuma sahip olmuştur.

2015 yılı TÜİK verilerine göre ilçemizin genel nüfusu 23902 olmakla beraber çalışmak ve eğitimlerini karşılamak üzere özellikle büyük şehirlerimize ve yurt dışına giden gurbetçilerimizin yaz aylarında ilçemize gelmesi ile birlikte toplam nüfusumuz 3-4 kat artış göstermektedir.

İlçemizin geçim kaynağı temelde tarım ve hayvancılığa dayanmakla birlikte özellikle son yıllarda tarıma dayalı sanayi yatırımlarının artması ile ilçemiz ekonomisi çeşitlilik kazanmıştır. Bu çeşitlilik sayesinde süt, pestil-köme, boya ve mermer fabrikaları ile taşocağı işletmelerinde çalışan halkımızın sayısında önemli ölçüde artış sağlanmıştır. Yine yakın zamanda kurulacak olan sanayi bölgesinin faaliyete geçmesi ile birlikte yöre insanımıza yeni istihdam alanları açılmış olacaktır.

Şiran, farklı coğrafi yapısı, baraj ve göletleri, kaleleri, türbeleri, çeşmeleri, ormanları, sosyal yaşantısı ve doğal güzellikleri ile eşsiz bir turizm potansiyeline sahiptir. Bunun yanı sıra ilçemizin kuzeyinde bulunan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ve Akbulak Yaylası ile ilçemizin güneyinde yer alan Çakırkaya Manastırı, Kaya Mezarları, Selçuklu Mezar Taşları ve Tomara Şelalesi birbirlerine bağlanarak turizm destinasyonu oluşturulmuş, böylece Şiran, Doğu Karadeniz gezileri için ideal bir güzergah haline gelmiştir.

Tarihçe

Şiran, Farsça bir kelime olup “Aslanlar” anlamına gelmektedir. Bir rivayete göre de Evliya Çelebi Şiran’dan geçerken ilçenin doğusundaki tepeye çıkarak: “Burası Ne Seyran Yer” demiş ve yörenin adı “Seyran” olarak benimsenmiştir. Zamanla ağız değişikliğine uğrayan bu isim “Şeyran” olarak kullanılmış ve ilçenin adı Şiran olarak günümüze ulaşmıştır.

İlçemizin ne zaman kimler tarafından kurulduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte 1018 yıllarındaki Selçuklu akınları ile Anadolu’ya ilk giren Türk boyları tarafından kurulduğu muhtemeldir. Erzurum Kadılığı’nın hicri 1219 tarihli mahkeme ilamına bakıldığında Şiran’ın 200-250 senelik yazılı bir tarihi olduğu anlaşılmaktadır. Bölgemizde yaşayan uygarlıklar kronolojik sıraya göre şöyledir: Hititler, Kimmerler, Urartular, Medler, Persler, Romalılar, Pontus Krallığı, Selçuklular, Akkoyunlular ve Osmanlılardır.

ŞİRAN KÜNYESİ

İlçe Oluş Tarihi	1925
Gümüşhane İl Merkezine Uzaklık	89 km
Rakım	1.450 metre
Nüfus (2015)	23.902 (İlçe Merkezi :15.770 – Belde/ Köyler :8.132)
Yüzölçümü	992 km ²
Belediye/Beldeler	Şiran, Yeşilbük (Belde)
Köy Sayısı	65

Şiran, 1473’te Otlukbeli Savaşı’nda Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan’ın Fatih Sultan Mehmet’e yenilmesi ile Osmanlı hükümrancılığına geçmiştir. Fetihten sonra Şebinkarahisar Sancağı’nın bir nahiyesi olan ilçe 16. yy sonuna kadar buraya bağlı kalmıştır. 17. yy’dan sonra Erzurum vilayetinin Erzincan Sancağı ile Trabzon vilayetinin Gümüşhane Sancağı arasında değişik zamanlarda idare edilmiş ve 93 harbinden sonra 1879 yılında Gümüşhane Sancağı’ndan ayrılarak Bayburt Sancağı’na bağlanmıştır. Bu sırada halkın merkeze gönderdiği dilekçelerle 1884 yılında Gümüşhane Sancağı’na yeniden bağlanmıştır. 1921 yılında bağımsız sancaklar il olunca Gümüşhane bağımsız sancağı da il olmuştur. Buna bağlı olarak Şiran da 1925 yılında ilçe statüsü kazanmıştır.

Coğrafi Yapı

Doğuda Kelkit, batıda Alucra, Çamoluk (Giresun), kuzeyde Torul ve güneyde Refahiye (Erzincan) ilçeleri ile çevrili olan ilçemizin yüzölçümü 992 km² olup denizden ortalama yüksekliği 1450 m'dir. İklim, Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgelerinin iklimleri arasında geçiş özelliği göstermektedir. Özellikle ilkbahar ve sonbahar mevsimleri yağışlı geçmektedir.

İlçemiz en önemli akarsuyu Kelkit Çayıdır. Kelkit Çayı ilçenin doğudan batıya doğru güneyinden geçmektedir.

İlçemiz yeryüzü şekilleri bakımından dağlık bir araziye sahip olduğundan florası zengindir. Florasında en sık rastlanan bitki türleri kekik, geven, kuşburnu, yabani fig, yabani yonca ve yılan yastığıdır. Ayrıca Gavur dağlarında "Şiran Yukarı Kulaca Yaban Hayatı Koruma Sahası" bulunmaktadır olup, dünyada ender rastlanan "Çengel Boynuzlu Dağ Keçileri" korunma altında bulunmaktadır.

Nüfus ve İdari Yapı

İlçenin 2015 Yılı TÜİK verilerine göre toplam nüfusu 23.902'dir. Merkez nüfusu 15.770, köy nüfusu ise 5.466'dır.

İlçeye bağlı Yeşilbük beldesinin nüfusu ise 2.666'dır. İlçe genelinde 12 mahalle, 65 köy ve bunlara bağlı 16 adet mezradan oluşan toplam 93 yerleşim birimi vardır. İlçe merkezine bağlı 7 (Tekke, Karaca, Fatih, Mertekli, Erenkaya, Bilgili ve Şehit Hakan), Yeşilbük beldesine bağlı 5 (Yeşilkent, Yeşilyurt, Konaklı, Beydere ve Akyayla) mahalle bulunmaktadır.

Ulaşım

Şiran'ın Gümüşhane il merkezine Kelkit üzerinden mesafesi 89 km'dir. İlçenin yine Kelkit üzerinden Erzincan'a uzaklığı 100 km'dir. Şiran ile Gümüşhane arasını 80 km'ye ve Trabzon ile arasını 140 km'ye düşürecek olan Şiran-İkisu yolu tamamlanmak üzeredir.

Eğitim, Sağlık ve Sosyal Durum

İlçede eğitim ve öğretim hizmetleri 1 anaokulu, 10 ilkokul, 4 ortaokul ve 3 ortaöğretim (Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Çok Programlı), 1 imam hatip ortaokulu, 4 öğrenci yurdu, 1 sürücü kursu, 1 özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi, 1 halk eğitim merkezi ve 1 öğretmen evi olmak üzere toplam 27 okul ve kurum bulunmaktadır. Toplam 143 dersliği bulunan bu okullarda 182 öğretmen görev yapmakta olup 2287 öğrenci eğitim almaktadır.

Gümüşhane Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı 2009–2010 eğitim öğretim döneminde faaliyete başlayan Mustafa Beyaz Meslek Yüksekokulu’nda Laborant ve Veteriner Sağlık Programı ile Gıda Kalite Kontrol ve Analizi bölümleri eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. 2500 m² kapalı alanda hizmet veren yüksekokulumuz, 6 derslik, 6 laboratuvar, 1 kütüphane ve 1 konferans salonu ile toplam 410 öğrenciye hizmet vermektedir.

1993 yılından beri 25 yatak kapasitesine sahip Şiran Devlet Hastanesi’nin ihtiyaca cevap vermemesi üzerine 2011 yılında yeni hastane binasının inşaatına başlanılmış ve Mart 2014’te Şiran Devlet Hastanesi 33 yatak kapasitesi ile hizmete açılmıştır. Bunun yanı sıra ilçede sağlık hizmetleri, Toplum Sağlığı Merkezi ve bu merkeze bağlı iki adet Aile Sağlığı Merkezi aracılığı ile yürütülmektedir.

Tarım, Hayvancılık ve Ekonomik Durum

Halkın büyük çoğunluğu geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Hemen her ailenin kendine yeter tarım arazisi bulunmaktadır. Meralarımız hayvancılık açısından yeterli alana sahiptir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın 2016 verilerine göre ilçede 13455 adet büyükbaş ve 7465 adet de küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

2015 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan tarım alanları verilerine göre tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin ekili alanı 25.960 hektardır. Son yıllarda sulama imkânlarının artması, hayvancılığın ön plana çıkması ve desteklemeler sayesinde yem bitkileri üretiminde de hızlı bir artış görülmüştür. Bunun yanı sıra son dönemlerde ilçemizin topoğrafik ve iklimsel yapısına bağlı olarak meyvecilik ve sebzecilikte ekonomik anlamda gelir getirecek işletmeler yoğunluk kazanmaya başlamıştır.

Gümüşhane ilçeleri arasında il ekonomisine tarımsal anlamda en çok katkı sağlayan 2. ilçedir. Ayrıca ilçede 10 ve üzerinde kişiye istihdam sağlayan 4 adet özel sektöre ait sanayi kuruluşu (Gümüş Boya Fabrikası, Fatih Sultan Pestil-Köme, Şiran Süt ve Alpar Madencilik Mermer Fabrikası) bulunmaktadır.

Şiran’da kurulacak olan ve şu anda arsa tahsislerine başlanan Şiran Sanayi Bölgesi faaliyete geçtiğinde yaklaşık 300 kişiye istihdam olanağı sağlanacaktır.

Çakırkaya Kilisesi

Çakırkaya Manastırı

İlçemize 11 km uzaklıkta Tomara Şelalesi yolu üzerinde yerli ve yabancı turistlerin sıkça uğradığı turistik yerlerden biri olan Manastır, Çakırkaya Köyü sınırları içerisinde yer alır. 13.-14. yy'da yapıldığı tahmin edilen Manastır zeminde 65m yüksekliğe sahip kaya kütesinin gayet itinalı bir işçilikle oyulması suretiyle inşa edilmiştir. Manastırdan, kilise, şapel ve kayalıklar içerisindeki küçük mekanlar ile güney tarafta eş boyutlu düzenlenmiş hizmet odaları günümüze dek gelebilmiştir.

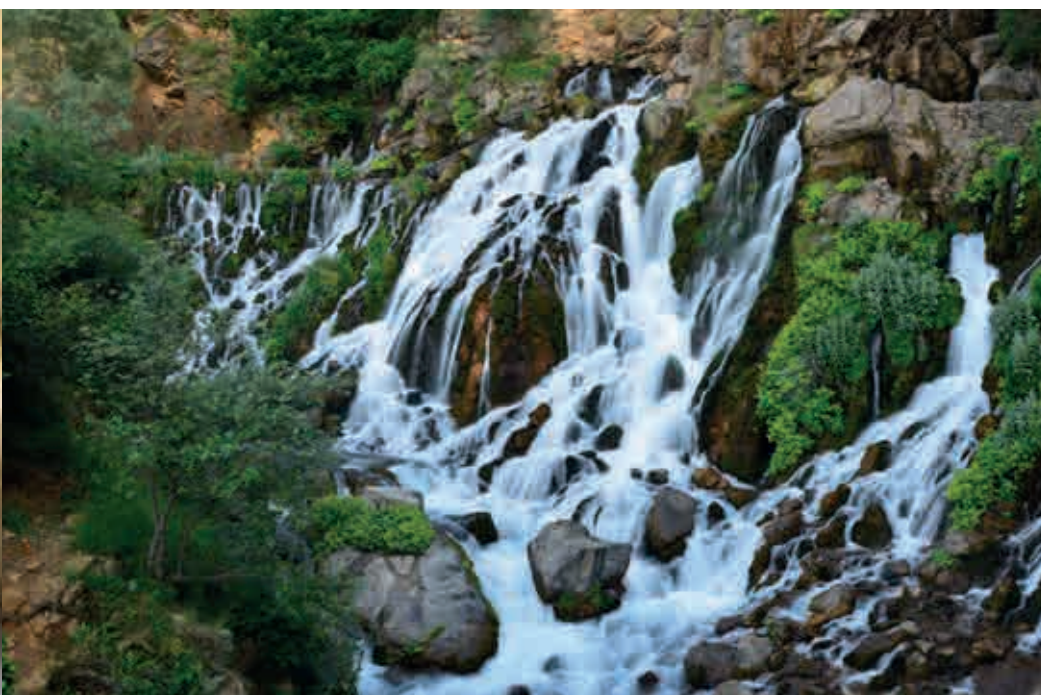
Kaya Mezarları Ve Höyükler

İlçemiz bağlı Çakırkaya, Ara ve Kadiçayırı köylerinde 3 adet kaya mezarlığı bulunmaktadır. Bunlardan Çakırkaya köyündeki Manastıra yakın Kavaklıdere mevkiinde, ilçeye 21 km uzaklıktaki Ara Köyü'nün Cevizlibağ mevkiinde ve yine ilçeye 18 km uzaklıkta bulunan Kadiçayırı köyünde Kabilge olarak adlandırılan mevkiide olmak üzere kayaların içi oyularak yapılan, aynı özellikleri gösteren ve geçmiş günümüze taşıyan değerler olarak yer alan 3 adet kaya mezarlığı bulunmaktadır.

Ayrıca, höyükler yönünden de son derece zengin olan ilçede Araköy-Könger, Çeştepe, Evliyatepe, Paşapınarı, Kümbet, Taşlık ve Karaköy Höyükleri bulunmaktadır.

Selçuklu Mezarları: Seydibaba Köyünde yer alan ve Selçuklular zamanından kalan mezarlara ait taşlar dönemin tarihini ve bütün özelliklerini yansıtmaktadırlar.

Tomara Şelalesi

Seydibaba köyümüzde bulunan ve ilçemize 14 km uzaklıktaki Tomara Şelalesi dünyanın ender güzelliklerinden biridir. Dağın eteğinde bulunan kayaların içerisindeki 40 ayrı gözeden çıkan sular 15 m genişlikte ve 25 m yükseklikten dökülmektedir. Klasik anlamda şelaleler akarsuların yüksekten dökülmesi ile oluşmakta iken aksine Tomara Şelalesi suyun kayaların içerisinde beyaz köpükler halinde çıkıp gür bir ses ile dökülmesinden oluşmakta ve böylece ziyaretçilere doğaüstü bir güzellik sunmaktadır.

Gelin Ebe Türbesi

Türbeler

Firdevs Hatun Türbesi: Şiran-Kelkit karayolunun 10. km'sinde Çilhoroz dağı mevkiinde yol kenarında yer alan Firdevs Hatun Türbesi kesme taştan sekizgen bir plan üzerine yapılmıştır. Giriş kapısı üzerindeki kitabede yer alan bilgiye göre 1566-1567 tarihleri arasında yapılmıştır.

Seydibaba Türbesi: Seydibaba Köyü'nde yer alan türbe, dikdörtgen plan üzerine kesme taştan yapılmış olup üzeri kırma çatı ile örtülüdür. Türbenin kuzey cephesindeki duvarda iki ayrı kitabe vardır. Bunlardan sağdakinde türbenin 1227/1812 yılında imar edildiği ifade edilmektedir. Türbede yatan kişi hakkında belgeye dayanan kesin bilgi bulunmamaktadır. Köylüler türbeyi "Gelin Ebe Türbesi" diye de adlandırmaktadırlar.

Diğer Turizm Aktiviteleri

Çengel Boynuzlu Dağ Keçilerinin yaşadığı Yukarı Kulaca Yaban Hayatı Geliştirme Sahası av turizmi, doğa turları ve doğa gözlemciliği gibi faaliyetlerin yapılabileceği ender yerlerden biridir.

İlçemiz Akbulak köyü sınırları içerisinde bulunan Handut yaylası bitki florası açısından son derece zengin olup coşkun akan dereleri ve doğal yapısı ile yayla turizmi açısından cazip bir alan oluşturmaktadır.

Akbulak ve Yukarı Kulaca köylerinde bulunan ve lezzetini yetiştirdiği kaynak sularından alan alabalık tesislerinde yerli ve yabancı turistlere farklı bir tat sunulmaktadır.

İlçemiz Seydibaba Köyü Tomara Şelalesi yerleşkesinde bulunan tesislerde şelale manzarası eşliğindeki piknik alanı ile ilçe merkezinde bulunan Bayraktepe'deki Evliya Çelebi Seyrangahı, Şiran'ı tepeden seyrederek yörenin eşsiz damak tadındaki yemeklerinden tatmak ve çay içip yorgunluğunu atmak isteyenler için vazgeçilmez mekanlardır.

Ayrıca ilçe merkezinde Evliya Çelebi Seyrangahının altında bulunan alanda Ajansın da önemli miktardaki desteğiyle ilçe belediyemiz tarafından tarihi Gümüşhane Evlerini yaşatmak ve geleceğe taşımak amacı müze, sosyal tesis ve konaklama tesisleri projesi onaylanmış olup yakın bir zamanda bu tesislerin hizmete açılması planlanmaktadır. Böylece ilçemize gelecek olan yerli ve yabancı turistlerin hem konaklama imkanları artırılmış olacak hem de ilçenin tarihi dokusu korunup ilçe merkezinde estetik bir görünüm sağlanmış olacaktır.

Kış turizminin merkezi Torul

Torul Kaymakamı **Hakan KAFKAS**'ın anlatımıyla

Torul

Gümüşhane'nin en güzide ilçelerinden birisidir. Turizm açısından en yüksek potansiyele sahip ilçesi diyebiliriz. Son nüfus verilerine göre toplam nüfusu 10.998 olan ilçemizin merkez nüfusu ise 5.760'dır.

Turizm alanındaki faaliyetlerimiz devam etmektedir. Bu kapsamda Altınpınar Limni Gölü rekreasyon çalışmalarını yapıp vatandaşlarımızın hizmetine sunacağız. Yürüyüş yolları, kamelya, piknik alanlarından oluşacak ve içinde kafeteryanın da bulunacağı projenin yaklaşık maliyeti 500 bin TL civarındadır.

Gümüşhane'nin en çok turist çeken mesire yerlerinden biri olan Zigana Limni Gölü'nde ise Milli Parklar Şube Müdürlüğü'nün de destekleriyle mevcut altyapı iyileştirilecek. Zigana'dan buraya gelen stabilize yolu bu sene içerisinde iyileştirmeyi düşünüyoruz.

Torul sınırları içerisinde bulunan Artabel Gölleri için de rekreasyon çalışması yapılıyor. Yolunu yapacağız.

Karaca mağarası içinde kapalı olan alanlarda çalışmalar yapmak istiyoruz. Mevcut yürüme alanlarının revize edilmesine yönelik bir çalışmamız olacak.

Zigana Dağı Kayak Merkezi'nde Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından otel yerleri belirlenerek ihale yapılacaktır. Temennimiz odur ki özel girişimcilerimiz de buralarda konaklama tesisleri yaparlar. Mevcut kayak tesislerinde Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile birlikte ortaklaşa yaptığı bir projeye 250 öğrencimize burada kayak derisi verdirdik. Önümüzdeki süreçte bu tip uygulamaları artıracğıız.

Tarihçe

Trabzon-Gümüşhane-Bayburt-Erzurum yolu üzerinde bulunan ve M.Ö. ki yıllarda kurulduğu anlaşılan Torul, IV. Haçlı Seferi sırasında Trabzon'u ele geçiren Cenevizliler Torul'u da alarak ilçenin birçok yerinde kaleler ve haberleşmede kullanılan ateş kuleleri inşa etmişlerdir. Torul Kalesi de bunlardan birisidir.

Orta Khaldiya olarak anılan Torul, madenleri ve ormanlarıyla ün yapmış olup sarp ve geçit vermeyen kayalıkları nedeniyle sığınma yeri olmuştur. Bölgede Türkler ilk defa 1048 yıllarında doğudan gelen Türkmen kitleleriyle görülmüştür. Orta Asya'dan başlayan kitle halindeki göçler münasebetiyle çeşitli Türk boyları genellikle batıya doğru ilerlemişlerdir. Bölgeye gelen ilk Türk boyu Çepniler'dir.

Bizans döneminde "Ardasa" adını taşımakla birlikte, Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'in kuzeydoğu seferi sırasında otağını Torul'da kurmasına izafeten ilçeye Torul denmeye başlanmıştır.

İbn-i Kemal (Kemalpaşazade Ahmed Şemseddin Efendi), Solak-zâde ve Hoca Sadettin Efendi'nin Osmanlı kroniklerinde Torul'un 1478 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedildiği belirtilmektedir.

19.yüzyılın ilk senelerinde yazıldığı anlaşılan Osmanlı Devleti'nin idari taksimatına dair bir defterde Gümüşhane'nin nahiyesi olarak gösterilmiştir. 1886 tarihli salnamede Torul Gümüşhane Sancağının kazası olmuştur. 1890'da Trabzon'un kazası olarak gösterilen Torul'da 1893'de yapılan nüfus sayım sonuçlarına göre 36.137 kişi olup, Gümüşhane sancağının en büyük kazasıydı.

1916 yılında Ermeni ve Ruslarca işgal edilen ilçemizde; vatandaşlarımıza yapılan ermeni mezalimlerinin en büyük hatıratları yaşanmıştır. Tarihi vesikalarda bu duruma dair kanıtlarıyla mevcut birçok mezalime rastlamak mümkündür.

1916'da Rus ve Ermeniler tarafından işgal edilen Torul, 1918 yılında Gavur (Muşgene) dağları eteklerinde başlayan mücadele ile Kankana denilen yerde kanlı çarpışmaların sonucunda 14 Şubat 1918'de düşmandan kurtarılmıştır. Cumhuriyet döneminde Gümüşhane'ye bağlı bir ilçe merkezi olmuştur.

TORUL KÜNYESİ	
İlçe Oluş Tarihi	1923
Kurtuluş Tarihi	14 Şubat 1918
Gümüşhane İl Merkezine Uzaklık	24 Km.
Rakım	950 Metre
Nüfus (2012)	Merkez: 5.760 (Köyler: 5.238)
Yüzölçümü	1.049 Km²
Belediyeler/Beldeler	Torul, Belde (Altınpınar)
Köy Sayısı	36

Coğrafi Yapı, Bitki Örtüsü ve İklim

Torul; Nivene, Çitderesi ve Köstere dereleri ile beslenip Tirebolu'dan denize dökülen Harşit çayının etrafında kurulmuştur. Yüzölçümü 1.049 km2 olan ilçe; batıda Kürtün, güneybatıda Alucra (Giresun), güneyde Gümüşhane Merkez, kuzeybatıda Tonya (Trabzon) ve kuzeydoğuda Maçka (Trabzon) ve güneydoğudan ise çok dar bir sahada Şiran ilçesi ile komşudur. Gümüşhane il merkezine uzaklığı 24 km. olan ilçenin rakımı 950 metredir.

Karadeniz Bölgesi'nin Doğu Karadeniz Bölümü'nde, Harşit Çayı su toplama havzası ile Gümüşhane ilimizin yönetim sınırları içerisinde yer almaktadır. Bölgenin en önemli akarsularından birini oluşturan bu çay, derin ve dar bir vadiden akmaktadır. Torul'un kurulduğu yer, Harşit'in en fazla genişlediği ve kuzeybatıdan akarak aynı konum-

da bu çayın önemli kollarından Herek Çayı'nın karıştığı bir yöredir. Torul yerleşmesi Harşit ve Herek Çayları boylarında kurulmuştur.

Torul'un kuzeyinde Doğu Karadeniz Dağlarından Alacadağ (2180 m), Horoz Dağları (2.396 m) ve Çakırgöl Dağları gibi kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan yüksek dağlara yer vermektedir. Güneyinden ise Giresun Dağlarının doğu uzantılarını oluşturan Balaban Dağları (3.450 m) ile çevrelenmiştir.

Torul; Doğu Karadeniz iklimi zonu içinde bulunan Kuzey Karadeniz dağlarının iç kısmından itibaren az yağışlı, kışları sert ve yazları ılık bir iklime sahiptir. Arazi orman toprağı karakterindedir. Yağış orman bitkilerinin yetişmesine elverişlidir. Bu nedenle ilçenin bitki örtüsünü ormanlar teşkil eder.

Bitki örtüsü çok çeşitlilik göstermektedir. Gümüşhane'nin 2100 metre rakıma kadar olan kısımlarında; çam, göknar, ladin, mazı, meşe, titrek kavak, ve Özbek kavağı, büyük yapraklı ıhlamur, dağ akça ağacı, ak söğüt, adi ceviz, sakallı kızılbaş, kiraz, yabani elma, mahlep, sarıçam, kadran ardıcı, bodur ardıc, boyacı sumacı, erik ılgın, yabani fındık, kuşburnu, alıc ve tespiti yapılamayan yüzlerce odunsu bitki bulunmaktadır. Merkezde peygamber çiçeğı, ablan otu, başlık otu, saman çiçeğı, bodur mazı ve henüz tespiti yapılamayan yüzlerce otsu ve endemik bitki çeşidi bulunmaktadır.

Nüfus ve İdari Yapı

İlçemizde nüfusun dağılışını doğal faktörler ve çevre faktörleri belirlemiştir. Yerleşme alanları dağılımı başlıca üç akarsu vadisi üzerindedir. İlçenin 2015 Yılı Genel Nüfus Sayımı verilerine göre toplam nüfusu 10.998'dir.

Bir beldesi (Altınpınar), 36 köyü (Aksüt, Alınyayla, Arılı, Arpalı, Atalar, Bahçelik, Budak, Büyükçit, Cebeli, Dağdibi, Dedeli, Demirkapı, Gülaçar, Gümüştuğ, Güney, Güvemli, Güzeloluk, Harmancık, Herek, Işık, İlecik, İnkılap, Kalecik, Kirazlık, Kocadal, Kopuz, Köstere, Küçükçit, Tokçam, Uğurtaş, Yalınkavak, Yeşilköy, Yıldız, Yurt, Yücebelen ve Zigana) ve ilçe merkezinde 7 mahalle (Bahcecik, Çamlıca, Kaledibi, Köprübaşı, Merkez, Soğuksu ve Tuğrulbey) ve Altınpınar beldesinde 2 mahalle (Merkez ve Nohutlu) olmak üzere 9 mahallesi mevcuttur.

Eğitim, Sağlık ve Sosyal Durum

İlçe genelinde 1 anaokulu, 8 ilkokul, 4 ortaokul ve 2 lise ile eğitim ve öğretim hizmeti verilmektedir. Ayrıca Torul Yaşamboyu Öğrenme ve Halk Eğitim Merkezi ve Torul Öğretmenevi ile eğitime katkı verilmektedir.

İlçede, sağlık hizmetleri Torul Devlet Hastanesi, 112 Acil Kurtarma İstasyonu ve 4 sağlık ocağı yürütülmektedir.

İlçede 1 adet çim futbol sahası ve yanında toprak zeminli antrenman sahası bulunmaktadır. Ayrıca, Torul Kaymakamlığı tarafından kurulan Gençlik Merkezi de gençlerimizin her türlü sanatsal, sportif, güncel ve kültürel aktivitelerine imkân sağlayacak kapasitededir.

Tarım, Hayvancılık ve Ekonomik Durum

İlçenin ekonomisinde büyük yeri tarım-hayvancılık almaktadır. Turizm, tarım, madencilik, nakliyecilik ve yolcu taşımacılığı, orman ürünleri istihsalı, pestil-köme imalatı alanında faaliyetler sürdürülmektedir. Nüfusun yarısından fazlası köylerde ve belde de yaşamaktadır. Köy ve belde de oturanlarla birlikte ilçe merkezinde oturanların büyük bir kısmı da geçimini tarımsal faaliyetlerden sağlamaktadır.

İmera Manastırı

Altınpınar Beldesi

Ulaşım

Torul'un çevre il ve ilçelerle bağlantısı karayolu ile sağlanmaktadır. İlçenin Gümüşhane il merkezine uzaklığı 24 km, en yakın komşu ilimiz olan Trabzon'a ve Trabzon Havaalanına uzaklığı 81 km ve bir diğer komşu il olan Giresun'a uzaklığı ise 139 km'dir.

Komşu ilçe olan Kürtün'e uzaklığı 37 km ve yine Trabzon'a bağlı komşusu olan Maçka ilçesine ise 52 km uzaklıktadır. İl merkezi olan Gümüşhane'ye ve en yakın il olan Trabzon'a her 15 dk. ve 30 dk.'da bir araç hareket etmektedir. İlçemizin aynı zamanda İran-Irak Transit Yolu üzerinde oluşu ve bir kavşak niteliği taşıması ulaşım anlamında hiçbir sorun yaşamamasını sağlamaktadır.

Kültür ve Turizm

İlçemiz tarihi geçmişinin yanı sıra yayla ve doğa turizmi, mağara turizmi ve kış turizmi açısından da birçok zenginliğe sahiptir. Zigana Yaylası, Artabel Gölleri Doğa Parkı, Limni Gölleri, Karaca Mağarası bunların başlıcalarıdır. Yine ilçemiz ziyaretçilerine merkez ve birçok köyümüzdeki tarihi kemer köprüleri, camileri, türbeleri, manastırları, kiliseleri ve şapelleri ile tarihin içinde bir yolculuk fırsatı sunmaktadır.

Ayrıca içlerinde yaşayan kırmızı benekli alabalıkları ve aynalı sazanları ile akarsularımız ilçemize daha fazla yaşam fırsatı vermektedir. İçinde her çeşit ağaca rastlayabileceğiniz ormanları bahar aylarında binbir çeşit renge bürünmekte ve ziyaretçilerine eşi benzeri bulunmayan bir görsel şölen sunmaktadır.

Zigana Dağı zirvesinde kayak merkezi mevcut olup bünyesinde 850 kişi/saat kapasiteli teleksi tesisi ve 480 kişi/saat kapasiteli Baby-lift tesisi ile 100 yatak kapasiteli özele devredilmiş otel bulunmaktadır. Gümüşhane ve komşu illerde yapılan tek kış şenliği Zigana'nın zirvesindeki Kayak Merkezimizde yapılmaktadır.

Zigana Turizm Merkezi - Zigana Yaylası

Torul-Trabzon yolunun 50 kilometresinde bulunan Zigana tüneline geçtikten sonra doğuya 3,5 km. asfalt yolla ulaşılır. Zigana'ya Trabzon merkezden 50 km asfalt yolla ulaşılabilir. 2. 032 metre rakımlı Zigana yaylası her türlü alt yapı hizmeti tamamlanmış durumdaki kayak merkezidir.

Zigana Turizm Merkezinde, 800 m. teleski kayak eğitimi tesisi mevcut olup otel, lokanta, kır kahvesi, et lokantası, bakkal, kasap, manav işletilmektedir.

Zigana, yaz aylarında çim kayağı, kış aylarında kayak turizmine elverişli ender beldelerimizden biridir. Nemli deniz iklimi ile kara iklimi arasında çok ilginç bir bölgemizdir. Zigana'da kır kahvesinin bahçesinde otururken kuz sisi bulutu, güneyde pırl pırl güneşi görebilirsiniz.

Arılı Mağarası

Gümüşhane'nin batısında Arılı köyünün sınırları içerisinde yer alan mağara, Arılı köyüne 1 km, Torul ilçe merkezine ise 30 km uzaklıktadır. Dar bir girişi olan mağara, geniş odacıklardan oluşmaktadır. Tavan yüksekliği 10 metreyi bulmakla birlikte yer yer alçak salonlar da mevcuttur. Beyazdan laciverte kadar çeşitli renk tonlarının hakim olduğu sarkıt ve dikitler ilginç bir görünüm sahiptirler.

Karaca Mağarası

Cebeli Köyü sınırları içerisinde bulunan Mağara, Gümüşhane il merkezine 17 km mesafededir. Gümüşhane-Trabzon karayolunun 12. kilometresinde kuzeye ayrılan 4 km'lik yolu takip edilerek mağaraya ulaşılır.

Denizden 1550 metre yükseklikte bulunan mağaranın damlataşı şekilleri, sarkıtları, dikitleri, sütunları, bayrak şekilleri, org desenli duvarları, mağara çiçekleri, incileri ve traverten basamakları eşine az rastlanır güzelliklerdendir.

Uzunluğu yaklaşık 100 metre olan Mağara görenlerin tekrar görmek istedikleri, UNESCO'nun Dünya Miras Listesine girecek güzellikte ve değerinde bir mekandır. Bu nedenle Gümüşhane turizminin adeta dinamosu durumundadır.

Mağara, yatay olarak gelişme göstermiş ve yaklaşık elipse benzeyen dört ayrı salonun birbiri ile birleşmesinden meydana gelmiştir. Bu salonlardan, ikisi çatlak sistemlerden sızan suların oluşturduğu duvar damlataşları ile ikiye bölünmüş ve böylece salon sayısı altıya çıkmıştır. Damlataşları oluşumları bakımından hem çok zengin renk ve şekilleri arz eder. Mağara içerisinde sarkıtlar, dikitler, sü-

tunlar, bayrak şekilleri, org desenli duvarlar, mağara çiçekleri, mağara incileri, traverten havuzları ve traverten basamakları görmek mümkündür.

Sağlık turizmi yönünden özellikle solunum rahatsızlıklarına (astım gibi) iyi gelmektedir. Karaca Mağarası 1996 yılında turizme açılmış ve bu güne kadar mağara 600.000'in üzerinde yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmiştir.

Limni Gölü

Zigana yaylasından 3 km patika yolla ulaşılan Limni (Saranoy) gölü görülmeye değerdir. Doğa güzellikleri anlamında Limni Gölü, Zigana Dağı'nın zirvesinde ormanın içinde bir vaha görünümünde ve yüksek ziyaretçi potansiyeline sahiptir. Limni gölüne araç ile Kalkanlı köyü içinde geçen 11 km asfalt, 8 km toprak yolla ulaşılabilir.

Ayrıca göl çadır, karavan, motor-karavan ve bungalov tipi tesislerle sadece geceleme ve/veya geceleminin yanında günübirlik kullanım imkânı da sağlayan sahalar statüsüne alınmıştır. Bölgesinde hakim ağaç türü sarıçam ve ladindir. Yılın belirli mevsimlerinde ayı, tilki, ceylan, karaca gibi yaban hayvanlarına rastlamak mümkündür.

Güzeloluk Köyü

Güzeloluk Köyü Camii

Güzeloluk Köyü içerisinde bulunan caminin taç kapısı üzerindeki kitabeden, Hekim Hasan Ziver Efendi tarafından 1881-1882 yılında yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Zamanla yıpranan cami, bir takım onarımlar geçirerek günümüzde de kullanılmaktadır.

Cami, içten içe 5,70 m x 5,70 m ölçülerinde kare planlı ve tek kubbelidir. Önünde dört bağımsız sütun ile taşınan 2,64 m x 5,70 m ölçülerinde üç gözlü son cemaat yerindeki lotus motifleriyle süslü sütun başlıklarını taşıyan yuvarlak sütunlar kemerlerle birbirine bağlanmıştır. Girişin her iki yanında kendi çevrelerinde dönebilen, stilize edilmiş bitkisel başlıklara sahip olan denge sütunceleri farklı ve az rastlanır bir uygulama olarak dikkat çekicidir. 1998 yılında caminin kuzeybatı köşesine kare kaideli, dilimli gövdeli, tek şerefeli bir minare eklenmiştir. Kısa ve kalın gövdeli kütleli görünümlü minare taştan uzun bir külaha sahiptir.

Panaghia Manastır Kilisesi

Büyük Çit Deresi Vadisi'nde bir tepe üstünde yer alan ve Meryem adına yapılan kilise 890-900 yıllarında tarihlendirilir. Gümüşhane'de bulunan yedi büyük manastırdan biriydi. Mezopotamya ve Anadolu'daki zengin maden yataklarından geliri vardı. Trabzon Komnenosları zamanında ve 19.yüzyılda büyük onarım geçirmiştir.

Kapalı Yunan Haçı planındaki kilisenin ortası merkezi kubbeli, köşeleri de küçük tonozlu bir örtüye sahiptir. Mimari olarak Kapalı Yunan Haçı planı ile bazilika planı bir arada kaynaştırılmıştır. Apsis yuvarlak ve üç bölüm halindedir. Duvarları yalancı kemerlerle üç ayrı bölüme ayrılmış, bunların ortalarına da birer pencere açılmıştır. Apsis nişi içerisinde Bizans devrine tarihlendirilen fresk kalıntıları bulunmaktadır.

Artabel

Artabel Gölleri Tabiat Parkı

Gülaçar Köyü'nden geçen Artabel Deresi çevresinde Yıldız gölleri, Beş göller, Karanlık göller gibi isimlerle anılan krater gölleri bulunmaktadır. Bu göller Gümüşhane il merkezine 60 km, Torul ilçe merkezine 42 km uzaklıktadır. Gülaçar köyüne bağlı Artebel Mahallesi'nden sonra orman yolu ile ilk şelaleye ulaşmak mümkündür. Bu noktadan itibaren ilk krater gölü olan Karanlık göle 90 dakikalık bir yürüyüşle ulaşılabilir.

Bu bölge iki ayrı jeolojik zaman diliminde oluşan volkanik aktiviteye bağlı formasyonlarla kaplı olup, toplam 18 adet buzul/krater gölü bulunmaktadır. Göllerin başlıcaları Zigana Köyü yaylalarında Limni ve Kuzu gölleri, Yağmurdere sınırları içerisinde Şakir Göl, Kürtün Sarıibaba'da Karagöl, Dört konak Yaylasında Aygır Göl, Dipsiz Göl gelmektedir. Bu yöre Milli Parklar Kanununa göre Artabel Gölleri ve çevresinin 5859 hektarlık kesimi "Artabel Gölleri Tabiat Parkı" olarak ilan edilmiştir.

Bu parkta boz ayı, kızıl keçi, yaban domuzu, kurt, çakal, tilki, gelincik, kaya sansarı, ağaç sansarı, porsuk, tavşan, tarla sincabı, köstebek, kör fare, cüce yarası gibi memeli hayvanların yanı sıra kaz, yeşilbaş, atmaca, şahin, kartal, akbaba, kerkenez, doğan, keklik, bıldırcın, su tavuğu, çulluk, güvercin, ebaabil, ibibik, toygar, kuyruksallayan, kuzgun, ispinoz gibi kuşlar yaşamaktadır. Ayrıca Artabel gölü ve çevresindeki diğer göller ile akarsularda alabalık ve yılanbalığı bulunmaktadır.

Yayıkçılar Çeşmesi

Torul' 23 km uzaklıktaki Gümüştuğ Köyü Yayıkçılar Mahallesi'nde bulunan bu çeşmenin de kitabesi günümüze gelemediğinden yapım tarihi kesinlik kazanmamakla birlikte yapı üslubundan XVIII. yüzyılda yapıldığı sanılmaktadır.

Çeşme yuvarlak kemer içerisine alınmıştır. Yontma taştan yapılmış olan bu yuvarlak kemer içerisinde sivri kemerli ana çeşme yerleştirilmiştir. Çeşmenin üzeri bindirme taşlarla sınırlandırılmıştır. Sonraki tarihlerde çeşmeye ilaveler yapılmış ve özelliğinden kısmen uzaklaşmıştır. Ayna taşı mermerden olup, iki lüleli ve önünde de yalağı bulunmaktadır.

Meryemana Kilisesi

Büyükçit Köyü Vadisinde Çit Deresi'nin sol tarafındaki yamaç üzerindedir. Manastıra anayoldan ayrılan bir köprüden geçilerek patika bir yolla ulaşılmaktadır. Manastır yüksek duvarlarla çevrili avlunun içindedir. Manastırın 890-900 tarihleri arasında üç keşişin kurduğu bilinmektedir. Daha sonra Trabzon Komnenosları döneminde ve 19. YY. onarılmıştır.

Avrupa Trabzon Dernekler
Federasyonu Genel Başkanı

Sayın **Salih Altınışık**
ile Avrupa'da yürüttükleri
faaliyetleri konuştuk

Öncelikle kendinizi kısaca anlatır mısınız?

Trabzon'un Çaykara ilçesinde doğdum. 1990 yılında Almanya'ya geldim. Hagen Teknik Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliğini bölümünü bitirdim. Birçok sivil toplum camiasında görev aldım. Şu anda inşaat sektöründe faaliyet gösteriyorum.

Avrupa Trabzon Dernekler Federasyonu, Trabzon ve Karadeniz insanının zengin kültür kaynaklarını, barış içinde bir arada yaşamak ve toplumsal uzlaşmayı yaygınlaştırmak için uygun zemin kabul eder. Trabzon ve Karadeniz insanının yaşadığı coğrafyada fikir yelpazesindeki bütün renkleri ve farklı sesleri bünyesinde bulundurmaya azamî gayret gösterir.

Federasyonun kuruluş sürecini anlatır mısınız?

Bu yapı 2004 yılına dayanır. Ortak paydamız olan Trabzonspor'un bu yıllarda mağdur edilmesine istinaden oluşturulan bir girişimdir. Bu girişim sonrasında bir sekreteryaya ve ardından çalışma grubuna dönüştü. 7 yıllık bir çalışma grubundan sonra 2011 yılında Almanya'nın Dühning kentindeki kongremizde hukuki bir statü kazandı. Genel merkezimiz Köln'e yakın Siegburg'da bulunmaktadır. Şu anda Almanya ve Fransa'da üyelerimiz bulunmaktadır. Diğer Batı Avrupa ülkelerinde bu yöndeki çalışmaları sürdürüyoruz.

Bu federasyonu niçin kurdunuz? Ne tür faaliyetler yürütüyorsunuz?

3 milyon insanımızın yaşadığı Almanya'da 7 bine yakın sivil toplum kuruluşu vardır. Burada yaşayan vatandaşlarımızın %20'lik bir oranda STK'ya üyedirler. Bu da çok düşük bir orandır. Bu kapsamda özellikle hemşeri yapıları dikkat çekmektedir. Kendi alanında özgür ve özgün bir sivil toplum kuruluşu olan Avrupa Trabzon Dernekler Federasyonu bünyesindeki derneklerimizin çoğu 20-25 yıllık maziye sahiptirler. Bu derneklerimiz kültürel açıdan ciddi manada ihtiyaç gidermektedirler. Hem yaşadıkları coğrafyada karşılaştıkları sorunları çözebilecek bir yapıya sahiptirler hem de gelmiş oldukları topraklara aidiyet duygusunu yaşatmak adına programlar düzenlemektedirler. Örneğin Trabzon Dernekler Federasyonu olarak 2015 yılında 4 farklı mekânda düzenlediğimiz yayla şenliklerine 100 binden fazla insan katılmıştır. Bu rakam Almanya ölçeğinde ciddi bir katılım demektir.

Küreselleşen dünyada benliğini koruyarak var olabilmenin küresel meselelere de çözüm önerileri sunabilmekten geçtiği anlayışıyla uluslararası programlar düzenleme gayreti içerisindeyiz.

Ülkemizde iştirak halinde olduğunuz kurum var mı?

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ile birlikte hareket ediyoruz. Bunun dışında Trabzon'da bulunan kurum ve kuruluşlar ile sıkı işbirliği içerisindeyiz. Avrupalı Türkler olarak gücümüzü ülkemizden alıyoruz. Sorunlarımızı çözmede ve hedeflerimizi belirlemede hem ülkemizdeki hem de Avrupa'daki kurumla ile ortak çalışma yapma yönünde gayretlerimiz devam etmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Avrupa Birliği ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanı Sayın **Ömer Ayçiçek** ile Avrupa Birliği'nin önümüzdeki süreçte uygulayacağı projeleri ve bölgemizde yapılabilecek projeler hakkında görüştük.

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Bildiğiniz üzere Avrupa Birliği ile ülkemiz arasında tam üyelik için Üyelik Yükümlülüklerini Üstlenebilme Yeteneği AB Müktesebatına ilişkin 35 fasıldan oluşan çeşitli konularda müzakereler yapılmaktadır. Bu müzakerelerde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nı doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren fasıllar hangileridir?

Bakanlığımız olarak 2 Nolu İşçilerin Serbest Dolaşımı ve 19 Nolu İstihdam ve Sosyal Politikalar fasılları bizleri doğrudan ilgilendiren başlıklar olarak ön plana çıkmaktadır. Bu iki fasıl haricinde kalan 11 diğer fasıl da dolaylı olarak katkı sağladığımız ve düzenli biçimde takip ettiğimiz başlıklar olarak çalışma alanımıza girmektedir. Bu fasılları hızlıca 1 Nolu Malların Serbest Dolaşımı, 3 Nolu İş Kurma

Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi, 4 Nolu Sermayenin Serbest Dolaşımı, 14 Nolu Ulaştırma Politikası, 18 Nolu İstatistik, 20 Nolu İşletme ve Sanayi Politikası, 22 Nolu Bölgesel Politika, 23 Nolu Temel Haklar ve Yargı, 24 Nolu Adalet, Özgürlük ve Güvenlik Politikası, 26 Nolu Eğitim ve Kültür Politikası ve 27 Nolu Çevre Politikası faslı olarak sıralayabiliriz.

ÇSGB'yi ilgilendiren fasıllarda şimdiye kadar müzakere edilen ve kapatılan fasıllar hangileridir? Bu anlamda yapılan mevzuat değişiklikleri nelerdir?

2 Nolu İşçilerin Serbest Dolaşımı faslına ilişkin tarama süreci 2006 yılında sona ermiş olmasına rağmen tarama sonu raporu, Avrupa Birliği Konseyi tarafından henüz onaylanmamıştır. Bu sebeple bu fasla ilişkin olası açılış kriterleri veya bir çalışma takvimi belirlenememiştir. Bu fasılda daha ileri aşamalara geçilmesi Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin bloke etmesi sebebiyle maalesef mümkün olmamaktadır.

Bakanlığımızı doğrudan ilgilendiren bir diğer fasıl olan 19 Nolu İstihdam ve Sosyal Politikalar faslı için açılış kriterleri belirlenmiş olup çalışmalarımız bu doğrultuda sürdürülmektedir. Açılış kriterlerinin ilki, müktesebatı üstlenmek üzere bir eylem planı hazırlanmasını öngörmekte olup bu çalışma tamamlanarak Avrupa Komisyonu ile paylaşılmıştır. Diğer açılış kriteri ise Türkiye'deki sendikal hakların Uluslararası Çalışma Örgütü ve Avrupa Birliği normları ile paralel hale getirilmesini öngörmektedir. Bu kapsamda tarama sonu raporundan bu yana 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nda kap-

samlı değişiklikler yapılmış ve 6536 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile ilgili yönetmelikler çıkarılmıştır. Bu gelişmeleri ele almak üzere Bakanlığımızın ve Avrupa Komisyonu'nun üst düzey temsilcilerinin yer aldığı Üst Düzey Çalışma Grubu kurulmuş olup sosyal ortakların da katılımıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca 7 Nolu Alt Komite toplantıları yeniden düzenli biçimde gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Geçtiğimiz dönem içerisinde yapılan belli başlı değişiklikleri özetlemek gerekirse, sendikaların yetki kazanması için öngörülen işkolu barajı %10'dan %1'e indirilmiştir. 30'dan az işçi çalıştıran işyerlerinde sendikal koruma tesis edilmiştir. Bankacılık ve şehiriçi ulaşım sektörlerinde grev yasağı kaldırılmıştır. Lokavt kararının yalnızca grev kararının alındığı işyerleri için uygulanması mümkün kılınmıştır. TBMM'de çalışan idari personelin sendikalara üye olmasının önü açılmıştır.

AB'ye katılım müzakereleri süreci ne anlama gelmektedir?

Katılım müzakereleri, ülkemizin Avrupa Birliği üyesi olabilmesi için yerine getirmesi beklenen üç eksene ilişkin süreci ifade eden geniş bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu eksenlerin ilki, Kopenhag kriterleri olarak adlandırılan siyasi reformların ülkemizce içselleştirilmesini öngörmektedir. Bu siyasi kriterler, insan haklarına saygılı, azınlıkları koruyan, demokratik bir hukuk devleti teşkil edilmesi olarak kısaca özetlenebilecektir. Bir diğer eksen ise içermeci bir iletişim stratejisi doğrultusunda sivil toplum diyalogunun güçlendirilmesini şart koşmaktadır. Müzakere sürecinde en çok teknik çalışmaların yürütüldüğü üçüncü eksen ise Avrupa Birliği müktesebatının üstlenilmesi olarak ifade edilebilecektir. Birlik içerisinde kabul gören ve ortak bir anlayışla uygulanan müktesebatın Türkiye'de de paralel biçimde karşılık bulması için bazı mevzuat ve uygulama değişikliklerinin yapılması beklenmektedir. Bu üç eksenin ne ölçüde gerçekleştirildiğinin taraflar arasında görüşüldüğü süreci, katılım müzakereleri olarak ifade etmek mümkündür.

AB Müktesebatı ne anlama gelmektedir?

Avrupa Birliği müktesebatı ile Avrupa Birliği hukuku olarak adlandıracağımız kavrama kaynaklık eden edimlerin bütünü kastedilmektedir. Bu edimler, başta direktifler ve tüzükler olmak üzere Birlik çapında uygulanan bütün mevzuatı, yapılan her türlü idari işlemi ve ilgili tüm mahkeme kararlarını kapsamaktadır.

İKG kapsamında hangi alanlar da daha fazla projeler ve operasyonlar yürütülüyor?

İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi alanında temel olarak dört başlık altında projeler uygulanmaktadır. Bunlar, istihdam, eğitim, hayat boyu öğrenme ve sosyal içermeye olarak sıralanabilir.

1. İstihdam alanında, kadın ve genç istihdamı ve girişimciliğinin artırılması, kayıtlı istihdamın teşvik edilmesi ve kamu istihdam hizmetlerinin kalitesinin artırılması;
2. Eğitim alanında, kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılması ile mesleki ve teknik eğitimin kalitesinin artırılması;
3. Hayat boyu öğrenme alanında, hayat boyu öğrenmenin desteklenmesi, işçi ile işverenlerle, esnaf ve sanatkarların uyum yeteneğinin artırılması;
4. Sosyal içermeye alanında ise yoksullukla mücadele, dezavantajlı kişilerin istihdam edilebilirliğinin artırılması, bunların işgücü piyasasına katılımları önündeki engellerin ortadan kaldırılması ve böylelikle toplumsal hayata entegrasyonlarının sağlanmasını amaçlayan projeler uygulanmaktadır.

Doğu Karadeniz'de IKG operasyonel programı kapsamında desteklenen ve yürütülen projeler nelerdir?

Ocak 2016 itibariyle uygulaması başlamış olan ve Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın faydalanıcı olduğu bir Teknik Yardım (Hizmet) sözleşmesi ile 3 Mal alımı sözleşmesi, Milli Eğitim ve İşkur Operasyonları kapsamında 19 Hibe devam etmektedir.

IPA I süreci 2007-2013 yıllarına ilişkin bir programa sahip olmakla birlikte planlanan faaliyetlerin uygulanması 2017 yılı sonuna kadar sürecektir. Bu dönem için kullanılması öngörülen kaynak olan (ulusal katkı dahil) 550 milyon avro ile kadın ve genç istihdamının desteklenmesi, kamu istihdam hizmetlerinin iyileştirilmesi, kayıtdışı is-

tihdam ile mücadele, özellikle kız çocuklarının okullulaşmasının desteklenmesi, mesleki ve teknik eğitimin kalitesinin artırılması, hayatboyu öğrenme olanaklarının geliştirilmesi, işletme ve işçilerin uyum yeteneklerinin artırılması, sosyal içerme alanındaki koordinasyonunun ve desteklerin iyileştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu kaynak, Türkiye İş Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı gibi temel kurumların belirlediği öncelikler çerçevesinde ve teknik yardım, mal alımı ve hibe sözleşmeleri aracılığıyla kullanılmıştır.

Operasyon Adı	Sözleşme Türü	Yer	Faydalar	Yüklenici	Başlangıç	Süre (Ay)	Sözleşme Tutarı
GATE for Women-Garment Training and Entrepreneurship Initiative	Service	Giresun	DOKA	WYG International Danışmanlık Limited	20.01.2016	20,0	2.513.958,10 €
GIRLS2-Increasing Enrolment Rates Especially For Girls II	Grant	GİRESUN	MEB	GİRESUN OTELÇİLİK VE TURİZM MESLEK LİSESİ	01.11.2015	12,0	225.542,56 €
GIRLS2-Increasing Enrolment Rates Especially For Girls II	Grant	GİRESUN	MEB	HAYAT BOYU EĞİTİM VE KİŞİSEL GELİŞİM DERNEĞİ	01.11.2015	12,0	180.431,55 €
GIRLS2-Increasing Enrolment Rates Especially For Girls II	Grant	GİRESUN	MEB	PIRAZİT İSMAIL YÜCEL MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	01.11.2015	12,0	170.179,31 €
GIRLS2-Increasing Enrolment Rates Especially For Girls II	Grant	GİRESUN	MEB	GİRESUN EĞİTİMCİLER DERNEĞİ	01.11.2015	12,0	181.525,44 €
GATE for Women-Garment Training and Entrepreneurship Initiative	Supply/Coming	Giresun, Ordu	DOKA	İhale aşamasında	29.03.2016	6,0	487.793,00 €
GATE for Women-Garment Training and Entrepreneurship Initiative	Supply/Coming	Giresun, Ordu	DOKA	İhale aşamasında	29.03.2016	6,0	0,00 €
GATE for Women-Garment Training and Entrepreneurship Initiative	Supply/Coming	Giresun, Ordu	DOKA	İhale aşamasında	29.03.2016	6,0	0,00 €
GIRLS2-Increasing Enrolment Rates Especially For Girls II	Grant	ORDU	MEB	FATSA ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ	01.11.2015	12,0	268.735,00 €
IQVET2-Improving the Quality of VET in Turkey II	Grant/Comp	ORDU	MEB	ORDU ÜNİVERSİTESİ TEKNİK BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU	15.07.2014	12,0	203.420,00 €
PYE2-Promoting Youth Employment in Investment Sectors	Grant	Ordu	İSKUR	Ordu Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	?	?	?
PYE2-Promoting Youth Employment in Investment Sectors	Grant	Ordu	İSKUR	Ordu Büyükşehir Belediyesi	?	?	?
IQVET2-Improving the Quality of VET in Turkey II	Grant/Comp	RİZE	MEB	LEGA PESCA NATIONAL ASSOCIATION AMONG FISHING COOPERATIVES ASSOCIATION	21.07.2014	12,0	260.808,51 €
GIRLS2-Increasing Enrolment Rates Especially For Girls II	Grant	TRABZON	MEB	TRABZON TEK. EMİL	17.09.2015	12,0	246.185,60 €
GIRLS2-Increasing Enrolment Rates Especially For Girls II	Grant	TRABZON	MEB	OF HALK EĞİTİM MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ	17.09.2015	12,0	213.263,17 €
GIRLS2-Increasing Enrolment Rates Especially For Girls II	Grant	TRABZON	MEB	AKÇAABAT CUMHURİYET BÖLGE ORTAOKULU	17.09.2015	12,0	168.032,80 €
IQVET2-Improving the Quality of VET in Turkey II	Grant/Comp	TRABZON	MEB	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	15.07.2014	12,0	126.475,00 €
IQVET2-Improving the Quality of VET in Turkey II	Grant/Comp	TRABZON	MEB	SAFFET ÇEBİ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	15.07.2014	12,0	164.480,00 €
PYE2-Promoting Youth Employment in Investment Sectors	Grant	Trabzon	İSKUR	Of Ticaret ve Sanayi Odası	?	?	?
PYE2-Promoting Youth Employment in Investment Sectors	Grant	Trabzon	İSKUR	Trabzon Belediyesi	?	?	?
PYE2-Promoting Youth Employment in Investment Sectors	Grant	Trabzon	İSKUR	Trabzon Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği	?	?	?

AB süreci ülkemizdeki bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltacak mı? Ajansların amaçlarından biri olan bu alan ile ilgili ne tür proje önerileriniz olabilir?

Bölgeler arası gelişmişlik farkları, AB sürecinin ötesinde ulusal politikaların da odağındadır. Eğitim, İstihdam ve Sosyal Politika Sektörel Operasyonel Programı, bu amaçla hazırlanmış bir politika belgesi olan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) ile paralel olarak dört İBBS bölgesine (TRB1, TRB2, TRC2, TRC3) özel bir statü tanımıştır. Program kaynaklarının %15'inin (yaklaşık 75 milyon Avro) bu dört bölgede kullanılması öngörülmektedir. Bununla birlikte, anılan dört bölge ile birlikte, Gayrisafi Katma Değeri ülke ortalamasının %75'inin altında olan toplam 12 İBBS bölgesine yönelik olarak:

- Bu bölgelerde hazırlanan projelere, operasyon çağrısı değerlendirme sürecinde ilave puanlar verilerek pozitif ayrımcılık uygulanması
- Hibe programlarında bu projelere daha yüksek eş finansman oranı sağlanması

Gibi olanaklar bulunmaktadır. Doğu Karadeniz illerimizi içeren TR90 bölgesi, bu kapsamda bazı avantajlara sahip olacaktır.

Proje önerileri konusunda ulusal veya yerel aktörler tamamen özgürdür. Projelerin seçiminde temel koşul olan Sektörel Operasyonel Program ile uygun müdahaleler ve program göstergelerine katkı bakımından uyumluluğa dikkat edilmesi halinde içerik belirleme tamamen proje sahiplerinin takdirine bırakılmaktadır.

IKG programının 2014-2020 döneminde öncelikleri neler olacaktır ve bu kapsamda sizce Doğu Karadeniz bölgesi için ne tür projelerde ya da operasyonlar hazırlanabilir?

IPA II döneminde (2014-2020) İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programının yerini "Eğitim, İstihdam ve Sosyal Politika Sektörel Operasyonel Programı" alacaktır. Bu program, ilk döneme kıyasla daha geniş bir faaliyet alanına sahiptir (Programlarımız, web sitemizden indirilebilmektedir).

- IPA II dönemi için ilgili aktörlerin katılımı ile belirlenen öncelikler şunlardır:
 - İstihdam alanında (a) insana yakışır işlerin desteklenmesi, (b) istihdamın desteklenmesi, (c) istihdam politikası ve hizmetleri için kapasitenin geliştirilmesi.
 - Eğitim alanında (a) eğitimde kalitenin artırılması, (b) eğitime erişimin ve eğitim düzeyinin artırılması, (c) hayat boyu öğrenmenin desteklenmesi ve uyum yeteneğinin artırılması.
 - Sosyal politika alanında (a) sosyal koruma alanında kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, (b) sosyal koruma hizmetlerine erişimin artırılması.
- Doğu Karadeniz bölgesinde, bu önceliklerin tamamı altında projeler yürütülmesi mümkündür. Proje önerileri getirilirken, Sektörel Operasyonel Program öncelikleri, uygun müdahaleler ve gösterge hedefleri dikkate alınmalıdır. Bölgesel ihtiyaçlar ile program olanaklarının çakıştığı tüm alanlarda çabalara hizmet (teknik yardım), hibe ve mal alımı sözleşmeleri aracılığıyla katkı verilebilecektir.

Hazır Giyim İmalatına Yönelik Mesleki Eğitim ve Girişimcilik Operasyonu Projesi (GATE for WOMEN)

AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Program Otoritesi olduğu İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı'na (İKG OP) Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından sunulan kısa adı GATE for Women (Hazır Giyim İmalatına Yönelik Mesleki Eğitim ve Girişimcilik Operasyonu) olan proje Avrupa Birliği Delegasyonu tarafından kabul edilerek, 20 Ocak 2016 tarihinde yapılan başlangıç toplantısı ile hayata geçmiştir.

Ordu ve Giresun illerinde uygulanacak toplam bütçesi yaklaşık 3 milyon euro (€ 3.001.751,10) olan projenin genel amacı; kadınların mesleki ve girişimcilik becerilerinin geliştirilerek, kadın girişimcilerin desteklenmesi ve kadın istihdamının teşvik edilmesidir.

Bu kapsamda, projede hedef kitle olan;

- İşsiz kadınlara
- İşgücü dışında sayılan kadınlara
- Ev hanımlarına
- Ücretsiz mevsimsel aile işçisi olan kadınlara
- Hazır giyim sektöründe girişimci olmaya gönüllü kadınlara sürdürülebilir mesleki ve girişimcilik eğitimleri, kariyer danışmanlığı ve yönlendirme hizmetlerinin verilme-

si ve hazır giyim sektöründe iş bağlantılarının sağlanması planlanmaktadır.

20 aylık proje süresi içerisinde,

- Hazır giyim imalatının tüm aşamalarını ele alan sürdürülebilir bir mesleki eğitim merkezinin Giresun-Merkez ve Ordu-Fatsa'da kurulması,
- Kurulacak eğitim merkezlerinde hedef kitledeki en az 300 kadına hazır giyim imalatına yönelik bilgisayar destekli tasarım, kesim, dikim, ütü, paket vb. konularda en az 65 saat mesleki eğitim, en az 400 kadına da girişimcilik eğitimi verilmesi,
- Hazır Giyim İmalatı Web-Tabanlı Mesleki Eğitim Aracının hizmete sunulması,
- Mesleki eğitim alan kadın işsizler ile hazır giyim sanayi arasında iş bağlantılarının kurulması,
- Giresun ve Ordu illerinde hazır giyim sanayinin yan sanayi ihtiyaçlarının analiz edilmesi,
- Kurulan mesleki eğitim merkezinin, sektörün illerdeki gelişim potansiyeli ve ihtiyaçları doğrultusunda rotasını belirleyen bir Stratejik Plan hazırlanması planlanmaktadır.

Proje paydaşları arasında Ordu Valiliği, Giresun Valiliği, Giresun ve Ordu İŞKUR İl Müdürlükleri, Giresun ve Ordu İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Giresun Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Giresun ve Ordu Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlükleri, Giresun ve Ordu KOSGEB İl Müdürlükleri, Giresun ve Ordu Ticaret ve Sanayi Odası, Giresun ve Fatsa Organize Sanayi Bölgesi ve ilgili STK'lar yer almaktadır.

Proje üçüncü ayını doldurmuş olup, şuana kadar;

- Proje ofisi ve ekibi oluşturulmuştur.
- Tüm paydaşlarla başlangıç toplantıları yapılmıştır.
- Hazır giyim sektörünün ve hedef kitlenin mevcut durum analizi yapılmıştır.
- Eğitim programları için hazırlıklara başlanmıştır. Eğitim müfredatının oluşturulması için İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Teknik ve Meslek Liseleri ve bölgede Hazır Giyim sektöründe faaliyet gösteren firmalarla görüşülmüştür.
- Projenin görünürlük faaliyetleri için tanıtım materyalleri hazırlanmıştır ve bilgilendirici toplantılar yapılmıştır.

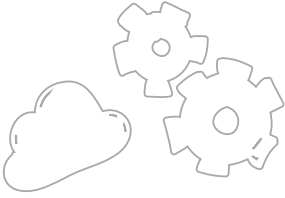

Yerel Kalkınmadaki Lokomotifiniz DOKA

116

www.doka.org.tr

Hacı Salih ŞAHİN

Proje İzleme ve Değerlendirme Birimi Başkanı

Bölgesel Kalkınma Ajansı uygulamaları ilk olarak A.B.D'de 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkmış, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren de AB ülkelerinde uygulama alanı bularak yaygınlaşmıştır. Bölgesel gelişmişlik farklarının giderilerek kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacı ile yapılan çalışmalar ülkemizde her ne kadar 1960'lı yıllarda planlı ekonomiye geçiş ile birlikte başlamış olsa da bu çalışmalar merkezi düzeyde ele alınmış, merkezden yerele doğru bir planlama anlayışı esas alınmıştır.

Zaman içerisinde planlama anlayışında yaşanan değişim ile yönetim modeli kapsamında yerelden merkeze doğru tabandan başlayan bir planlama anlayışı esas alınmıştır. Bölgeler arası gelişmişlik farklarının kapanması için belli bir standart altyapıyı tüm bölgelere kazandırmaya çalışan geleneksel politikalar yerini bölgelerin tamamında her bölgenin kendine özgü güçlü yanlarını öne çıkaracak, farklı sorunlara farklı çözümler üretebilen, yerelin kendi potansiyelinin ve bölgenin karşılaştırmalı üstünlüklerinin öne çıkarıldığı, bölgedeki aktörlerle birlikte eşgüdüm içerisinde hareket eden kurum/kuruluşların olduğu bir model oluşturulmaya çalışılmıştır.

Kalkınma ajansları bölgesel kalkınma anlayışındaki bu değişme sonucunda ülkemizde de kendisine yer bulmaya başlamıştır. Özellikle AB'nin aday ülkelerden istemiş olduğu bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik gerekli koordinasyonun sağlanması yönündeki talepleri karşılama kapsamında 2003 tarihli Avrupa Birliği'ne Katılım Ortaklığı Belgesi'nde kısa vadeli hedefler arasında kalkınma ajanslarının kurulacağı taahhüt edilmiştir. Nitekim kalkınma ajanslarının kuruluşu 2006 yılında çıkarılan 5449 sayılı kanunla sağlanmış ve pilot uygulama olarak ilk önce İzmir ve Çukurova merkezli olarak uygulanıp, daha sonra 2010 yılında tüm ajansların kuruluşu tamamlanarak toplamda 26 kalkınma ajansı faaliyet göstermeye başlamıştır.

Kalkınma ajansları, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle ulusal kalkınma planı ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacı ile kurulmuş katalizör görevi taşıyan kamu tüzel kişiliğine haiz kuruluşlardır.

Bu amaçlarla kurulmuş olan ajanslardan birisi olan ve TR90 bölgesine hizmet sunan Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) da 2010 yılında faaliyetlerine başlamış olup, bölge potansiyelinin bütüncül bir yaklaşım içerisinde gerçekleştirilmesi, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması anlamında gerek planlama çalışmaları, gerek projelendirme ve gerekse de tanıtım faaliyetleri kapsamında başarılı ve özgün çalışmalar yapmış ve yapmaya devam etmektedir.

Proje kültürünün oluşturulması, proje yazma ve uygulama kapasitesinin geliştirilmesi kapsamında da Ajansımız kendi uzman personeli eliyle düzenli olarak eğitimler vermiş olup bölge genelinde toplam 4327 kişi destekler hakkında bilgilendirilmiş ve 1587 kişiye de proje hazırlama ve uygulama eğitimleri verilerek ilgili kişiler sertifikalandırılmıştır.

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı olarak mali destek ve teknik destek programlarından 2010 yılından bugüne kadar 15 adet mali destek ve 5 adet teknik destek programı ilan etmiş bulunuyoruz. Bu programlar kapsamında bölgemizden toplamda 2231 adet proje başvurusu alınmış ve 962 adet projeye destek sağlanmıştır. Projeler kapsamında yaklaşık 120 milyon TL ajans desteği sağlanmış, eş-finansman dahil 200 milyon TL kaynak bölge ekonomisine aktarılmıştır.

Gümüşhane ili için toplam 16 milyon TL ajans desteği ile eş-finansman dahil 26 milyon TL kaynak Gümüşhane ekonomisine aktarılmıştır. Bu anlamda nüfusuna göre kıyaslandığında ajans desteklerinden en fazla yararlanan ilin Gümüşhane olduğunu görmekteyiz.

Gümüşhane'de uygulanan projelerden birkaç tanesine değinecek olursak; 340 bin TL yaklaşık bütçe ile hayata geçirilen Gümüş MarkKaragöl Projesi ile alternatif turizm faaliyetlerinin ve serender tarzı konaklama imkanlarının bulunduğu kırsal turizme hitap eden, Artabel Göllerini marka yapacak özgün bir proje Torul KHGB ile birlikte hayata geçirilmiştir.

Gümüş MarkKaragöl Projesi

Yine yaklaşık 700 bin TL bütçe ile Evliya Çelebi Seyrangahı, Mesire Alanları ve Şelale Yapımı Projesi Şiran Belediyesi ile birlikte hayata geçirilmiş ve proje Şiran'da cazibe merkezi haline gelerek bölge insanının uğrak yeri olmuştur.

Diğer bir proje de ise yaklaşık 250 bin TL bütçe ile Kürtün Barajı kıyı bandında yapılan rekreasyon alanları ile bölge halkının vakit geçirip dinlenebileceği güzel bir proje Özkürtün Belediye Başkanlığı ile hayata geçirilmiştir.

Gümüşhane TSO ile birlikte Turizm Sektörüne Ara Eleman Yetiştirme Projesi yaklaşık 180 bin TL bütçe ile hayata geçirilmiştir. Gümüşhane İl Özel İdaresi tarafından sunulan Karaca Mağarası çevre düzenlemesi ve tarihi yapıların restore edilerek turizme kazandırılması projeleri kapsamında da yaklaşık 1 milyon TL kaynak kullanılmıştır. Gümüşhane Belediyesi tarafından sunulan altyapı ve

turizm projeleri kapsamında da yine 1,2 milyon TL bütçe il ekonomisine aktarılmıştır. Yine Kelkit Belediyesi ve Kelkit KHGB tarafından sunulan tarihi binaların restore edilmesi, tarım ve turizm projeleri yaklaşık 1,2 milyon TL ile gerçekleştirilmiştir. Bu projelere ek olarak tarım, gıda, imalat ve turizm sektöründe faaliyet gösteren ve projeleri başarılı bulunan birçok firmaya da destek olunmuştur. 2015 yılı Mali Destek Programları kapsamında Gümüşhane'de turizm sektöründe faaliyet gösteren özel sektör kuruluşlarından 7 adet başvuru alınmış ve bu projelerin 5 tanesi desteklenmiştir. Desteklenen projeler kapsamında yaklaşık 2,4 milyon TL kaynak kullanılacaktır. 2015 yılı kamu programlarında ise 6 adet başvuru alınmış, Gümüşhane İl Özel İdaresi, Gümüşhane Belediyesi ve Şiran Belediyesi tarafından sunulan restorasyon, kültür/turizm ve altyapı projeleri başarılı bulunarak yaklaşık 4 milyon TL kaynak aktarılması öngörülmüştür.

Gümüşhane ili için toplam 16 milyon TL ajans desteği ile eş-finance dahil 26 milyon TL kaynak Gümüşhane ekonomisine aktarılmıştır.

Bu anlamda nüfusuna göre kıyaslandığında ajans desteklerinden en fazla yararlanan ilin Gümüşhane olduğunu görmekteyiz.

Teknik destek hizmetleri kapsamında ise bölgemizde bulunan kurum ve kuruluşların ihtiyaç duydukları, kurumsal kapasitelerinin artırılması ve personelinin eğitilmesi için gerekli olan spesifik eğitimlerinin sağlanması için de Ajansımız personeli eliyle verilebilecek eğitimler ücretsiz olmak üzere toplamda 773 adet başvuru alınmış ve bu taleplerin 383 tanesi karşılanmış ve 5 milyon TL bütçe bu alanda kullanılmıştır.

Proje kültürünün oluşturulması, proje yazma ve uygulama kapasitesinin geliştirilmesi kapsamında da Ajansımız kendi uzman personeli eliyle düzenli olarak eğitimler vermiş olup bölge genelinde toplam 4327 kişi destekler hakkında bilgilendirilmiş ve 1587 kişiye de proje hazırlama ve uygulama eğitimleri verilerek ilgili kişiler sertifikalandırılmıştır. Proje kültürünün bölgede yerleşmesi ile Kalkınma Ajansı projelerine ek olarak bölgemizde uygulanmakta olan projelerin finansman kaynakları yelpazesi genişlemiş IPA, BRÖP, TKDK, KOSGEB gibi ulusal ve uluslararası fonlardan yararlanma imkanları artmıştır. Gelecek yıllarda AB'ye üyelik sürecinde yeni fırsatların açılacak olması nedeniyle birçok alanda katılım öncesi süreç fonları olan IPA programlarına ek olarak yeni kaynakların eklenecek olması ve üye ülkelere kullanılan yapısal fonlardan da pay alacak duruma geleceğimizi düşündüğümüzde gerçekten bölgemizin kalkınması anlamında proje kültürünün tabana yayılması kamu kurumları, STK'lar ve KOBİ'lerde proje yazma ve uygulama ile ilgili birimlerin oluşturulması ve bu birimlerde yetkin kişilerin çalıştırılmasının fon kaynaklarından yararlanma anlamında çok önemli olduğunu ve ileriki süreçlerde daha da önemli olacağını düşünüyorum. Bu anlamda kurum ve kuruluş yönetimlerinin kısa vadeli planlamalar yerine orta ve uzun vadeli bir vizyon ile bu konulara yaklaşarak ilgili birimlerini oluşturup personeli bu konuda eğitime tabi tutmalarının oluşacak olan kaynaklardan yararlanma anlamında çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Hacı Salih ŞAHİN, 1977 Şiran/Yeşilbük doğumludur. Selçuk Üniversitesinde Kamu Yönetimi bölümünde Lisansını, İngiltere'de ise Finans ve Bankacılık üzerine Yüksek Lisansını tamamlamıştır. Doktora eğitimine ise KTÜ'de devam etmektedir. İş yaşamı süresince ASEF Holding, MFİB ve Karacadağ Kalkınma Ajansı'nda sırasıyla Satınalma Yöneticisi, IPA Programları Hibe Asistanı ve Program Yönetim Birimi Uzmanı olarak görev yapmıştır. 2010 yılında uzman olarak başladığı DOKA'da 5 yıl Program Yönetim Birimi Başkanı olarak çalıştıktan sonra 2016 yılında Proje İzleme ve Değerlendirme Birimi Başkanı olarak atanmıştır.

Beyaz Gayrimenkul
Yönetim Kurulu Başkanı

Ali BEYAZ

hayat hikâyesini siz değerli
DOKA Dergisi okuyucuları ile
paylaştı

Öncelikle kendinizi anlatır mısınız?

1947 yılında Gümüşhane'nin Şiran ilçesinin Günyüzü köyünde doğdum. İlkokulu köyümüzde, ortaokulu Şiran'da, liseyi ise Gümüşhane'de okudum. Yüksel tahsilimi ise İstanbul Edebiyat Fakültesi'nde 1969 yılında tamamladım. Üniversiteyi öğretmen olarak bitirdim.

Öğretmenliğe nerede başladınız?

İlk tayin yerim de Giresun Karabulut Köyü idi. Burada yaklaşık 8 ay kadar görev yaptım. Burada görev yaparken de aklımda hep İstanbul'a gelmek vardı. Gece gündüz çalışmak istiyordum. Akabinde tayin suretiyle İstanbul'a geldim. Burada Cengizhan Lisesi'nde öğretmenliğe devam ettim. Yaklaşık 4 sene öğretmenlik yaptıktan sonra öğretmenliği bıraktım.

Öğretmenlik dışında ilk iş deneyiminiz nasıl oldu?

İstanbul'da gayem farklı bir iş yapmaktı. Çevremdekiler bana "iş yapmak istiyorum diyorsun, öyle ise gel seni birkaç öğretmenin çalıştığı bir işyerine götürelim" dediler. Beni götürdükleri yerde sünger yatakları yapılıyordu. Karınca misali çalıştıklarını gördüm. Günde bir kamyon satıyorlardı. "Bu işi iki tane öğretmen mi yapıyor" diye kendimi sormaktan alıkoyamadım. Bu işi çok beğendim. Hemen başka bir öğretmen arkadaşım ile bu işe başladım. Bu iş için de dayımdan 10 bin lira borç aldım. Birinci ay sonunda 1.500 lira kazanmışız. Öğretmen olarak 1.200 lira maaş alıyoruz, bu işten ise aylık 1.500 lira kazandık. İkinci ayda 3 bin lira kazanmışız. Bu iş büyüyerek böyle devam etti.

Bu işi yaparken başınızdan geçen ilginç olay var mı?

İnsan dürüst çalıştığı zaman Allah ta o kişinin önünü olabildiğince açıyor. Bir gün mal aldığımız fabrikanın sahibi beni arabanın üzerinde süngerleri bağladığımı gördü ve çevresindekilere bunlar çok çalışkanlar dedi. Bize kredi açmak için yanına davet etti. Bizden kefil istedi. Kefil verecek hiçbir şeyimiz yok ancak sizden aldığımız malı kesinlikle size geri getiririz dedim. İki öğretmen olarak bu işi yaptıklarını ve geçimlerini zaten sağladığımızı ifade ettik. Bunun sonucunda da bize 100 bin liralık kredi açtı. İki ay ertelemeli kredimizi gece gündüz çalışarak ödedik. Bu krediyi ödediğimizi görünce kredi miktarını 5 milyon TL'ye yükseltti. Bu krediyle birlikte inşaat işlerine de girdik. Bu süreçte sünger fabrikası işletiyorduk. Bu aşamadan sonra bu işi bırakarak inşaat işine girdik.

İnşaat ile ilgili işlerinizi anlatır mısınız?

Öğretmen arkadaşım ile sünger işini yaparken 8 kardeşim birleşerek bir arsa aldılar ve inşaat işine girdiler. Sonra dörde, sonra ikiye ve hatta bire düştüler. Büyük iş almaya başlayınca tekrar birleştiler. Ben de bu işe başladım. Kumburgaz'da başladığımız inşaat işlerinde şu anda dev projeler yapar hale geldik. Ataköy Konakları projesini tamamladık. Lüks konutlar yaptık. Büyük bir hastane yapıyoruz. İşletmesini devre-deceğiz. Beyazhane, Mihmandar Eyüp Konakları projelerimiz devam etmektedir.

Ticaret ile uğraşan ve işlerini büyütmek isteyenlere tavsiyeleriniz nelerdir?

İnsanların banka faiziyle değil de birbiriyle ortaklık yapmak suretiyle güçlerini birleştirerek iş yapmalarını öneriyorum. Banka faiziyle büyümek isteyen insan her yıl % 10-

15 arasında bir bedel ödemektedir. Kazansan da kazanmasan da bu meblağı geri ödemek zorundasın. Ortaklıkta ise birlikte kazanıyor, birlikte kaybediyorsun. Bu yüzden insanların anlaşarak ortak iş yapmalarını daha iyi olacağını ifade etmek isterim.

Memleketiniz olan Şiran için neler yaptınız?

Memleketimize gittiğimiz sırada Gümüşhane'den gelen bir öğretmen amcam vasıtasıyla yanıma geldi. Şiran Devlet Hastanesi'nde özel oda yaptırmak istediklerini ifade etti. Şiranlılar olarak toplanma kararı aldık. 40 işadama yemekte bir araya geldik. Daha önce Şiran'da okul yapmak istiyorduk. Ancak hastanenin durumunu görünce hastanenin daha acil olduğuna karar verdik. Hastaneye içinizden kim hangi katkıyı verebilir dedim. Bir arkadaşımız demirini, bir arkadaşımız kerestesini vermeyi taahhüt etti. Gerisini de biz yaparız dedim. İki sene içinde hastaneyi bitirdik. Akabinde hastanenin lojman ihtiyacını karşılamak için tekrar toplandık ve 10 daireli lojmanı da devletimizin hizmetine sunduk.

Daha sonra babamızın adını taşıyan Mustafa Beyaz Meslek Yüksekokulu'nu yaptık. Meslek yüksekokuluna hizmet edecek öğrenci yurdunu da yine Şiranlı işadamız tarafından yapıldı.

Öğretmenliği bıraktıktan sonra ilk kazandığım parayla Cengizhan Lisesi'nde laboratuvar yaptırım.

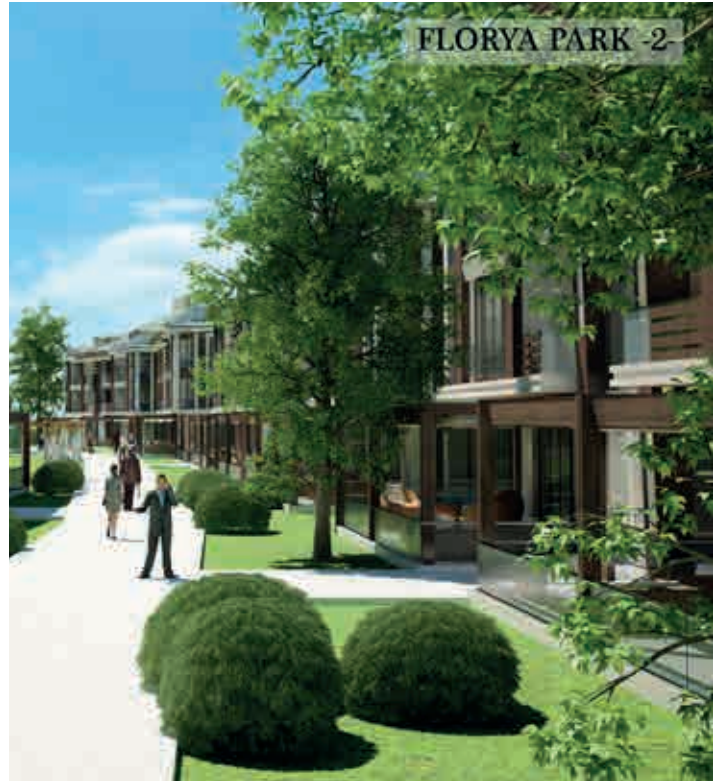
Devletimiz bizi 22 yaşına kadar okutmuş, sonra da öğretmen olarak görev vermiş. Ahde vefa olarak ilk iş olarak bu laboratuvar yaptım.

Şiran Eğitim ve Kalkınma Vakfı olarak neler yapıyorsunuz?

Şu anda 554 öğrenciye burs veriyoruz. İnsanları organize ederek yardımlaşmaya sağladık.

Başarılı bir işadamı olarak "Başarının sırları" sizce nelerdir?

İnsanların başarılı olması için bir kere birbirleri ile iyi geçinmeleri lazımdır. Ortaklar birbirleriyle iyi geçiniyorlarsa Allah'ta onlara diğer ortağınız benim diyor.

Eski Hopa Evleri

Kültür Turizmini Canlandırıyor Projesi

Hopa Belediye Başkanı Nedim Cihan, Hopa'nın Türkiye'nin Türki Cumhuriyetlere açılan son kapısı olduğunu belirterek, "Hopa olarak turizme açılmak istiyoruz. Hopa'nın turizm ile kalınabileceğini düşünerek Ortahopa Mahallesi'nde bulunan ve bölge mimarisini yansıtan tarihi konağı DOKA'nın da desteğiyle restore ederek Kültür Evi olarak faaliyete geçireceğiz" dedi.

Hopa'nın çok hareketli bir ilçe olduğunu ifade eden Başkan Cihan, "Sarp Sınır Kapısı'nın ilçemiz sınırlarında yer alması nedeniyle Hopa'da sürekli bir hareket vardır. Kültür evimizde Hopa'da eskiden kullanılan Hopa'nın kendine özgü değirmen taşı gibi, se-render gibi, eskiden kullanılan araçlarımızı sergileyeceğiz. Kültür evini, ilçemize gelecek olan turistlerin çay içip yöresel tatları bulacağı bir konak haline getireceğiz. Burası onlar içinde durup dinlenebilecekleri, soluklanabilecekleri ve Hopa tarihini anlayabilecekleri bir mekan olacaktır" şeklinde konuştu.

DOKA'nın desteklerini her tarafta duyduğunu dile getiren Başkan Cihan, "Bu da bana gurur veriyor. Her tarafta bir şeyler yapıyor. Bu da DOKA'nın sayesinde gerçekleşiyor. İlçe belediyeleri olarak yatırım yapacak maddi gücümüz yok. DOKA gibi kurumlar sayesinde bu tip yatırımlar yapabiliyoruz" diye konuştu.

Program Adı KÜLTÜR VE TURİZME YÖNELİK ALTYAPI MALİ DESTEK PROGRAMI

Referans No TR90/13/KT/0044

Proje Adı Eski Hopa Evleri Kültür Turizmini Canlandırıyor Projesi

Yararlanıcı Hopa Belediyesi

Bütçe 422.100,00 TL **Destek Miktarı** 256.324,60 TL (% 60,74)

Proje Süresi 18 ay

Proje İle İlgili Detaylar

1- Proje Ofisi ve Ekibinin Oluşturulması

Proje kapsamında Hopa Belediyesi bünyesinde proje ofisi oluşturulmuş ve proje ekibi tahsis edilmiştir.

2- İnşaat İşleri

Proje kapsamında tarihi konağın restorasyonu gerçekleştirilmiştir.

Santa'da İlkbahar

İRAN

ve Ambargolar Sonrası

Ekonomik İşbirliği Değerlendirmesi

Serkan Atabaş

Çumüşhane Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü

Dünyada ve çevre bölgelerde değişen uluslararası konjunktürle ülkeler için yeni işbirliği fırsatları ortaya çıkmaktadır. Zaman içinde çeşitli nedenlerle dalgalanmaların yaşanabildiği uluslararası ve bölgesel ilişkilerde yeni ya da yeniden gelişen işbirliği ve ticaret zeminlerinin değerlendirilmesi yönünde realist politikalarla yerinde ve etkin hamlelerde bulunmak, ulusal ve bölgesel kalkınma açısından büyük önem ve etkide katkı sağlayabilir. Petrol ve doğalgaz başta olmak üzere pek çok yeraltı zenginliğini barındıran, medeniyetlerin beşiği Orta Doğu da politik ve ekonomik açıdan sürekli bir devinimin baki olduğu bir coğrafya olmakla birlikte, her dönemde önemli yatırım ve ticari işbirliği imkânları bulundurmaktadır.

TR90 Bölgesi ve illeri mevcut ekonomik ve ticari durumunun gelişmesini sağlayabilecek potansiyellerden biri de İran'da yaşanan normalleşme sürecidir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri ABD, Rusya, Çin, Fransa ve İngiltere ile Almanya'dan oluşan "5 artı 1 ülkeleri" ile İran arasında, İran'ın Nükleer Programı hakkında olumlu geçen müzakereler yürütülmüş ve Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu Ocak 2016'da İran ile nükleer anlaşmalara uyum konusunda uzlaşmaya varıldığını duyurmuştur. Nükleer anlaşma sonrasında İran'a yönelik çeşitli ekonomik ambargo ve yaptırımların kaldırılmasıyla, İran'ın ekonomik tecridi artık sona ermeye başlamış ve ülke kapılarını tekrar uluslararası ticarete açmıştır.

Anlaşmayla gelinen noktada hâlihazırda 30 milyar ABD Doları'ndan fazla denizaşırı mal ve emvalin ülkeye sevkıyatı söz konusudur. İran resmi kaynaklarına göreyse dondurulan ilişkilerle duran denizaşırı ticaretin toplam miktarı 100 milyar ABD \$ civardır. Yaklaşık 80 milyon insanın yaşadığı İran'da sadece bilgisayar ve telefon ithalatının bile 2020'ye kadar 13 milyar ABD \$ olacağı öngörülmektedir.¹

Dünyanın 4. büyük petrol üreten ülkesi olan İran'ın küresel ekonomiye tekrar entegrasyonu ile ortaya çıkacak tabloda Doğu-Batı ekseninde oluşacak ticari koridorda ülkenizin de yer alması, içerde ve dışarda ekonomimiz açısından büyük önem arz etmektedir. Söz konusu ticari koridorun oluşmasıyla canlanma yaşanacak olan tarihi tarihi İpek Yolu üzerindeki TR90 Bölgesi ve ilimiz Gümüşhane'de de ambargo öncesi dönemlerde belli ölçüde hareketli olan nakliye ve bazı hizmetlere ilişkin sektörler tekrar gelişme imkânı bulacaktır. En eski devirlerden beri Avrupa ve Asya'nın kesişme noktasında yer alan komşu iki ülke arasında gelişebilecek işbirliklerinden Gümüşhane ilinin başta turizm, ticaret ve perakende sektörleri olmak üzere istifade etmesi, girişimcilik düzeyi geliştirilerek ivme kazanan bu pazarların ihtiyaç duyduğu alanlarda imalat yatırımlarının da artmasını sağlamak için eylem ve tedbirlerin uygulanması gerekmektedir.

Bir Bakışta İran

İran, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinin Suudi Arabistan'dan sonra en büyük ikinci ekonomisine sahiptir. Nüfus bakımından da Mısır'dan sonra en kalabalık ikinci ülkedir. Ülkedeki ekonomik faaliyetler ve devlet gelirleri büyük ölçüde petrol gelirlerine bağlıdır ve bu nedenle petrol piyasasındaki dalgalanmalardan etkilenir. Enerji alanında bir süper güç niteliğinde olan İran'da dünya doğalgaz rezervinin %15'i, petrol rezervinin de %10'u bulunmaktadır. Söz konusu doğal kaynak varlığıyla İran, doğalgaz rezervlerinde Rusya'dan sonra dünyada ikinci sırada, ham petrol rezervleri bakımından da dördüncü ülke konumundadır.

1) Aljazeera, "Iran sanctions: What is expected next?" 17 Jan 2016

Tablo-1: İran Hakkında Genel Bilgi

Resmi Adı	İran İslam Cumhuriyeti
Dini lider	Ayetullah Ali Hamaney
Cumhurbaşkanı	Hasan Ruhani
Başkent	Tahran
Nüfus	78.8 milyon (2015)
Yüzölçüm	1,648,196 km ²
Başlıca şehirler	Tahran (12 milyon), Meşhed (4 milyon), İsfahan (2,5 milyon), Tebriz (2,3 milyon), Şiraz (1,8 milyon)
Komşu ülkeler	Afganistan, Azerbaycan (Nahçıvan), Ermenistan, Irak, Pakistan, Türkiye, Türkmenistan
Kara sınırı	4,137 km
Deniz sınırı	2,700 km
Nehir sınırı	1,918 km
İklim	Çoğunlukla kurak veya yarı kurak, Hazar Denizi kıyısı boyunca ılıman ve nemli, batı ve kuzey-batı boyunca dağlık ılıman
Doğal Kaynaklar	Petrol, doğalgaz, kömür, krom, bakır, demir, lead, manganez, çinko, sülfür
Ekilebilir alan	300,000 km ² %18.2
Ormanlık alan	120,000 km ² %7.3
Sulanan arazi	70,000 km ² %4.2
Tarım Ürünleri	Buğday, pirinç, arpa, patates, tahıllar, şeker pancarı, pamuk, taze ve kuru meyveler, hurma, fıstık, meyve, fındık, tavuk, et, süt ürünleri, yün; havyar, çiçekler ve şifalı bitkiler.
Nüfus artış hızı	%1.2 (2014)
Din	Müslüman %99.56 Zerdüş, Hristiyan, Yahudi %0.44
Dil	İran dili ve lehçeleri, Azerice ve Türkçe lehçeleri, Kürtçe, Lori, Beluci, Arapça
Okuma yazma bilen (2011)	Toplam %84.2
Para birimi	Riyal (IRR)
GSYH	415 milyar ABD \$ (2014)
Kişi başı GSYH	5.443 ABD \$ (2014) (Dünya Bankası)
GSYH büyüme oranı	%4 (2014)
GSYH ana sektör payları	Tarım %9, Sanayi %41, Hizmetler %50
Asgari ücret	300 ABD \$
İşsizlik	%11,4 (2014)
Toplam İthalat	53.650 milyon ABD \$ (2014)
Toplam İhracat	73.874 milyon ABD \$ (2014)
Doğrudan Yabancı Yatırım	2.105 milyon ABD \$ (2014)
Sanayi	Petrol ve doğalgaz, çelik, alüminyum, bakır, elektrik ve elektronik ekipman, çimento ve diğer yapı malzemeleri, metalürji, ev aletleri, demir, tekstil, kilim, halı ve duvar halısı, minyatür, seramik, gıda işleme (özellikle şeker ve bitkisel yağ üretimi), petrokimya ve otomobil üretim ve montajları
Satış vergi oranı	%7
Demiryolu ağı	12.000 km (2013)
Otoyol ağı	220.000 km (2013)
Limanlar	11 ticari liman
Havaalanı	54

Kaynak: Invest in Iran - <http://www.investiran.ir/>

Kısa Arkaplan ve Yaptırımlar

İran, 1941 ve 1979 yılları arasında İran Şahı olarak tahtta kalan Muhammed Rıza Pehlevi döneminde Batı yanlısı bir dış politika yürütmüş ve ülke içinde de modernleşme ve sekülerleşme siyaseti uygulanmıştır. Şah, İran'ı küresel güç ve çağdaş bir ülke yapma gayreti içinde pek çok siyasi, ekonomik ve toplumsal reformu hayata geçirdiği yönetimi sırasında zamanla Şii dini gruplar, gelenekçi sınıflar, sol gruplar ve çalışan sınıfının desteğini kaybetmeye başlamıştır. Giderek artan söz konusu muhalif grupların birleşmeleri sonucu Ayetullah Humeyni önderliğinde 1979 yılında Pehlevi hanedanına karşı yürütülen İran İslam Devrimi hareketiyle Şah yönetimine son verilmiştir. İran Devrimi, genel olarak ABD ile yakınlaşmaya, ülkedeki yabancı nüfuzuna, ekonominin bozulan koşullarına, batılılaşma ve modernleşme politikalarına tepki olarak ortaya çıkmıştır. İran'ın son monarşik liderinin devrilmesi sonrasında iktidara geçen Humeyni ile İran, anayasal monarşiden teokratik bir muhafazakâr cumhuriyet yönetimine dönüştürülmüştür.

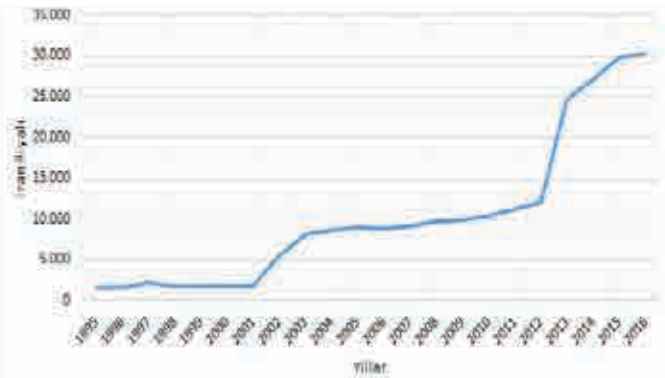
1979 İran Devrimi sonrası Amerika ile bozulan ilişkileri nedeniyle İran'a karşı yaptırımlar uygulanmaya başlamış ve bunların kapsamı giderek genişletilmiştir. Amerika'nın ambargo ve yaptırımları başta petrol, doğalgaz ve petrokimya ürünlerini kapsarken daha sonra İran hükümetiyle iş yapan firmalar, bankacılık ve sigorta işlemleri, navlun ve taşıma hizmetleri, internet hizmetleri gibi pek çok alanda uygulanmıştır. 2006 yılında uranyum zenginleştirme programını askıya almayı reddettiği için Birleşmiş Milletler tarafından da İran'a karşı ekonomik ve diplomatik yaptırımlar uygulanmaya başlamıştır. Ayrıca, Avrupa Birliği de nükleer etkinliğinden dolayı İran'la işbirliği konularında yaptırım kararı almış, dış ticaret, finansal hizmetler, enerji ve teknoloji sektörlerinde ambargo uygulamıştır.² İran'ın en büyük ticari ortağı ve petrol satışının %30'unu gerçekleştirdiği Avrupa Birliği, 2011 yılı sonu itibarıyla petrol alımını durdurmuştur. Avrupa ambargosunun etkisiyle, zaten Kuzey ve Güney Amerika ülkelerine ve Afrika'nın çoğuna satış yapamayan İran'ın petrol ihracatı ciddi kayıp yaşamıştır. (Tablo-2)

Tablo-2: İran'ın Son Beş Yıldaki Ham Petrol İhracatı (1,000 varil/gün)³

	2010	2011	2012	2013	2014
İran	2,248	2,537	2,102	1,215	1,109
Orta Doğu	15,988	17,772	18,077	17,497	16,793
Dünya	41,159	41,282	41,894	40,796	40,084

Söz konusu yaptırım ve ambargolar sonucunda, toplam ihrac gelirlerinin %64'ünü petrol satışlarının oluşturduğu İran'ın petrol dış satımı %30 düşmüş olup yıllık enerji yatırım ve ihracatında ciddi kayıplara neden olmuştur.⁴ Ambargoların etkileri İran'ın para birimindeki düşüşten de çarpıcı şekilde gözlemlenebilir. Şah Döneminde 1 Dolar 68 Riyal değerindeyken Humeyni yönetimi devraldığında Dolar'ın değeri 71 Riyal'e ulaşmış, sonrasında ambargoyla geçen yıllar içinde bugün Dolar-Riyal paritesi 30.300'e tırmanmıştır. Buna göre İran para birimi %99'dan fazla bir oranda değer kaybetmiştir.⁵ (Grafik-1)

Grafik-1: Yıllar İçindeki ABD Doları-İran Riyali Döviz Kuru Seyri

Ağustos 2005 ve Ağustos 2013 arasında İran Cumhurbaşkanı olan Mahmut Ahmedinejad döneminde aşırı muhafazakar olarak değerlendirilen politikalar uygulanmış, sonrasında seçilen reformist lider Hasan Ruhani ise politik pragmatizm yönelimiyle daha uzlaşmacı ve diplomatik bir yaklaşım sergilemiştir. Onun bu yaklaşımıyla 1979 devrimi itibarıyla ilk kez İran ve Amerika arasında en üst düzeyde yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiş ve Nükleer Program ile ilgili diyalog geliştirilmeye başlanmıştır. İran'ın bu yeni döneminde ortaya koyduğu uzlaşmacı tutum ile yakaladığı diyalog zemininin bir sonucu olarak Batı ile imzalanan nükleer anlaşma sonrası İran üzerindeki petrol ihracatı yaptırımları 16 Ocak'ta resmen kaldırılmıştır.

2 Akbar E. Torbat, *EU Embargoes Iran over the Nuke Issue*

3) OPEC Annual Statistical Bulletin 2015, s.52

4) *Lifting Economic Sanctions on Iran: Global Effects and Strategic Responses*, s. 7

5) Steven Pault, "The Collapse of Iran's Rial"

Türkiye-İran İlişkilerine Genel Bakış ve Ticari Durum

Türkiye ve İran arasında birçok açıdan birbirleriyle ortak yönler bulunmaktadır. İki komşu ülke aynı coğrafyada, aynı din ve benzer kültürler ile uzun bir işbirliği ve rekabet tarihini paylaşmaktadır. Türk-İran ilişkileri diplomasi tarihinin en köklü ilişkilerinden biridir. İki ülke de zaman zaman birbirleriyle mücadele içine giren büyük imparatorlukların varisleridir. İki ülke İslam âleminin farklı iki kutbunu temsil etmektedir. 1979'daki devrimi sonrası dini ideolojinin güdümünde Batı'ya karşı blok oluşturmaya çalışan İran ile yüzü Batı'ya dönük Türkiye arasında ciddi bir küresel politika ve yaklaşım farkı bulunmaktaydı. Son 15 yıl içindeyse Ankara

ve Tahran arasında rol değişimi yaşanmaya başlamış ve Türkiye bölgesel bir güç olarak öne çıkmıştır. Ayrıca, bu dönemde Türkiye küresel ekonomik sisteme tam bütünleşme sağlarken İran ise Nükleer Program ile ilgili yaptırımlardan dolayı ekonomik anlamda giderek daha yalnızlaşmıştır.

Uluslararası ticarete bir ülkenin diğer bir ülke ile yaptığı ticaretin yüksek seviyede olması ticaretin derinliğini, önemli ölçekte ticaret yapılan ülke sayısının çokluğu da ticaret yapısının genişliğini gösterir. Ticarete derinlik ve genişlik her ülke için arzu edilen bir durumdur. Gelişmiş ülkelerin yakın çevresi ile ticaretine baktığımızda, komşu ve çevre ülkelerle ticaretin toplam ticaret hacmi içerisinde önemli bir paya sahip olduğunu görmekteyiz, örneğin ekonomik bütünleşme düzeyi yüksek olan AB ülkeleri arasında %70, Asya ülkelerinde %60'lar ve Kuzey Amerika'da ise bölge içi ticaret yüzde 40'lar seviyesindedir.⁶ Türkiye'nin komşularıyla yaptığı dış ticarete bakıldığında, ticaret hacminin ve ithalatın toplam içindeki oranlarının giderek düşüğünü, ihracatta ise 1995 yılı itibarıyla komşu ülkelere yapılan satışlarda artış yaşanmakta olsa da toplam ihracattaki oranlarında değişiklik meydana gelmediği görülmektedir. (Tablo-3 ve 4)

Tablo-3: Türkiye'nin komşu ülkelere ihracatı (milyon \$)

Ülkeler / Yıllar	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Irak	215	123	0	2.750	6.036	8.553
İran	495	268	236	913	3.043	3.664
Azerbaycan-Nahçıvan	0	161	230	528	1.551	1.899
Bulgaristan	10	183	253	1.179	1.498	1.676
Suriye	194	272	184	552	1.849	1.523
Yunanistan	139	210	438	1.127	1.456	1.401
Gürcistan	0	68	132	272	770	1.109
Ermenistan	0	0	0	0	0	0
Komşu ülkeler toplamı	3.043	3.280	3.473	9.326	18.213	21.840
Toplam İhracat	12.959	21.637	27.775	73.476	113.883	143.861
Komşu ülkelere yapılan ihracatın toplam ihracata oranı	23%	15%	13%	13%	16%	15%

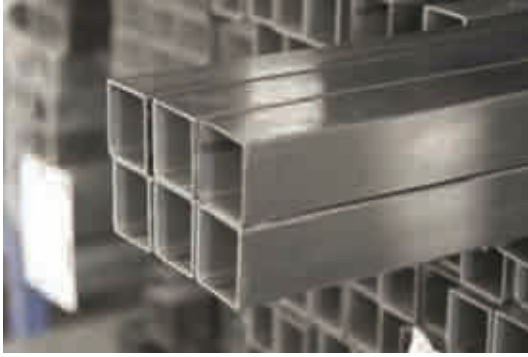
Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Türkiye'nin sınır komşularıyla gerçekleştirdiği dış ticaret büyüklüklerine bakıldığında toplam **dış ticaret hacminin en fazla olduğu ülkenin İran olduğu**, komşu ülkeler arasında en fazla ithalat yapılan ülkenin de yine İran olduğu görülmektedir. (Tablo-4)

Tablo-4: Türkiye'nin komşu ülkelerden ithalatı (milyon \$)

Ülkeler / Yıllar	1990	1995	2000	2005	2010	2015
İran	492	689	816	3.470	7.645	6.097
Bulgaristan	32	402	465	1.190	1.701	2.254
Yunanistan	129	201	431	728	1.542	1.861
Irak	1.047	0	0	459	1.355	297
Azerbaycan-Nahçıvan	0	22	96	272	865	232
Gürcistan	0	50	155	303	291	223
Suriye	84	258	545	272	663	52
Ermenistan	0	0	0	0	0	1
Komşu ülkeler toplamı	3.774	3.617	4.508	8.699	16.072	13.032
Toplam İthalat	22.302	35.709	54.503	116.774	185.544	207.207
Komşu ülkelerden yapılan ithalatın toplam ithalata oranı	17%	10%	8%	7%	9%	6%

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Tablo-5: Türkiye - İran İthalat ve İhracat Tutarları (milyar \$)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TR İhracatı	1.07	1.44	2.03	2.02	3.04	3.59	9.92	4.19	3.88	3.67
TR İthalatı	5.63	6.61	8.20	3.40	7.65	12.46	11.97	10.38	9.83	6.10
Ticaret Hacmi	6.70	8.05	10.23	5.42	10.69	16.05	21.89	14.57	13.71	9.77
Denge	-4.56	-5.17	-6.17	-1.38	-4.61	-8.87	-2.05	-6.19	-5.95	-2.43

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Komşu ülkelerden yapılan ithalatın yarıya yakını yalnızca İran kaynaklıdır. İki ülke arasında yapılan ticaretin ürün kalemlerine bakıldığında **başlıca ihraç ürünlerimiz arasında çelik profil, lif levha ve otomotiv yan sanayi ürünleri** yer alırken İran'dan daha çok petrol ve petrol ürünleri ile doğal gaz ithal edilmektedir.

İran ile Türkiye arasındaki son dönem dış ticaret hacmi 9,8 milyar \$ olup geçmişte yaklaşık 22 milyar \$ büyüklüğe ulaşmıştır. (Tablo-5) Ambargoların kalkmasıyla İran ile Türkiye ticaret hacminin 2016 yılı sonunda **30 milyar \$** düzeyini yakalayabileceği öngörülmektedir.

İran'ın İthal ve İhraç Ettiği Ürünler

Ticari denge açısından dış ticaret açığı verir durumda olduğumuz İran'ın önemli ithalat kalemlerine Tablo-6'da yer verilmiştir. Buna göre **53,6 milyar \$ ithalatının** yarısından çoğunun ilk beş ürün grubuna ait olduğu görülmektedir.

Ambargo ve yaptırımlar ile uluslararası bankacılık ve ödeme sistemlerinde İran'ın tecritinden dolayı farklı kaynaklarda farklı hesaplanabilmekte olan **İran toplam ihracatı 2014 yılında 74 milyar \$'dır.**⁷ İran'ın ihracat yaptığı başlıca ülkeler Çin, Hindistan, Türkiye, Japonya ve Güney Kore'dir. Gerçekleştirilen söz konusu ihracatın büyük kısmını **ham petrol** teşkil etmektedir. (Tablo-7)

Yaptırımların kaldırılması, İran'ın petrol üretim ve ihracatının artmasına, ticari ve finansal işlemlerde maliyetlerinin düşmesine yardımcı olacaktır. Dış kaynaklara erişim yeniden sağlanacak ve tüm bu şartlarda **İran'da milli gelirin 2016/17'de %4-5½, orta vade de %4 ortalamaıyla artması beklenmektedir.**⁸ İran'ın söz konusu normalleşme ve dünyaya açılma sürecinde hızlı bir büyüme eğilimi içine girmesi ve Türkiye ile ticaret yapısının da daha derinleşmesi öngörülmektedir.

Tablo-6: İran'ın 1 milyar \$ üzerindeki ithalat kalemleri (2014)

Ürün adı	*Bin \$	Toplam içindeki payı
Makine, nükleer reaktörler, kazanlar, vb	9.766.071	18%
Hububat	6.376.579	12%
Elektrikli, elektronik aletler	4.627.908	9%
Demiryolu, tramvay dışındaki araçlar	3.760.257	7%
Demir ve çelik	3.214.837	6%
Plastik ve mamulleri	1.956.764	4%
Eczacılıkla ilgili ürünler	1.780.024	3%
Gıda sanayi ve hayvan yemi atık ve artıkları	1.669.981	3%
Hayvan, bitkisel katı ve sıvı yağlar, parçalama ürünleri, vs	1.551.252	3%
Organik kimyasallar	1.390.292	3%
Kağıt hamuru, kağıt, karton ve mukavva ürünleri	1.318.591	2%
Başka yerde belirtilmeyen emtia	1.263.716	2%
Optik, fotoğraf, teknik, tıbbi vb aparat	1.198.460	2%
Demir veya çelikten eşya	1.054.198	2%
Tüm ürünler	53.649.618	

Tablo-7: İran'ın 1 milyar ABD \$ üzerindeki ihracat kalemleri (2014)

Ürün adı	*Bin \$	Toplam içindeki pay
Mineral yakıtlar, petrol ve damıtma ürünleri, vb	46.054.982	62%
Plastik ve mamulleri	4.851.073	7%
Organik kimyasallar	3.944.958	5%
Yenilebilir meyve, fındık, narenciye kabuğu, kavun	2.629.647	4%
Demir ve çelik	1.868.569	3%
Metal cevherleri, cüraf ve kül	1.587.885	2%
Tuz, kükürt, toprak, taş, alçı, kireç ve çimento	1.148.976	2%
Tüm ürünler	73.874.216	

7- International Trade Center, "Trade Map"

8- IMF, Iran Faces Multiple Challenges as Growth Prospects Brighten, s.8

İran'ın Normalleşme Sürecinde TR90 Gelişim Eksenleri

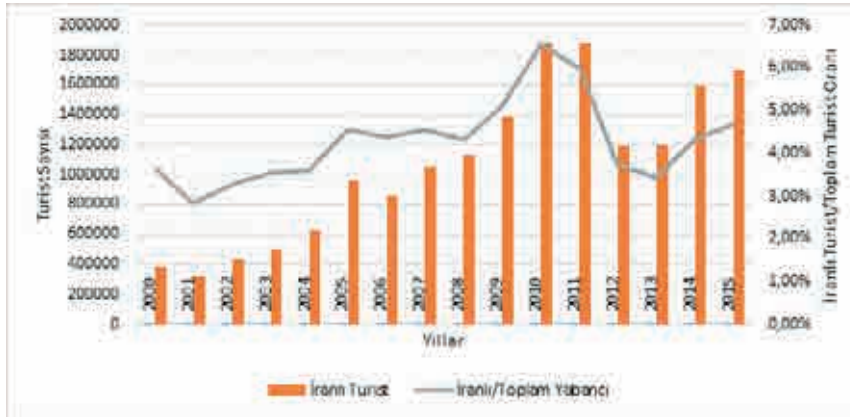
Ambargo sonrası dönemde İran'ın petrol ve doğal-gaz pazarına dönmesi, Türkiye'nin küresel enerji köprü-sü rolünü daha da güçlendirecektir. İran'ın petrol dışı alım satımlarının deniz yoluyla gerçekleşmesi ve bu noktada Trabzon'un stratejik öneminin artması söz konusudur. İran, Batı ile ticaretinde Trabzon'un önemi nedeniyle 1853 yılında burada bir başkonsolosluk teşkil etmişti. Ayrıca, İran ambargo ve yaptırım dönemlerinde verdiği destek-tanıtı Türkiye ile işbirliklerine daha sıcak baktığını bil-dirmektedir. Ülkemiz için en önemli pazar konumuna ge-lebilecek İran'da, Türk yatırımcısı ve ihracatçısı için **inşaat, altyapı, enerji, otomotiv, imalat sanayi, maden, turizm, tarım, tekstil, kozmetik, mobilya, hizmet ve perakende sektörlerinde** birçok yeni iş imkânı oluşacaktır.

Yeni dönemde TR90 Bölgesi illeri için önemli olan ve etkileri daha çabuk görülecek sektörler arasındaki turizm ile ticaret ve lojistik alanlarında ambargo dönemi ve sonra-sı için değerlendirmeler şöyledir:

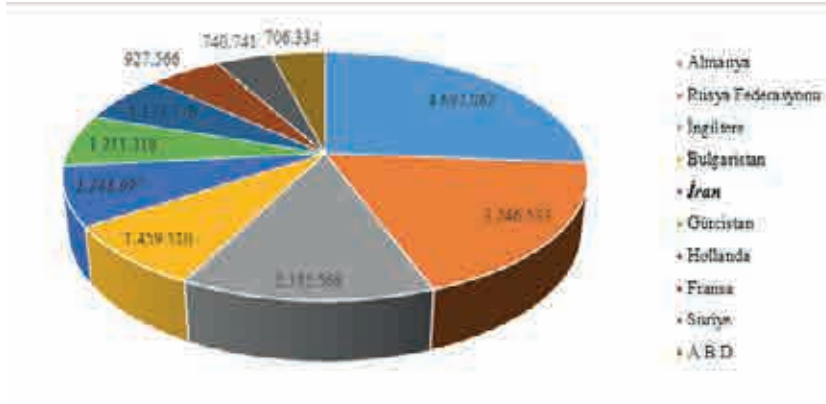
- Turizm

İran sosyal ve kültürel yapı, gelenek ve görenekler ba-kımından toplumlar arası benzerlikler barındıran bir ülke-dir. Ülkemiz sahip olduğu tabii güzellikleri, kültürel zengin-liği, helal yemek yeme ve konaklama içeren gelişen hizmet kalitesi ve çağdaş tesisleri, alternatif turizm faaliyetleri ve alışveriş imkânları ile tekrar dünyaya açılacak ekonomisi-yle İran için en önemli turizm ülkesi olma imkânına sahiptir.

Grafik-2: İran'dan Gelen Ziyaretçi Sayı ve Oranları

Grafik-3: Son On Yıl Ortalamalarına Göre Türkiye'ye En Çok Ziyaretçi Gönderen Ülkeler

Son on yılda ülkemizde-ki toplam turist sayısının orta-lama %4,7'sini oluşturan İranlı turistlerin sayısı **her yıl yak-laşık 1,4 milyon ziyaretçi** or-talamasına erişmektedir. Bu yönüyle İran, vatandaşlarının ülkemize en çok giriş yaptığı **5. ülkedir** (Grafik-3). Yukarıda, Grafik-2'de görülebileceği üze-re ülkemize İran'dan gelen tu-rist sayılarında 2011 yılından sonra genişletilen ambargola-rın etkisi dikkat çekicidir. 2013 yılı sonrasındaysa İran'da de-ğişen siyasi durum ve yeni yönetimle birlikte ölkemi-ze gelen İranlı turist sayısın-da da artma eğilimi başlamış görünmektedir.

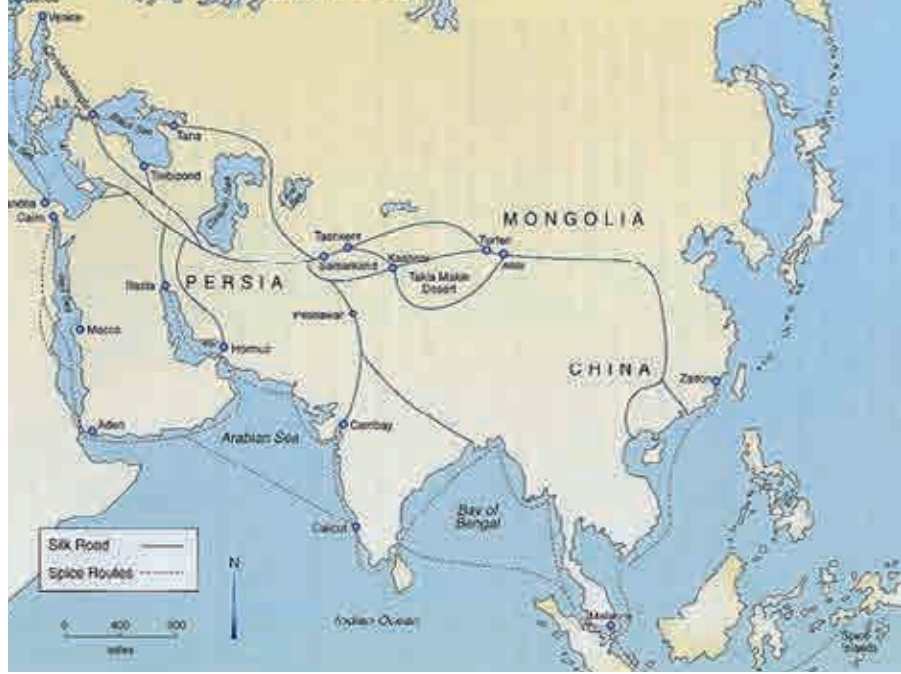
İranlı turist sayısının önümüzdeki sezonlarda 3 milyon civarına ulaşması ve toplam yabancı turistler içindeki oranının da %10 dolaylarına erişmesi öngörülmektedir.

İran'da Farslardan sonra **en büyük etnik grubu Türkler ve Azeriler** oluşturmaktadır. Ülkenin, İran Azerbaycanı olarak adlandırılan kuzeybatısında ana etnik grup olan Azeriler ve Türklerin İran'ın toplam nüfusundaki oranı %25'tir. TR90 Bölgesi, İran'a nispeten yakın konumu ile Türkçe bilen İranlı turistlerin çokluğu dolayısıyla turizm hareketliliği açısından bir cazibe merkezi olabilecek şartlara sahiptir. İranlıların yıl içinde en çok ziyarette bulundukları dönemler Nevruz ayı ve yaz aylarıdır. İran vatandaşları ziyaretlerinde **çoğunlukla tekstil ve hazır giyim ürünleri, gıda ürünleri, kozmetik ve elektronik eşya satın almaktadırlar.** ⁹ Kalış sürelerinin daha uzun olduğu, marka ve Avrupa ilgisinin yüksek olduğu ve bunun yanında Türk markalarının da tercih gördüğü İranlı turist ve tüketicilerin, ambargoların kalkmasıyla birlikte alım gücünün yükselmesi söz konusudur. Belirtilen koşullar dikkate alınarak İranlı turist sayısının önümüzdeki sezonlarda 3 milyon civarına ulaşması ve toplam yabancı turistler içindeki oranının da %10 dolaylarına erişmesi öngörülmektedir. Bu artışın da coğrafi yakınlık ve turizm değerlerinin sağladığı üstünlükle TR90 Bölgesi turizmüne önemli hareketlilik getirmesi beklenmektedir. İran turistinin Bölge illerine rağbetini daha da artırmak için ulaşım altyapısı ve çeşitliliği ile hizmet kalitesinde geliştirmeye yönelik yapılması gerekenler dışında:

- İranlı turistlerin ulaşım ve gezi rotalarında Farsça tabelalar bulunmalı, ayrıca turizm işletmelerinde de Farsça tabela-broşür gibi tanıtım ve bilgilendirme materyallerine yer verilmeli,
- İran'da gerçekleşen ya da hedef kitle arasında İran'ın da bulunduğu turizm fuarlarına katılım sağlanarak Bölge illerinin turizm potansiyeli tanıtılmalı, İran'da faaliyet gösteren turizm sektör temsilcileriyle ve acenteleriyle irtibat kurulmalı,
- İran'da ülke ve bölgemize en çok ziyaretçi gönderen ve gönderme potansiyeli bulunan eyalet ve şehirlerle işbirliği imkânları oluşturulmalı, bu şehirlerde bölgemiz tanıtımına yönelik çeşitli tanıtım enstrümanlarından etkin şekilde yararlanılmalıdır.

- Ticaret ve Lojistik

İpek Yolu, Çin'den başlayarak Türkistan, İran, Anadolu ve Akdeniz üzerinden Avrupa'ya kadar uzanan tarihi ticaret yoludur. Tarihi İpek Yolu'nun bir bölümü olarak **Tebriz-Trabzon** yolu, Uzak Doğu ve aynı zamanda İran'ın, dönemin en kıymetli metallerinden olan İran ipeği gibi ticari değerlerinin dış dünyaya sevkıyatında kullanılmış ve İran'ın ticaret hacminin yaklaşık yarısının taşındığı önemli bir ticaret rotası olmuştur.

Lojistik olarak İran ticareti için büyük önemi bulunan Trabzon Limanı'na, 19. yüzyıldaki hareketli döneminde yolda yarım milyon tondan fazla ürün sevkıyatı yapılmaktaydı. 1974 itibarıyla İran'a Trabzon Limanı üzerinden başlayan transit nakliyat, limana "transit liman" olma özelliği kazandırmıştır.¹⁰ Bu dönemde sürekli artan bir eğilimle devam eden transit ticaretle 1984 yılında yıllık 566 bin ton seviyesine ulaşılmıştır.¹¹ İran-Irak Savaşı sırasında limanın önemi daha da artmış, transit yüklerin tamamına yakını İran'a ait yükler olmuştur.

İran'a yapılan söz konusu liman ticareti bölgemizde Trabzon-Gümüşhane güzergâhı üzerinden yapılmaktaydı. Transit ticaretin gelişmesi bölgede çok sayıda taşımacı firmanın kurulmasına, araç sayısının artmasına ve önemli istihdam olanaklarının gelişmesine vesile olmuştur. Örneğin 1975'te transit taşımacılık yapan firma sayısı Trabzon'da sadece 5 iken ve bunlara ait 320 kadar araç bulunmaktayken beş yıl içinde firma sayısı 32'ye, araç sayısı da 5.000'e yükselmiş olup ayrıca limanda, gümrüklerde ve nakliye firmalarında sabit çalışan personel sayısı da bin kişinin üzerine çıkmıştır.¹²

Ancak bu hacimlere rağmen Tebriz-Trabzon yolu, Irak'ın Kuveyt'i işgaliyle başlayan bir süreç içinde ambarlarla giderek azalan batı yönlü ticari ilişkiler, yol onarım faaliyetleri, Trabzon Limanı için gereken yatırımların gecikmesi ve iyi hizmet verilememesi, buna karşılık transit ticarette İran'ın yükleme-boşaltma kapasiteleri daha fazla olan ve demiryollarıyla ulaşım altyapısı güçlendirilmiş **Batum ve Poti limanları** gibi bölgede etkinliğini artırmak isteyen başka aktörlerin meydana getirdiği alternatif yolları tercih etmeye yönelmesi nedenleriyle eski hareketliliğini kaybetmiştir.¹³ İran transit ticareti 1990 yılı itibarıyla tekrar hareketlenme eğilimi gösterse de 1995 yılından sonra azalarak yok denecek kadar düşük seviyelere gerilemiştir.

İran ile Türkiye arasındaki ticaret hacminin artırılması ve İpek Yolu'nun tekrar canlandırılması; ticaret kaynaklı döviz girdisinin artışı, istihdama katkı ve bölge turizminin hareketlenmesi gibi etkileriyle bölge illerinin kalkınması için büyük önem taşımaktadır. Bu rota üzerinde ulaşım ve lojistik altyapısını geliştirecek ve de art bölgeyle bütünleşmeyi sağlayan demiryolu projeleri gibi ulaşımı çeşitlendirecek yatırımlarla üreticilerin rekabet gücünü olumsuz etkileyen karayolu taşımacılığı sorunlarının azaltılması, bölgedeki ticaret hacmine ve sermaye birikimine büyük katkı sağlayacaktır.

10 - Saliha Koday, "Trabzon Limanı", s.479

11 - Bekdemir, Şahin, Kadioğlu, "Trabzon Limanından İran'a Yapılan Transit Ticaretin Gelişmesi, Sorunları, Geleceği", s.46

12 - A.g.e. s.49, 51

13 - A.g.e s.47-48

Sonuç ve Değerlendirme

Doğal kaynak zenginliği, işgücü maliyetlerinin düşüklüğü ve genç ve eğitimli insan kaynağı ve büyük yur-
tiçi pazarı ile **İran, satınalma gücü paritesi bakımın-
dan dünyada 18., milli gelir olarak 29. sıradadır.** ¹⁴
Potansiyeline göre istatistiksel olarak olması gereken
yerde bulunmayan İran için önümüzdeki dönemlere iliş-
kin tahminler olumlu olup finansal sistem, işgücü piya-
sası ve vergi sisteminde yapılacak bazı reformlarla pet-
rol dışı ekonomisi için öngörüler çok parlaktır. Ambargo
sonrasında dışa açılmak ve ekonomisini geliştirmek iste-
yen İran, başta komşu ülkeler olmak üzere birçok ülke ile
ticari ilişkilerini yapılandırmak ve genişletmek, sanayi ve
turizm gibi sektörler öncülüğünde yatırım çekmek üze-
re işbirliği zeminlerini değerlendirmektedir. Türkiye için
de İran, orta ve uzun vadeli büyüme ve ihracat hedefleri-
ne yakınlaştıracak önemli bir ortak olma hüviyetindedir.

TR90 Bölgesi illerinin gelişme öncelikleri dikkate
alındığında her ilin refah düzeyinin ve bölgesel kalkınma
sürecine katkısının artırılması bakımından uygulanma-
sı gereken politikalar ve geliştirilmesi gereken eylemler
farklılık göstermektedir. Bölge illerindeki refah yüksel-
mesi, il ekonomilerinde ticari hayatın hareketliliği, tarım,
endüstri ve hizmet sektörlerinde gelir getirici faaliyet-
ler ile çalışan kesim ücretleri ve sosyal güvenlik şemsi-
yesi altındaki toplumun diğer kesimlerinin aldığı sosyal
transferler sonucu ilde oluşan fon ve sermaye birikimi-
nin artmasıyla ilintilidir. Bunu sağlayacak en etkili ko-
şullar, ildeki yatırım ortamının geliştirilmesi, yeni girişim
ve sermayenin çekilerek yeni istihdam olanakları ve yeni
gelir yaratacak yatırımların artırılmasıdır. İran pazarının
dünyaya açılmasıyla, bölgemizde başta ticaret, lojistik
ve turizm sektörleri olmak üzere, yeni dönemde canlılık
kazanacak sektörlerle yeni yatırımların gelmesiyle bölge
refahının artmasına katkı sağlayacak koşullar gelişme
imkânı bulacaktır.

Kaynakça:

Ata, Sezai. "Türkiye ile Komşuları Arasındaki Ticaret Potansiyeli: Çekim Modeli Çerçevesinde Bir İnceleme", Eurasian Economists Association: International Conference On Eurasian Economies 2013, s.500-509

Bekdemir, Ünsal. Şahin, İbrahim Fevzi. Kadioğlu, Yahya. "Trabzon Limanından İran'a Yapılan Transit Ticaretin Gelişmesi, Sorunları, Geleceği", Doğu Coğrafya Dergisi. Cilt 7, Sayı 5, Haziran 2001: 34-58.

Güllülü U. Candan B. Yapraklı Ş. Karabulut K., "Gürbulak Sınır Kapisından Geçiş Yapan Kişilerin Bu Kapıdan Gerçekleştirilen Sınır Ticaretinin Boyutları ile İlgili Bilgi, Düşünce ve Tutumları Üzerine Bir Araştırma". Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. Cilt 20, Sayı 2. 2006.

Ianchovichina, Elena; Devarajan, Shantayanan; Lakatos, Csilla. Lifting Economic Sanctions On Iran: Global Effects and Strategic Responses. Washington, D.C.: World Bank Group. 2016.

IMF, Islamic Republic of Iran: Country Report No. 15/349. Washington, D.C.: IMF Publication Services. December 2015.

Iran at a glance, Invest in Iran. <http://www.investiniran.ir/en/iranataaglanca>

Iran sanctions: What is expected next?. Aljazeera, 17 Jan 2016

<http://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/01/iran-sanctions-explained-160111121543996.html>

Koday, Saliha. "Trabzon Limanı". Türkiye Coğrafya Dergisi. Sayı: 34, 1999: 467-488.

Organization of the Petroleum Exporting Countries, OPEC Annual Statistical Bulletin 2015. Vienna, Austria. 2015.

Pault, Steven. The Collapse of Iran's Rial. Gatestone Institute International Policy Council. <http://www.gatestoneinstitute.org/3597/iran-rial-collapse>

Torbat, Akbar E. EU Embargoes Iran over the Nuke Issue. Information Clearing House, July 08, 2012. <http://www.information-clearinghouse.info/article31795.htm>

Serkan Atabaş

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Gümüşhane Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü

Lisans eğitimini 2003 yılında Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde tamamladı. Sonrasında Hacettepe Üniversitesinde yüksek lisans çalışmalarına ve aynı dönemlerde Amerikan Etüdları Derneğinde akademik faaliyetlere devam etti. 2006 yılında askerlik görevini yerine getirdikten sonra 2007 yılında Garanti Bankası Teftiş Kurulunda müfettiş yardımcısı olarak işe başladı. 2013 yılı itibarıyla Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı uzman kadrosuna dâhil olup Rize Yatırım Destek Ofisinde başlayan görevini, mevcut durumda Gümüşhane Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü olarak sürdürmektedir.

Doğu Karadeniz Berlin’de Tanıtıldı

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA), Doğu Karadeniz Bölgesi’ni Almanya’nın başkenti Berlin’deki turizm fuarında tanıttı.

Dünyanın en önemli turizm fuarı ITB Berlin Uluslararası Turizm Borsası, bu yıl 50’nci kez kapılarını açtı. Türkiye, bu yıl yaklaşık 3 bin metrekarelik alan ve 127 katılımcı ile fuardaki yerini alırken, Doğu Karadeniz Bölgesi, ITB Berlin Fuarı’nda DOKA ve turizm acenteleri ile tanıtıldı. Bu yıl 50’nci yılını kutlayan Almanya’nın en büyük turizm fuarı olan ITB Berlin Uluslararası Turizm Borsası’na 180 ülkeden 10 bin stant kuruldu.

DOKA standını ziyaret eden Kültür ve Turizm Bakanı Mahir Ünal, ajansımızın tanıtım çalışmaları hakkında bilgi aldı.

Turizmi Doğu Karadeniz Bölgesi’nin kalkınmasında öncü olabilecek sektörlerden biri olarak gördüklerini dile getiren DOKA Genel Sekreteri Çetin Oktay Kaldırım, “Dünya ile örtüşen, bölgenin isteklerini ve taleplerini iyi analiz ederek ortaya koyduğumuz hedef kapsamında fuara katıldık. Bölgemizi tanıtırken argüman olarak farklı kültürümüz olduğunu, doğamızın dokunulmamış olduğunu vurgulamaya özen gösterdik. Gördüğümüz ilgi bizi fazlasıyla memnun etti. Bölge olarak turizm açısından başarılı olmak istiyorsak, bu stratejiler doğrultusunda hareket etmeliyiz” diye konuştu.

DOĞU KARADENİZ TURİZMDE PARLAMAYA DEVAM EDECEK

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) ve Türk Hava Yolları'nın (THY) işbirliğinde düzenlenen DOKA Bölgesi Turizm Forumu ve B2B İş Görüşmeleri Trabzon'da yapıldı.

Suudi Arabistan'da bulunan turizm acenteleri ile bölge turizm acentelerinin işbirliğinin artırılmasını amaçlayan program çok verimli geçti.

DOKA Ve THY'YE Teşekkür

Doğu Karadeniz Bölgesinde önemli bir turizm potansiyeli olduğunu ifade eden TTSO Başkanı Suat Hacısalıhoğlu, "Sezonla birlikte böyle bir toplantının düzenlenmesi gerçekten çok güzel oldu. Sezona hepimizin hazırlıklı olması gerekiyor. Şehir olarak turizmin gelişmesi için eylem planı hazırlamıştık. İkili görüşmeler sonuç odaklı toplantılar oluyor. Belki şuan birebir sonuç alınamayacak ama her firmamız kendi içerisinde yapacağı toplantılarla sonuç odaklı olacağını biliyoruz. Sadece Suudi Arabistan'dan şehrimize turist getirelim diye bir düşünme olmasın. Bunun yanında bizimde Suudi Arabistan'a turist gönderme yönünde de çalışmalarımızı sürdürmemiz gerekiyor. Bu kapsamda toplantının oluşmasına katkıları olan DOKA çalışanlarına ve THY yetkililerine teşekkürlerimi iletiyorum" dedi.

Doğu Karadeniz Güvenilirliği Ve Doğal Güzellikleri İle Dikkat Çekiyor

Son beş yılda turizm konusunda bölgenin önemli bir ivme kazandığının altını çizen DOKA Trabzon Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü Mehmet Bozdoğan, " Son beş yılda bölgemizin turizmde kazandığı ivme artarak devam edecektir. Bölgemizi hep birlikte daha ileriye taşımalıyız. Bu sadece ajansımız çalışmaları ile olmayacak, hep birlikte turizm potansiyelimizi daha yukarılara çıkaracağız. Bölgemiz yeşili, mavisi yani doğasıyla ülkemizin güvenli turizm bölgelerinden biridir. Turizm acentelerimizin yapacağı yüz yüze görüşmelerinde çok verimli olacağına inanıyorum" ifadelerine yer verdi.

Bu Tür Görüşmeler Son Derece Önemli

TÜRSAB Doğu Karadeniz Yürütme Kurulu Başkanı Suat Gürkök, bölge turizminin geliştirilmesi adına bu tür çalışmaların son derece önemli olduğunun altını çizerek, Doğu Karadeniz Bölgesi'nin tüm güzelliklerini gelen turistlere sunmamız gerektiğini kaydetti.

JAPONLAR YATIRIM İÇİN BÖLGEMİZDE İNCELEMELERDE BULUNUYOR

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA), Doğu Karadeniz Bölgesi'nin ekonomik ve ticari potansiyelini, yatırımcılara sunduğu avantajları, bölgede planlanan önemli projeleri anlatmak ve bölgeye Japon yatırımcı ve işadamlarını Bölgeye çekmek için Japon Dış Ticaret Teşkilatı'nı (JETRO) bölgemizde ağırladı.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nin her yönden geliştirilmesi ve 2023 vizyonuna hazır hale getirilmesi amacıyla Dünya'nın birçok ülkesiyle önemli işbirlikleri kurduklarını ifade eden DOKA Genel Sekreteri Çetin Oktay Kaldırım, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı olarak bölge illerimiz olan Artvin, Giresun, Gümüşhane, Rize, Ordu ve Trabzon'un kalkınması amacıyla çeşitli stratejiler ve hedefler belirledik. Bu hedefler doğrultusunda bölgemizin her açıdan kalkınması için ciddi projeler ve işbirlikleri geliştiriyoruz. Dünya ile örtüşecek, bölgenin isteklerini ve taleplerini iyi analiz eden ve o doğrultuda stratejiler geliştiren bir perspektif ortaya koyuyoruz" diye konuştu.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Süleyman Soylu'nun bölgemiz için çizdiği vizyon doğrultusunda turizm ve ekonomik alanlarda çeşitlilik sağlamak, pazarı çeşitlendirmek, yeni pazarlara açılmak ve bölgeyi her anlamda geliştirmek için projeler ürettiklerini dile getiren Genel Sekreter Kaldırım, "JETRO ile de bu anlamda yapacağım işbirlikleri bölgemiz için önem arz ediyor" dedi.

JETRO Türkiye, Kafkaslar ve Orta Asya Başkanı Yasuyuki Murahashi, İş Geliştirme Direktörü Makoto Nakamura ve Dış Ticaret Uzmanı Nesrin İşcan ile yapılan görüşmede DOKA'nın tanıtımı, Bölgenin yatırımcılara yönelik ekonomik potansiyeli ve avantajları hakkında bir sunum gerçekleştirildi.

Özellikle bölgenin tarım sektöründe öne çıkan ürünleri fındık ve çay, balıkçılık sektörü, lojistik altyapı ve avantajlar, bölgenin güvenli yatırım ortamı, bölgenin dış ticaret potansiyeli, eğitim, bölgede gerçekleştirilen önemli altyapı projeleri, vizyon projeler ve bölgenin turizm potansiyeli konuları masaya yatırıldı. Bölge ile Japonya arasındaki dış ticaret potansiyelinin güçlendirilmesi konusunun önemini vurgulandığı görüşmede; Doğu Karadeniz Bölgesi'nden Japonya'ya sadece fındık ve salyangoz ihracatının yapıldığı belirtilerek, Japonya ile bölgemiz arasında ticaret hacminin artırılması, ihraç ürünlerin çeşitlendirilmesi, Japonya ile bölgemiz arasında ikili iş görüşmelerinin yapılması, Japon yatırımcıların bölgeye yatırım yapmaları, turizm alanında işbirliği, teknoloji transferi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretimi konularında JETRO yetkilileri ile fikir birliğine varıldı.

MADEN MÜZESİ KURULACAK

Artvin'in Murgul İlçesi Kaymakamı Hüseyin Çam, Murgul Belediye Başkanı Hasan Çavuş ve Artvin İl Genel Meclisi Başkanı Hasan Dilberoğlu, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Genel Sekreteri Çetin Oktay Kaldırım'ı makamında ziyaret etti.

Ziyarette DOKA tarafından bölgede yapılan çalışmalarından son derece memnun olduklarını belirten Kaymakam Çam, ajansın bölge için son derece önemli bir kurum olduğunu söyledi.

Murgul'da maden turizmini başlatmak istediklerini ifade eden Kaymakam Çam, "Murgul bir maden şehridir. İlçede çok eski zamanlarda maden çıkarıldığına dair kalıntılar olduğunu söylenmektedir. Cenevizliler zamanında madencilik yapıldığı ve buradan alınan parçaların sergilenmek üzere, ilçemizde müze olmadığından, ülkemizin çeşitli yerlerindeki müzelere götürüldüğünü kayıtlardan anlıyoruz. Şu anda maden çıkarılan sahada uygun bir yerde madencilikle ilgili bulunan arkeolojik malzemelerin sergilendiği bir müze oluşturmak istiyoruz. Ayrıca bu müzeyi gezen ziyaretçilerimiz bakır madeninin nasıl çıkarılıp işlendiğini görebilirler. Bakır madeninin çıkarılıp işlenmesi serüvenini film şeridi gibi izleme imkânına sa-

hip olabilirler. Ayrıca şuan da ilçemizde bakır ile ilgili, bakırın işlenerek satıldığı hiçbir satış yeri yok. Bölgeye gelen turistlerin bakır ile ilgili süs eşyası, kap kacak vb. eşyaları satın alabilecekleri bir bakır çarşısı oluşturulabilir. Bu konularda DOKA'dan destek bekliyoruz" diye konuştu.

Murgul'un hem madencilik hem eko turizm açısından çok yüksek bir potansiyele sahip olduğunu dile getiren DOKA Genel Sekreteri Kaldırım ise, "Maden müzesi oluşturma fikri son derece güzel ve bölgeye önemli turizm girdisi sağlayacak bir proje. Biz DOKA olarak, bölgemizin gelişmesi, ekonomik ve sosyal refah seviyesinin yükselmesi adına yapılacak her türlü çalışmaya destek oluyoruz ve olmaya da devam edeceğiz. Karşılıklı görüş alışverişinde bulunduğumuz projeleri hayata geçirmek için gerekli çalışmaları en kısa sürede başlatacağız" şeklinde konuştu.

PROJE DÖNGÜSÜ YÖNETİMİ EĞİTİMLERİ YAPILDI

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA), Proje Döngüsü Yönetimi konusunda eğitim vermeye devam ediyor.

Ordu ili Akkuş Kaymakamlığı ve Akkuş Belediyesi'nin ortak talebi üzerine DOKA Uzmanları Oğuzhan Şatır ve Zübeyde Hanım Altun İpek, 2 gün boyunca katılımcılara Proje Döngüsü Yönetimi (PCM) eğitimi verdi.

Gerçekleştirilen eğitime, Kaymakamlık, Belediye ve Milli Eğitim Müdürlüğü personeli katılırken, 2 gün süren eğitimde katılımcılara; proje nedir, proje döngüsü yönetimi nedir, projelerin başarısızlık sebepleri, mantıksal çerçeve yaklaşımı, mantıksal çerçeve yaklaşımı adımları, paydaş analizi, sorun analizi, hedef analizi ve strateji analizi ile Kalkınma Ajansları proje başvuru süreçleri hakkında bilgiler aktarıldı.

Kaymakamlık toplantı salonunda gerçekleştirilen Proje Döngüsü Yönetimi eğitimi ile Akkuş'un yurtiçi ve yurtdışı fon kaynaklarından daha etkin bir şekilde yararlanabilmesi hedeflendi.

Gate for Women Projesi'nin İlk Yönetim Toplantısı Yapıldı

Kadınların işgücüne katılımlarının teşvik edilmesi ve kadın istihdamının artırılmasına yönelik “Hazır Giyim İmalatına Yönelik Mesleki Eğitim ve Girişimcilik Operasyonu Projesi” hayata geçiyor.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nin her sektörde gelişmesi adına Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) tarafından yürütülen Gate for Women Projesi ile Giresun ve Ordu illerindeki kadın işsizlerin istihdamlarının artırılması hedefleniyor.

Ajansın uygulamaya geçen ilk IPA IKG projesi olan “Gate for Women” projesinin 1. Aylık Yönetim Toplantısı Ordu'da yapıldı.

Toplantıya, AB Delegasyonu, IKG Program Otoritesi olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı, DOKA ve projenin yerel paydaşları katılım sağladı. Toplantıda, projeye ilişkin başlangıç raporu, proje ana faaliyetleriyle ilgili görüş ve öneriler paylaşılarak, Gate for Women? projesi ile Doğu Karadeniz Bölgesi tekstil sektörünün geleceğine yönelik sektör stratejisi belirlemek için görüş alışverişinde bulunuldu.

Avrupa Birliği Delegasyonu tarafından kabul edilen

proje ile son yıllarda Giresun ve Ordu illerinde dikkat çekiçi düzeyde büyüme kaydeden hazır giyim imalat sektörüne kalifiye iş gücü yetiştirilmesi amaçlanıyor. Hazır giyim imalatının tüm aşamalarını ele alan sürdürülebilir bir mesleki eğitim merkezinin Giresun-Merkez ve Ordu-Fatsa'da kurulması, hazır giyim imalatı konusunda mesleki eğitime sahip girişimci kadınlara danışmanlık ve yönlendirme niteliğinde İş Danışma Hizmetleri sağlanması, dünyada başarılı örnekleri olan ve Türkiye'de ilk olma özelliği gösterecek Hazır Giyim İmalatı Web-Tabanlı Mesleki Eğitim Aracının hizmete sunulması, mesleki eğitim alan kadın işsizler ile hazır giyim sanayi arasında iş bağlantılarının kurulması, Giresun ve Ordu illerinde hazır giyim sanayinin yan sanayi ihtiyaçlarının analiz edilmesi ve kurulan mesleki eğitim merkezinin, sektörün illerdeki gelişim potansiyeli ve ihtiyaçları doğrultusunda rotasını belirleyen bir Stratejik Plan hazırlanması hedefleniyor.

Proje kapsamında ayrıca Giresun-Merkez ve Ordu-Fatsa'da hazır giyim imalatı ve tasarımı üzerine kurulması planlanan 2 adet eğitim merkezi ile toplamda en az 300 kadına tekstil ve tasarım, 400 kadına da girişimcilik konularında ek iş imkânı sağlanması öngörülmüyor.

Projenin ortakları arasında Ordu Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Ordu TSO, Fatsa TSO ve Giresun İl Milli Eğitim Müdürlüğü yer alıyor.

Yönetim Kurulu Toplantısı Yapıldı

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Yönetim Kurulu Toplantısı, Ajansın Trabzon'daki Merkez binasında yapıldı.

Trabzon Valisi Abdil Celil Öz başkanlığında gerçekleştirilen toplantıya Artvin Valisi Kemal Cirit, Gümüşhane Valisi Yücel Yavuz, Giresun Valisi Hasan Karahan, Rize Valisi Ersiz Yazıcı, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Orhan Fevzi Gümüşçüoğlu, Artvin Belediye Başkanı Mehmet Kocatepe, Gümüşhane Belediye Başkanı Ercan Çimen, Artvin İl Genel Meclisi Başkanı Hasan Dilberoğlu, Giresun İl Genel Meclisi Başkanı Abdullah Mürşit Gürel, Gümüşhane İl Genel Meclisi Başkanı Şerif Bayraktar, Artvin TSO Başkanı Kurtul Özel, Trabzon TSO Başkanı Suat Hacısalihioğlu, DOKA Genel Sekreteri Çetin Oktay Kaldırım, İl Genel Meclisi Başkanları, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanları ve ilgililer katıldı.

Kalkınma ajansının faaliyetlerinin bütün alanlarda devam ettiğini ifade eden DOKA Yönetim Kurulu Dönem Başkanı Trabzon Valisi Abdil Celil Öz, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın bugüne kadar toplam 895 projeyi desteklediğini söyledi. Vali ÖZ, konuşmasına şöyle devam etti:

"Ajansımız bugüne kadar toplam 895 başarılı projeyi destekleyerek, toplamda 191 Milyon TL. tutarındaki projelerin 95 Milyon TL.'si ajansımız tarafından karşılanmıştır. Bu destek Bölgemizin istihdam, turizm, tarım, ekonomi ve diğer altyapılarının gelişmesi için önemli katkı sağlamıştır. Yine ajansımız, yatırım destek alanında ise 275 Milyon TL. tutarında ki toplam 75 proje destek vermiştir ve bu anlamda 2 binin üzerinde istihdama katkı sağlamıştır."

Toplantıda ayrıca tarihi, kültürel ve doğal değerlerin korunmasına yönelik mali destek kapsamında sunulan projelerin değerlendirilmesi ve desteklenmesi konusunda karara alacaklarını dile getiren Vali Öz, “Bu projelerin destek miktarı 15 Milyon TL. olacaktır. Yine 2016 yılında doğrudan faaliyet desteği kapsamında yapacağımız faaliyetlerin destekleme rehberini ve destekleme konularını değerlendireceğiz. 2015 yılında destekleme kararı aldığımız Gümüşhane Organik Tarım Araştırma ve Uygulama Merkezi ile ilgili çalışmaları burada değerlendireceğiz. Bunun yanında ajansımızla ilgili genel konuları da burada değerlendireceğiz” diye konuştu.

Vali Öz, Ajansın Doğu Karadeniz Bölgesi’nin kalkınması ve gelişmesi için önemli ortak çalışmalar, tanıtım ve değerlendirmeler yaptığını kaydederek, bütün bölgede turizm anlamında ciddi bir farkındalık ve ciddi bir artış söz olduğunu söyledi. Vali Öz, “Trabzon Havalimanı’mızda yüzde 20 oranında bir artış var, Ordu-Giresun Havalimanı’nın da bu anlamda ciddi katkısı var. Bölgemiz Artvin’den Ordu’ya kadar turizm anlamında ortak strateji ve hedeflerle, ajansımızın bu çalışmalarıyla önümüzdeki yıllara daha emin bakıyor” diye konuştu.

Toplantıda alınacak kararların Bölge turizmüne, ekonomisine, tarımına, sanayisine katkı sağlamasını ümit ettiğini belirten Vali Öz, toplantının hayırlara vesile olması temennisinde bulundu.

DOKA Dortmund Trabzon Günlerine Katıldı

Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Vakfı ve Avrupa Trabzon Dernekleri Federasyonu tarafından Westfalenhallen'de gerçekleştirilen etkinliklerin açılış törenine katılan Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın (DOKA) açtığı stant ve yaptığı tanıtım büyük beğeni topladı.

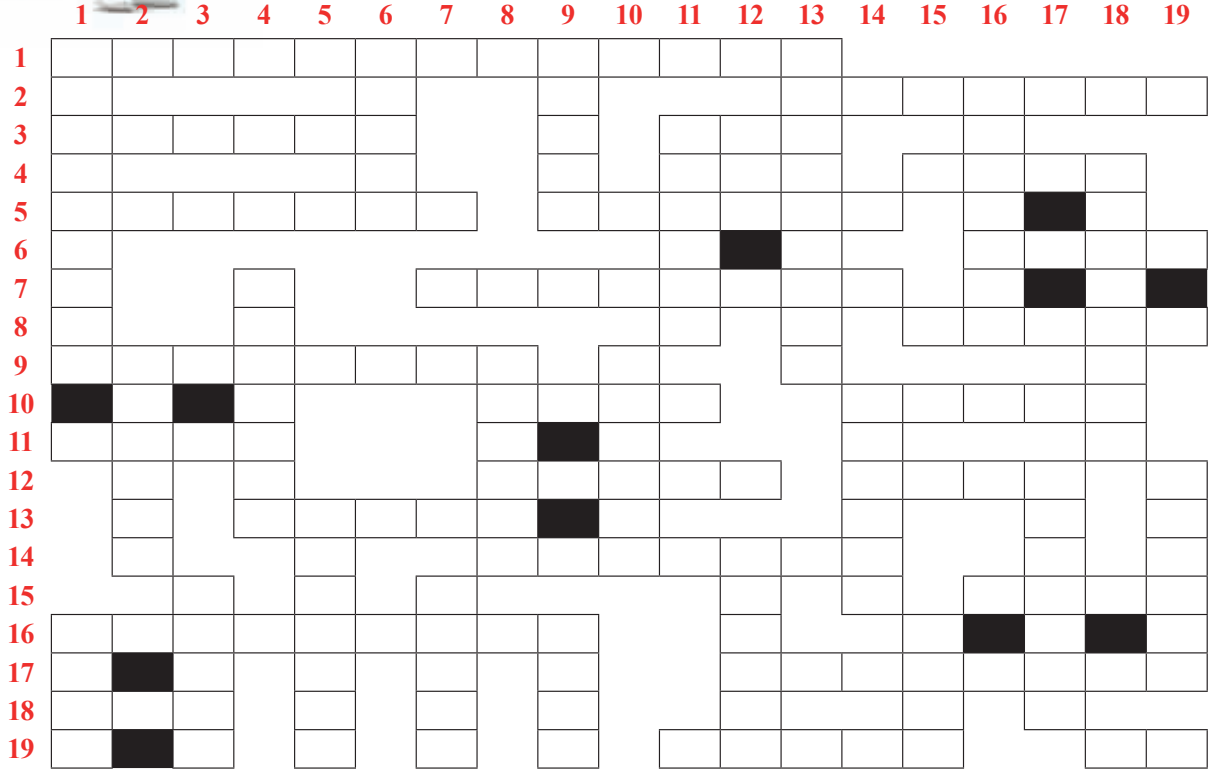
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Süleyman Soylu beraberinde Essen Başkonsolosu Mustafa Kemal Basa, Trabzon Valisi Abdil Celil Öze ve Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Orhan Fevzi Gümrükçüoğlu ile birlikte standımızı ziyaret etti. Bakan Soylu, DOKA'nın Bölge için yaptığı çalışmalardan övgü ile bahsederek, Genel Sekreterimiz Çetin Oktay Kaldırım'ı ve ekibini yaptıkları başarılı çalışmalardan dolayı takdir etti. Trabzon Milletvekili Ayşe Sula Köseoğlu'nda standımızı ziyaret ederek, Ajansın yaptığı projelerin Bölgeye güç kattığını söyleyerek, başarılar diledi.

Bil Bakalım

8.Sayıdan itibaren Bil Bakalım adı altında çoğunluğu DOKA Bölgesi'ni ilgilendiren bulmacanın beşincisi bu sayımızda yer buluyor. DOKA Bölgesi coğrafi yönden engebeli, dağlık bir arazi yapısına sahiptir. Bölgemizde birçok dağ, yayla, göl, akarsu, geçit, tünel, vadi vardır. Sizlere bölgemizin bu yönde hazırladığımız bulmacamızla DOKA Bölgesini eğlenceli bir şekilde okuyucularımıza tanıtmak..

SOLDAN SAĞA

- 1) 3.820 metre uzunluğunda Ordu Merkez ve Fatsa arasında bulunan Türkiye'nin en uzun tüneli
- 2) Giresun'u İç Anadolu Bölgesi'ne bağlayan 2 bin 200 rakımlı geçit
- 3) Eski adı Mapavri olan Rize'nin ilçesi
- 4) Artvin'de bir yayla
- 5) Artvin'de Çoruh Nehri üzerinde inşa edilen 70 km metre havza, 255 metre yüksekliğe sahip, kemer gövdesiyle kendi tipinde Avrupa'nın en büyüğü, dünyanın 6. büyük barajı- Artvin il merkezine 10 km. mesafede ve Türkiye'nin 33 milli parkından olan vadi
- 6) Şavşat'ın Kirazlı köyünde bulunan ve Ermeni işgali altında bulunduğu dönemde köyün bütün kadınlarının burada saklandığı için adını buradan alan mağara
- 7) Artvin merkezini çevreleyen Genya Dağı eteklerinde bulunan ormanlarla çevrili geniş düzlüklerle kaplı yayla
- 8) Afganistan'da Barış Gücü birliklerine bağlı bir grup İspanyol askerini taşıyan uçağın Trabzon Hava Limanına inmek isterken çarptığı dağ
- 9) 3710 rakımlı ve etrafında 30'dan fazla buzul göl bulunan dağ
- 10) Rize'yi Erzurum'a bağlayan geçit-Alucra sınırları içerisinde bulunan krater gölü
- 11) Çamlıhemşin sınırları içerisinde 1998 metre rakımlı yayla
- 12) Borçka ilçesinde bulunan 63 metre yükseklikten akan şelale-Ordu'nun bir plajı
- 13) Trabzon'da, Galyan Deresi üzerinde, enerji ve içme suyu temini amacıyla yapılan baraj
- 14) Fırtına Deresi üzerinde doğu- batı doğrultusunda uzanan köprü tek gözlü, kemerli taş tarihi köprü
- 15) Gököy kalesini (Ordu) M. Ö. 5.yüzyıl'da yaptıran Pers Kralı
- 16) DOKA'yı çevreleyen deniz
- 17) Espiye'nin doğusundan denize dökülen 80 km. uzunluğundaki dere
- 18) Çamlıhemşin İlçesi'nin güneyinde, Fırtına ve Hala derelerinin oluşturduğu vadiler arasında yer alan 1800 metre rakımlı yayla
- 19) Toplam uzunluğu 30 km olan Ordu'da bir akarsu- Şavşat'ın Karaağaç ve Hanlı köyü yaylalarının üstünde olup 2.850 metre rakıma sahip göl

ÜSTTEN AŞAĞI

- 1) Artvin ili sınırları içerisinde yer alan bir buzul gölü- Gümüşhane'de, Köse Çayı üzerinde, sulama amacıyla 1998-2003 yılları arasında inşa edilmiş bir baraj
- 2) Perşembe ilçesinin doğusunda Ordu il sınırları içinde bulunan plaj
- 3) Giriş kısmından sonra çok sayıda salon ve odacık bulunan Torul Merkeze 50 km uzaklıktaki mağara
- 4) Ulubey ilçesinin kuzeybatısında Kurunçalı mevkiinden doğup Güneybatı ve kuzeydoğu doğrultusunda akan ve Ordu ilinin 7 km batısında Karadeniz'e ulaşan 35 km. uzunluğundaki akarsu
- 5) Giresun'dan 80 km., Şebinkarahisar'dan ise 27 km. uzaklıkta bulunan yayla
- 6) Gümüşhane ili Dörtkonak köyünün güneybatı kısmında ve köye 2 km. uzaklıkta bulunan kayalar üzerinde setler halinde yükselen kale
- 7) Balıyla ünlü Rize il merkezine 85 km mesafedeki yayla
- 8) Karadeniz Sahil Yolu üzerinde Hopa-Kemalpaşa arasında 1.162 metrelik tünel
- 9) 3225 m. rakımlı Mescit Dağları'ndan doğarak toplam 466 km. kat ettikten sonra Gürcistan sınırları içerisinde Karadeniz'e dökülen nehir-Ordu ili Mesudiye ilçesi Yaylası
- 10) Fırtına Deresinin Aşağı Şimşirli kolu üzerinde kuzey-güney doğrultusunda uzanan tek gözlü, kemerli, taş köprü
- 11) 08 plakalı DOKA ili
- 12) Gököy ilçe merkezine 17 km. mesafe bulunan 26,5 hektar büyüklüğündeki Tabiat Parkı
- 13) Kemalpaşa-Hopa arasında 377 metrelik tünel
- 14) Kuzey Anadolu Dağları'nın doğudaki bölümünü oluşturan dağ
- 15) Akçaabat sınırları içerisinde bulunan Heyelan Set Gölü
- 16) Borçka-Artvin arasında yer alan 100 metrelik tünel
- 17) Gümüşhane merkezine yaklaşık 60 km. uzaklıkta bulunan Tabiat Alanı 1
- 8) Fatsa'da bulunan bir kaplıca
- 19) Ordu ili Akkuş ilçesinde üretme istasyonu bulunan bir hayvan

Çömlekçilik Mesleği Gümüşhane'de Devam Ediyor...

Yenilebilir Enerji
pestil / köme

